

Forfatterskoletendenser

En kortlægning og institutionsanalytisk undersøgelse af de danske forfatterskoler
anno 2018

Speciale

Natasja Grønkjær Abrahamsen

Abstract

The following master's thesis will be a study of the Danish writing schools. In the scope of a seemingly new tendency, where new writing schools and similar initiatives are surfacing frequently, the vision with the thesis is to map the landscape of writing schools in Denmark in 2018. One of the major motivations for the subject for my thesis is that there is no current research on the subject, why the field is open to exploration. Mapping the field, I found that there is a tendency for the schools to either specialize in genres, niches or in the recruitment or to be part of an already established institution, for example universities or publishing companies.

The theoretical background for the thesis is the institutional analysis, where theoretical works by Kristian Himmelstrup (2013) and Anders Troelsen (1985) will pose as the model for approaching the cases. As the institutional analysis rely on information about the institutions from different sources, the schools' websites, brochures, articles, relevant theory, interviews with the schools and laws and declarations, comprise my empirical material. To be able to discuss and compare the cases, I will use the terms of capitals and field by Pierre Bourdieu.

With the mapping as a stepping-stone, my analysis will deal with three different writing schools for the purpose of showing that the writing school institution of today can take many forms. The three cases are: 1) Gladiatorskolen, a school originated from the publishing business of Forlaget Gladiator, 2) Skrivekunst, a university minor and part time education and 3) The South Gate Society School of Creative Writing, a self-governing institution with a four-year education program. The three cases turned out to have a few things in common: their status as self-governing institutions, the tuition fee, the teachers are all qualified by either academic or practical skills and the teaching method, the joint text reading.

At the same time, the three schools also differed at some points: organizational structure, where the teachers at GS are writers and publishers, they are academics at SK; the financing at GS is from private investors and Gladiator while SK (and in the future possibly SGS) are partly government-backed. The teaching format also differs; SK teaches both online and on campus, GS teaches night and weekend classes and SGS has ordinary class teaching. Looking at the recruitment, GS has most students with their 150 students annually, while SK has put a limitation and only accepts 20 students and SGS so far only has seven students. Meanwhile, the cultural and social capitals are at a high level at GS due to the teachers and their competences and the many publications. SK also possess cultural capital in form of the teacher's academic resources. Both GS and SK receive symbolic

capital from the institutions that they belong, which gives them an advantage for accumulating capitals in the field. SGS struggles with the economic capital, which might be why they does not have a prominent place in the field yet.

As a result of the mapping and the analysis, I have outlined the common traits for most writing schools in Denmark today. They are characterized by being in the production stage in the literary network. Most are also self-governing institutions, not only with eye for economical profit but their purpose is also somewhat similar with the public educational institutions. The institutions also have an influence on society: most importantly, they are broadening the field for creative educations in Denmark and they are filling out a niche that has counterparts in educations specializing in music, theater and art.

The results from the thesis led me to discuss why so many writing schools can exist simultaneously. I discussed that the demand from students is a major influence on the field. The field itself is complex, and there are differing opinions on the state of the field. Even though the field has faced some challenges, I will argue that there currently are social, historical and economic favorable circumstances in the field that has helped clear the way for the schools. Finally, I discussed how writing in the broadest terms increasingly has become a fundamental activity for the individual today, while writing literature and the like can be based on numerous different motivations.

Indholdsfortegnelse

Indledning	5
Litteratsociologi	7
Institutionsanalyse	9
Det dobbelte institutionsbegreb	9
Kulturinstitutionerne og deres opbygning	10
Institutionsanalysens fremgangsmåde	11
Bourdieu's feltteori	13
Interview	15
Transskription af interviews	16
Det litterære felt i Danmark	17
Kortlægning af de danske forfatterskoler	20
Gladiatorskolen	24
En økonomisk entreprenant model	26
Forfatterskole og forlag	29
Optagelse med åbne arme	31
Fælleslæsningen	33
Gladiatoren i arenaen	35
Skrivekunst	36
Statsfinansiering	37
Universitet og forfatterskole	39
Adgangskrav og skærpet optag	41
E-læring og universitetsmetoder	43
Den kreative akademiker	47
The South Gate Society School of Creative Writing	48
Lille institution, lille økonomi	50

Et formaliseret optag.....	53
Forfatterbusiness på skemaet.....	54
Internationalt sigte	58
Afsluttende refleksioner over analysen	60
Forfatterskoleinstitutionen i dag.....	65
Et sammensat felt	66
Skrivningen som vilkår – og som valg.....	68
Litteraturliste	73

Bilagsoversigt

Bilag 1: Kortlægning af de danske forfatterskoler

Bilag 2: Interviewguides

Bilag 3: Transskription af interview med Jakob Sandvad, direktør, redaktør og underviser hos Gladiatorskolen

Bilag 4: Transskription af interview med Anita Nell Bech Albertsen, underviser i Narratologi på Skrivekunst

Bilag 5: Interview med LeAnne Kline Christiansen, ejer, stifter og underviser hos The South Gate Society School of Creative Writing

Bilag 6: Keystone: Demografi over potentielle studerende, der beder om mere information om SGS

Indledning

”Det ligner en epidemi.” Sådan udtaler Hans Otto Jørgensen, forfatter og tidligere rektor på Forfatterskolen, om udbuddet af forfatterskoler i dagens Danmark (Bangsgaard 2016). I nyere tid er der fremkommet en række undervisningstilbud til spirende forfattere, både i form af deciderede forfatterskoler, men også andre initiativer med fokus på skrivning, såsom skriveklubber og -kurser, talentskolelinjer, højskoleophold mm. For blot at nævne et par eksempler er CPH: School of Creative Writing (København, 2018), Writers Academy (Aarhus, 2017) og The South Gate Society School of Creative Writing (Aalborg, 2014) nyligt etablerede.

Denne opblomstring af danske forfatterskoler vil være det empiriske udgangspunkt for nærværende speciale. De danske forfatterskoler er interessant nok et tilnærmelsesvis uberørt emne i den akademiske forskning indtil videre. Forskningen begrænser sig oftest til studier af forfatterskolelitteraturen, bl.a. Martin Gregersen & Tobias Skiverens *Det åbne redskabsskur. Hovedstrømninger i det nye årtusindes danske forfatterskolelitteratur* (2013) og Anne Toft & Dorte Øbergs *Det litterære væksthuis. Forfatterskolen og prosaen 1987-96* (1997), som dog inkorporerer en skitsering af Forfatterskolen som institution. Derudover findes en række korte essays om Forfatterskolen i *FS: Forfatterskolens jubilæumsskrift* (2012), red. Niels Frank et al. Udover behandlingerne af Forfatterskolen, findes der ingen fremstillinger med fokus på de danske forfatterskoler eller opblomstringen af disse i nyere tid. Min intention med specialet er derfor at udfylde et vidensvakuum ved at rette fokus mod forfatterskolerne som institutioner, og min erkendelsesinteresse ligger i at undersøge, hvordan forfatterskoleinstitutionen kan se ud anno 2018. Da tendensen strækker sig over store dele af landet, hvad de tre eksempler ovenfor demonstrerer, har jeg valgt at gribe sagen an på et nationalt niveau.

Først og fremmest vil jeg udarbejde en kortlægning af de danske forfatterskoler, både nye og ældre, og herved få et overblik over, hvor mange forfatterskoler, der findes på landsplan, hvornår de er opstået, og hvor i landet, de befinder sig. Det er med kortlægningsarbejdet at jeg vil påvise, at der inden for nyere tid er fremkommet et stort udbud af forfatterskoler. Kortlægningen hviler på en række kriterier for min definition af en ’forfatterskole’, som jeg vil redegøre for i mit kortlægningsafsnit. For at understrege den massive opblomstring af undervisningstilbud for skriveinteresserede i dag, medtager jeg også en række andre kategorier, f.eks. skrivekurser og højskolelinjer. Springbrættet til specialet er kortlægningen, idet jeg tager udgangspunkt i den, for at kunne undersøge den nye forfatterskoleopblomstring.

I specialet udgør afsnittenes indholdsmæssige karakter en slags timeglas, der starter bredt med metode, teori og kortlægning, for dernæst at få mere specifik karakter med analysen, til slutteligt at brede sig ud igen med refleksion, diskussion og historisk kontekstualisering. Den teoretiske ramme for specialet udgøres af en række institutionsanalytiske greb og spørgsmål hentet fra Kristian Himmelstrups *Kulturformidling. Grundbog i kulturens former og institutioner* (2013) og Anders Troelsens ”Introduktion til institutionsanalyse” i *Kulturarbejde og tværæstetik* (1985). Herudover finder jeg Pierre Bourdieus begreber om *feltet* og *kapitalformer* for relevante, da de kan være med til at skabe en referenceramme, hvor jeg kan nærme mig og diskutere de danske forfatterskoler ift. hinanden. Jeg vil også skitsere det litterære felt i Danmark for at få en kontekstuel ballast at sammenholde forfatterskolerne og opblomstringen af disse med. For at få informationer om de udvalgte forfatterskoler indsamler jeg empiri igennem interviews, opkald og e-mailkorrespondancer med de udvalgte skoler.

Efter teorien vil jeg redegøre for min kortlægning af de danske forfatterskoler, og samtidig forklare de overvejelser og refleksioner, der ligger bag afgrænsningen af kortlægningen. Her vil jeg også ridse nogle tendenser op, der ser ud til at dominere markedet for forfatterskoler i dag. Efter den redegørende del følger min analyse, hvor tre udvalgte cases, Gladiatorskolen hos Forlaget Gladiator, Skrivekunst på Syddansk Universitet og The South Gate Society School of Creative Writing vil blive analyseret med de teoretiske greb. Pointen er her at gå i dybden med institutionen, som Himmelstrup formulerer det (Himmelstrup 2013: 262), samt diskutere og vurdere dem og deres placering i det litterære felt af danske forfatterskoler. Dernæst vil jeg i refleksionsafsnittet sammenholde de tre skoler, og jeg vil give en overordnet karakteristik af den danske forfatterskoleinstitution, som den ser ud i dag. Herefter sætter jeg vidvinklen for øjet, idet jeg sætter forfatterskolerne og det litterære felt i en samfundskontekst, hvor jeg vil sætte aktuelle sociale, økonomiske og historiske faktorer i spil. Her vil jeg også forsøge at klarlægge de tendenser, der findes i det litterære felt i dag. Slutteligt gør jeg optikken endnu bredere, idet jeg vil diskutere skrivningens rolle for individet i dag, og jeg vil pege på nogle forskellige motivationer for at skrive.

Teori og metode

I dette afsnit vil jeg præsentere de teorier og metoder, som jeg vil gøre brug af i analysen af de udvalgte danske forfatterskoler. Afsnittet skal fungere som en begrebspalette, som jeg i analysedelen kan gøre brug af. Først og fremmest vil jeg redegøre for litteratursociologien, da den vil fungere som metodologisk ramme for specialet. Hernæst vil jeg introducere til et mindre felt i litteratursoci-

ologien, institutionsanalysen. Denne tilgang skal udgøre min konkrete værktøjskasse til at tilgå forfatterskolerne, og den omfavner både aspekter inden for de enkelte institutioner og større samfundssammenhænge uden for institutionen. Derfor vil jeg også, for bedst muligt at kunne italesætte forfatterskolerne ift. hinanden, medtage Pierre Bourdieus feltteori, og herunder begreberne økonomisk, social, kulturel og symbolsk kapital. Slutteligt vil jeg skitsere det litterære felt i Danmark, som det ser ud i dag, for at give en kontekst til både analysen og den senere diskussion.

Litteratursociologi

Den teoretiske baggrund for specialet kan overordnet siges at høre inden for *litteratursociologien*. Litteratursociologien er et felt inden for litteraturforskningen, der ifølge litteraturprofessor Hans Hertel siden 1990'erne har været lidt underdrejet ift. andre litterære forskningstraditioner (Hertel 2016: 61). Ifølge Robert Escarpit i *Bogen og læseren* (1968/1972) har der igennem de sidste mange århundreder i litteraturhistorien udelukkende været øje for studiet af personer og værker, dvs. biografistudier og tekstanalyser. Herved overses det ofte, at litteraturen forudsætter både forfattere, bøger og læsere i et komplekst kommunikationskredsløb, og ved kun at fokusere forskningen på de to førstnævnte faktorer i kredsløbet, opstår et lettere fladmast todimensionelt billede af litteraturprocessen (Escarpit 1968/1972: 13f).

Litteratursociologien kan være med til at afhjælpe dette problem. Forskningstraditionen kan anses som et samlebegreb for en række metoder, der alle har det til fælles, at de betragter litteraturen som et socialt fænomen (Hertel 1972: 7). En central definition findes hos den svenske forsker Lars Furuland, der anser litteratursociologien som "Ett systematiskt studium av litteraturen som socialt fenomen och som system och institution i samhället" (Furuland 1995: 193). Eller sagt med andre ord: litteratursociologien beskæftiger sig med det vekselvirkende forhold mellem litteratur og samfund, og de litterære institutioner imellem (Ibid.: 194). Her bringes alle tre faktorer i spil, forfattere, bøger og publikum, idet der i litteratursociologien ikke vægtes mellem litteratur og samfund, mellem produktion og konsumtion. Litteratursociologien tilføjer så at sige den tredje dimension – den sociale (Escarpit 1968/1972: 23). I litteratursociologien belyses det aspekt, at forfattergerningen er et erhverv (om end ikke altid økonomisk lukrativt), og at litteraturen er et produkt, der også i en vis grad er underkastet udbud og efterspørgsel (Ibid.: 14).

Selve termen 'litteratursociologi' er udtryk for en skandinavisk specialitet, idet der i de skandinaviske lande er oprettet både institutioner og professorater under termen. Især i Sverige er den litteratursociologiske tradition stor, hvilket bl.a. afspejles i, at der på Uppsala Universitet er dedike-

ret en hel afdeling til feltet. Den blev oprettet i 1965 af Lars Furuland som Avdelingen för litteratursociologi under Litteraturvetenskapliga institutionen (Svedjedal 1997: 69). Det betyder dog ikke, at litteratursociologien ikke har vundet indpas internationalt; forskningen går ofte blot under andre overskrifter, som f.eks. cultural studies, boghistorie, kultursociologi mm. Selvom disse forskningsfelter ikke nødvendigvis har fuldstændig samme arbejdsområde som litteratursociologien, har de fælles interesseområder (Ibid.: 70f). Af sin oprindelse, litteraturvidenskab og sociologi, fremgår det også, at feltet ikke kan stå for sig selv, fordi det netop er en blanding af flere felter. Litteratursociologien er derfor i sin natur et interdisciplinært felt, der henter inspiration og modeller fra andre videnskaber (Ibid.: 72).

Da litteratursociologien favner mange forskelligartede arbejdsområder, opererer Hertel med fire kategorier: 1) samfundet i litteraturen, 2) litteraturen i samfundet, 3) den sociologiske litteraturteori og 4) den sociologiske litteraturhistorie (Hertel 1972: 7-10). Det arbejdsområde, der ligger til grund for mine institutionsanalyser af de danske forfatterskoler, er *litteraturen i samfundet*. Her betragtes litteraturen som "social institution eller som kompleks af institutioner, et mikrosystem inden for samfundets makrosystem" (Ibid.: 8). Denne del af litteratursociologien beskæftiger sig med det litterære system, og dets indvirkning på det resterende samfund og visa versa. Hele den litterære proces er under granskning i feltet, dvs. både forfattere, bøger og læsere. I første led sættes der fokus på *produktion* af litteratur i alle dens aspekter, dvs. både opstartsfasens private del – forfatterens skrivning – og den offentlige del med f.eks. økonomiske forudsætninger samt bearbejdning og forhandling på forlag etc. Når værket står fuldstændt, er det klar til *distribution* og cirkulation, hvor markedsføring og udgivelsesomstændighederne kan undersøges nærmere. Den sidste del, *konsumtionen* af litteraturen, omhandler publikums modtagelse af værket, og her kan der undersøges succesrater, publikums læsevaner osv. (Ibid.).

Af særlig relevans for specialet er litteraturens produktionsfase, og mere specifikt hvordan forfatterskolerne som litterære (produktions)institutioner stadig blomstrer og rekrutterer nye forfatterspirer. Dermed ikke sagt, at de andre led ikke er væsentlige, da distributionsleddet vil blive undersøgt i det mindste i ft. forfatterskoler, der samarbejder med forlag (som derved muligvis mindsker afstanden mellem produktion og distribution), og konsumtionsleddet kan være relevant i de tilfælde, hvor forfatterskolerne har et kommercielt sigte.

Et felt, der er nært beslægtet med litteratursociologien, er boghistorien. Boghistorien sætter fokus på menneskets tekstlige frembringelser, lige fra oldtidens skriftruller til nutidens digitale hypertexter. Igennem de sidste tre årtier har begrebet boghistorie udfoldet sig som en international

samlebetegnelse, der rummer et flerfacetteret, tværvidenskabeligt forskningsfelt, hvor forskellige discipliners metoder samles, f.eks. bibliografi, sociologi, økonomi, social- og kulturhistorie, litteraturvidenskab osv. (Bjerring-Hansen & Jelsbak 2010: 7f). Ligesom i litteratursociologien bevæger boghistorien sig også mellem litteraturens forskellige led, lige fra forfattere, forlæggere og distributører til læsere (McKenzie 1986: 4).

Institutionsanalyse

Til at nærme sig en institutions forskellige aspekter kan man anvende såkaldt institutionsanalyse. Det er denne tilgang, som jeg gør brug af til at beskrive og vurdere de udvalgte cases af forfatter-skoler i min analyse, og på denne baggrund at jeg vil indsætte forfatterskolerne i en samfundsmæssig kontekst. Det teoretiske grundlag for afsnittet er Anders Troelsens ”Introduktion til institutionsanalyse” i *Kulturarbejde og tværæstetik* (1985) samt Kristian Himmelstrups ”Kulturinstitutioner og institutionsanalyse” i *Kulturformidling. En grundbog i kulturens former og institutioner* (2013).

Det dobbelte institutionsbegreb

Når der tales om institutioner, kan der overordnet være to betydninger af ordet. Dette være sig henholdsvis som et ”foretagende der varetager bestemte opgaver, ofte af samfundsmæssig karakter” (ordnet.dk a) eller en ”tradition, foreteelse eller ordning der kendetegner et samfund eller en større gruppe mennesker, og som er baseret på sædvane, vedtægter, love el.lign.” (Ibid.). Institutioner kan dermed enten forstås som fysiske bygninger, et ”foretagende”, f.eks. biblioteker eller børnehaver, eller de kan være sociale strukturer, såsom f.eks. familie eller ægteskab, der konstrueres af samfundets medlemmer igennem kulturelle normer eller ”sædvane”.

Kristian Himmelstrup pointerer i *Kulturformidling. Grundbog i kulturens former og institutioner* (2013) hvordan det dobbelte institutionsbegreb i opbygningen minder om Johan Fjord Jensens dobbelte kulturbegreb (Himmelstrup 2013: 252). Indlejret i det dobbelte kulturbegreb er henholdsvis det universalistiske kulturbegreb, hvor kultur forstås som kulturelle artefakter, og det relativistiske kulturbegreb hvor kulturen anses som en helhed (Jensen 1988: 161). Kulturkritikeren Raymond Williams betegner det relativistiske kulturbegreb som: ”a whole way of life, material, intellectual and spiritual” (Williams 1958/1983: xvi). De to forståelser af kultur hænger unægtelig sammen, idet de forudsætter hinanden: For at kulturelle artefakter kan udarbejdes, må der nødvendigvis findes en kultur, som de kan udgå fra, mens kulturen som helhed igen afspejles i de kulturelle artefakter. Himmelstrup pointerer derfor, at ”kulturinstitutionerne siger noget om samfundet, samtidig med at de er en del af det” (Himmelstrup 2013: 252).

Kulturinstitutionerne og deres opbygning

Det er ikke blot institutioner, som jeg i dette speciale ønsker at sætte under lup, men mere specifikt *kulturinstitutioner*. Begrebets betydning røbes allerede i navnet; der er tale om institutioner, som beskæftiger sig med at ”udøve og formidle kulturelle aktiviteter” (Ibid.: 253), som Himmelstrup lidt vagt formulerer det. Hvad der må forstås ved denne formulering er, at alle kulturinstitutioner på den ene eller anden måde beskæftiger sig med kultur; på historiske museer igennem tidsrepræsentative udsnit af hverdagskultur, på kunstmuseer igennem billeder, skulpturer, installationskunst mv., på forlag igennem udgivelse af bøger, i teatre igennem opførelse af teaterstykker etc. Kendetegnende er det også, at der jf. Himmelstrups formulering finder et formidlerled sted, som har til formål at tilrettelægge de kulturelle artefakter eller aktiviteter for publikum.

Der kan groft sagt skelnes mellem to former for kulturinstitutioner, og de er adskilt ved deres ejerskabs- og finansieringsforhold: institutionen kan være privat eller offentlig. Inden for disse kategorier findes forskellige variationsmuligheder, og den kan være af statslig, kommunal eller selvejende karakter, alt efter hvilke finansieringsforhold institutionen er underlagt (Ibid.: 253f). Forfatterskolerne er, anskuet ud fra min kortlægning, lidt en blandet landhandel, hvad angår finansierings- og ejerskabsforhold. Derfor kan der være tale om forskellige kulturpolitiske og økonomiske strategier for de enkelte institutioner, da private virksomheder som regel stiler efter et overskud på bundlinjen, mens offentlige institutioner typisk besidder andre samfundsmæssige opgaver, f.eks. dannelse og vidensdeling. I forbindelse med de private forfatterskoler er det økonomiske dog ofte en mere kompleks sag, da de også fungerer som uddannelsesinstitutioner, og derfor ikke nødvendigvis sigter efter økonomisk profit. Det, der kendetegner de offentlige institutioner er, at de er helt eller delvist finansieret gennem skatterne, og målet er ikke nødvendigvis at skabe overskud, men i stedet levere tilfredsstillende ydelser (eller i dette tilfælde, uddannelse) til borgerne (Ibid.: 254).

De selvejende virksomheder ser derimod anderledes ud ift. både finansiering, ejerskab og formål. Institutionens formue må først og fremmest ikke være overlappende med stifternes og indskydernes formue. Derudover er institutionerne generelt blevet dannet på lokalt initiativ igennem indsats fra enkeltpersoner eller grupper som resultat af samarbejde mellem offentlige myndigheder og de private initiativtagere. Jo større en virksomhed vokser sig fra græsrodsniveauet (f.eks. vha. offentlige tilskud), jo større behov er der for professionalisering af institutionen. De selvejende kulturinstitutioner kan besidde forskellige formål, men som sagt differerer de ofte fra de offentlige institutioner ved at skulle have en form for profit. Det præcise formål vil fremgå af institutionens vedtægter (Ibid.).

Der foregår dog en vis statslig kontrol med de selvejende institutioner, hvilket bl.a. kommer til udtryk i, at de er under tilsyn fra en tilsynsmyndighed. Hvem, der skal holde tilsyn med institutionen afhænger af, om den modtager offentlige driftstilskud; hvis den gør, er det den offentlige hovedtilskudsyder, der holder tilsyn, mens institutioner, der ikke har offentlige driftstilskud, er underlagt fondslovgivningen med tilsyn af enten Civilstyrelsen (almennyttige fonde) eller Erhvervsstyrelsen (erhvervsdrivende fonde). Derudover er der statslig regulering af beskatning, miljøbeskyttelse, arbejdsmarkedsforhold og regnskabsaflæggelse, og reguleringen er følgelig større ved statsinstitutionerne end for de private institutioner (Ibid.: 255).

Institutionsanalysens fremgangsmåde

En institutionsanalyse har til opgave at ”gå i dybden med en enkelt institution og klarlægge dens position i kulturfeltet” (Ibid.: 262). Analysen kan gribes an fra forskellige vinkler, og den kan vinkles efter undersøgelsens problemfelt. Den valgte vinkling er med til at strukturere analysen, idet man kan til- og fravælge niveauer og dele ud fra undersøgelsesområdets fokus. Ofte kan institutionens vedtægter danne baggrund for undersøgelses problemstilling (Ibid.), men i dette tilfælde er der nærmere tale om et mere overordnet problemfelt, som skal eksemplificeres med forskellige institutionsanalyser af eksemplariske cases.

Analysen kan sætte ind på forskellige niveauer og være en blanding af flere niveauer. Alt efter problemfelt kan vægten lægges på processer eller strukturer, enkeltpersoner eller objekter, adfærd eller ideologi (Ibid.). Samtidig kan institutionsanalysen være enten *synkron* eller *diakron*, dvs. forsøge at skildre institutionen i et øjebliksbillede, eller undersøge den over tid som resultat af en proces (Troelsen 1985: 42). De to tilgange kan også kombineres. Da min analyse vil forsøge at klarlægge forholdene omkring en række nyligt opståede forfatterskoler, vil den oplagte tilgang være den synkrone. Udgangspunktet bliver at sammenligne forskellige forfatterskoler (dvs. forskellige institutioner af samme type) i et øjebliksbillede, sådan som landet ligger nu.

Derudover kan der i institutionsanalysen skelnes mellem *makroniveau* og *mikroniveau*. Makroniveauet, det overordnede plan, forsøger at indplacere institutionen ift. det øvrige samfund (Ibid.). Denne del af analysen sætter fokus på de historiske og sociale forudsætninger, der går forud for institutionens tilblivelse. En del af mit undersøgelsesområde er netop at undersøge, hvordan forfatterskolerne er opstået, både i praktisk henseende (vision, etablering, stiftere etc.) og at tolke dem ind i en mere overordnet historisk ramme. Der kan også spørges ind til, hvordan institutionens normer, regler og regulerende systemer er opstået. Af særlig relevans for mit speciale er spørgsmålet om, hvordan institutionen placerer sig ift. hinanden i det pågældende felt (Himmelstrup 2013: 263f).

Specifikt tager mikroniveauet afsæt i institutionens økonomi og organisation for at kunne vurdere institutionen som helhed. Her kan også lovgrundlaget undersøges, idet det fungerer som rammesætning for institutionens virke, og reflekterer samfundets holdning til institutionen i den givne kontekst (Ibid.: 264). Herudover kunne man behandle institutionens italesættelse af sig selv (og her også, om italesættelsen stemmer overens med institutionens formål og funktioner) og hvilke ambitioner institutionen har. Man kan også vende blikket mod institutionens rekruttering af nye aktører (eller her, elever) – er den ensartet eller uensartet? Formaliseret eller ej? Er der stort gennemtræk? (Troelsen 1985: 52). Rekrutteringen bliver et væsentligt punkt i min senere analyse af forfatterskolerne, da optagelseskrav og –metoder svinger meget. Hvor nogle har fri adgang, har nogle (mere eksklusivt) et begrænset optag af f.eks. et bestemt antal elever pr. år. Troelsen pointerer, at bevægelsen fra makro- til mikroniveau nærmere skal anses som et kontinuum nærmere end fuldstændig adskilte analyser, da adskillelsen næppe lader sig gøre i praksis (Ibid.: 42).

Herudover kan institutionen ifølge Troelsen gøre brug af visse strategier for at skabe mere fordelagtige handelsmuligheder. For det første findes der den *vertikale integration*, som kommer til udtryk, når en koncern (eller her, institution) har et flerfacetteret virke; Troelsens eksempel er pladeindustrien, hvor f.eks. en koncern, der ”producerer grammofonplader, ejer indspilningsstudier, fremstiller musikinstrumenter, optage- og afspilningsudstyr” (Ibid.: 47) vil besidde økonomiske fordele, idet en del af omkostningerne vil komme retur som indtægter. Noget lignende sker f.eks. i mindre skala hos Forlaget Gladiator, der startede ud som et forlag, og udvidede med en række andre tiltag, f.eks. deltagerbetalte forfatterskoler. Over for den vertikale integration nævner Troelsen den *horisontale integration*, der betegner mangfoldigheden af virksomheder af samme type, hvortil hver virksomhed kan forsøge at sælge sig selv med et bestemt ’image’ (Ibid.). Den horisontale integration bliver også springbrættet til at kunne diskutere og placere forfatterskolerne over for hinanden i det litterære felt.

Foruden at tage stilling til hvilken tilgang til institutionen, der skal vælges for at belyse problemfeltet, giver Himmelstrup et bud på nogle typiske spørgsmål, som en institutionsanalyse kan besvare. Spørgsmålene forholder sig både til analysens mikro- og makroniveau og forudsætter, at man griber institutionen an både synkront og diakront. Da ikke alle spørgsmålene er relevante for nærværende speciale, tillader jeg mig at navigere i og lave tilføjelser til Himmelstrups spørgsmål, som følger herunder:

- Hvordan er institutionen struktureret (ledelse, organisation)?
- Hvilken slags institution er der tale om (privat, offentlig, statslig, kommunal, selvejende)?

- Hvordan hænger økonomien sammen (statstilskud, fondsmidler, SU-berettigelse, undervisningsgebyr etc.)?
- Hvilke politiske rammer arbejder institutionen under?
- Hvordan har den udviklet sig over tid (diakron undersøgelse eller blot undersøgelse af institutionens forhistorie)?
- Hvad er institutionens rolle i samfundet (f.eks. dannelse, uddannelse, fritidsaktiviteter)?
- Hvordan er institutionens placering i feltet ift. institutioner af samme type (og herunder hvordan positionerer institutionen sig ift. andre lignende institutioner)?

(Himmelstrup 2013: 263).

For at besvare spørgsmålene kan man gøre brug af de foreliggende kilder, f.eks. regnskaber, vedtægter, præsentationsmateriale (hjemmeside, foldere etc.), statistisk materiale, interviews og observation i felten, love, bekendtgørelser, artikler og kulturteori (Ibid.).

Bourdieu's feltteori

For at kunne nærme mig de danske forfatterskoler i en samfundsmæssig kontekst, må jeg nødvendigvis besidde nogle overordnede begreber, som gør mig i stand til at skelne både institutioner af samme type og andre typer af institutioner fra forfatterskolerne. Hertil vil jeg tage afsæt i sociologen Pierre Bourdieus teorier om *felter* og *kapitalformer*. Valget af begreberne skyldes, at de kan hjælpe til at italesætte forfatterskolerne som en del af *et litterært felt* adskilt fra andre felter, mens *kapitalformerne* er medvirkende til at beskrive, hvad der er væsentligt i feltet.

Ifølge Bourdieu kan felter anses som “relatively autonomous social microcosmos” (Bourdieu & Wacquant 1992: 97). Det kendetegnende ved felterne er derved, at de er afgrænset fra andre felter vha. sociale konstruktioner, men også i høj grad i form af sociale relationer. Dette kommer bl.a. til udtryk, når Bourdieu videre beskriver feltet som “a network, or a configuration, of objective relations between positions” (Ibid.). Positionerne kan indtages af såkaldte agenter, enten individer eller institutioner. Pointen med at befinde sig i et givent felt er at kæmpe om magt, i form af de kapitalformer, der dominerer det pågældende felt (Wilken 2011: 55).

Spørgsmålet om, hvor et givent felt starter og slutter, er følgelig svært at besvare, da det er spændingen mellem feltets positioner, der afgør feltets struktur (Bourdieu 1997: 69). Der vil altid være noget (nyt) på spil i feltet, og derfor findes ikke noget a priori svar på feltets præcise afgrænsning (Bourdieu & Wacquant 1992: 100). Derudover er feltet aldrig fuldstændig afgrænset fra andre felter, således at resultatet af kampene aldrig er komplet uafhængige af eksterne faktorer. F.eks. kan

staten gribe ind i de forskellige felter, enten gennem økonomisk intervention (f.eks. investeringsstøtte, fonde og uddannelsesstøtte) eller juridisk intervention (f.eks. lovgivning om foreninger og institutioner) (Bourdieu 1997: 55).

Af relevans for at kunne tale om felter, er de forskellige *kapitalformer*, der er på spil i felterne. Bourdieu ser overordnet kapital som "accumulated labor" enten i materialiseret form eller i 'inkorporeret', legemliggjort form (Bourdieu 1986: 241). Kapitalen kommer til udtryk som "de resourcer og kilder til indflydelse og magt, som de sociale agenter kæmper om at få adgang til og kontrollere" (Wilken 2011: 58). Han opererer med fire former for kapital: økonomisk, social, kulturel og symbolsk. Selvom der skelnes mellem de fire kapitaler skal det påpeges, at de er fleksible, og kan være overlappende i den forstand, at f.eks. kulturel og social kapital kan følges ad etc.

Den økonomiske kapital er direkte omsættelig til penge, og den kan i visse tilfælde komme til udtryk som ejendomsrettigheder (Bourdieu 1986: 243). Det er nok den kapitalform, der er mest håndgribelig i materialiseret form, og den bliver da også sammenligningsgrundlaget for de andre kapitaler. Den sociale kapital derimod konstitueres af det aktuelle eller potentielle resourcesystem, som kommer af et varigt netværk af relationer med gensidig kendskab og anerkendelse. At være medlem af en gruppe/netværk gør, at det individuelle medlem er bakket op af netværkets samlede kapitaler, og størrelsen af et individs sociale kapital afhænger af størrelsen af individets netværk og individets resterende kapitaler (økonomisk, kulturel og symbolsk) (Ibid.: 248f).

Den kulturelle kapital findes i tre former: legemliggjort, f.eks. socialisering, manerer etc.; objektiveret, som kulturelle goder såsom malerier, bøger, instrumenter etc. (eller viden om disse); og slutteligt institutionaliseret, som kommer til udtryk ved uddannelseskvalifikationer som f.eks. eksamensbeviser, diplomer, titler osv. (Ibid.: 243). Slutteligt findes den symbolske kapital, som fremstår mere diffus end de andre kapitalformer, måske fordi den netop udspringer af dem. Den symbolske kapital opstår, når en egenskab (eller kapitalform) genkendes og anerkendes af andre sociale agenter, dvs. tillægger den (mer)værdi (Bourdieu 1997: 115). Der er også igennem den symbolske kapital, at f.eks. ry og prestige akkumuleres, når agenten gentagne gange anerkendes af andre sociale agenter. Selvom det kunne se ud som om, at det er givtigt at være i besiddelse af alle kapitalformerne, divergerer det inden for de forskellige felter, hvilke kapitaler, der er dominerende (Bourdieu & Wacquant 1992: 98).

Selvom Bourdieus teorier synes at binde en fin sløjfe omkring, hvordan et samfund med dets felter, agenter og kapitaler kan beskrives, kan teorien til tider virke lidt for 'letkøbt'. Den lægger op til at kunne rumme mangfoldige og komplekse fænomener, men i virkeligheden virker det til, at

samfundet har overhalet Bourdieu, hvad angår samfundets (og agenternes) stadig mere komplekse og differentierede former. Det er nemt at klandre ham for, at teorien virker som en forsimplet måde at kunne tegne en grov skitse af et fænomens strukturer – og derved også, som Bourdieu selv påpeger, at teorien hviler på systematiske former, der skal oversættes til empiriske, og som bedst fungerer i sin systematiske form (Ibid.: 96).

I forlængelse af dette er Bourdieu blevet kritiseret for at undgå at definere eller etablere et normativt fundament i sine teorier, dvs. et fundament for hvordan felterne *burde* være. Derved kommer f.eks. feltanalyserne til at stå lidt 'amputerede', fordi de kun kan være antydende og ikke udtømmende. Bourdieus modsvar til denne kritik ville ifølge sociologerne Mathiesen og Willig være, at pointen ikke er at sætte entydige værdidomme over samfundets udviklingstendenser (Mathiesen & Willig 2006: 19). Problematikken om normativitet vinder også genklang ift. Bourdieus brug af 'aktør' kontra 'subjekt', samt argumentationen om, at samfundet kan forklares vha. kapitalfordelingen. Her går den gængse kritik på, at teorien synes utilitaristisk, og dermed ikke ænser subjektniveauet (Ibid.: 20).

Bourdieu's teorier besidder derved en række svagheder, som jeg må have for øje, når jeg anvender hans felt- og kapitalbegreber. Det er først og fremmest ikke min pointe at lave en fuldstændig feltanalyse ud fra Bourdieus termer. Inddragelsen af Bourdieu har udelukkende det formål at få nogle begreber, som jeg i analysen og diskussionen kan bruge til at italesætte det litterære felt med, herunder hvordan feltet er opbygget og hvordan de forskellige agenter/positioner (institutioner) placerer sig ift. hinanden. Jeg vil også anvende anden relevant teori især i diskussionen, som skal understøtte de historiske og sociale betragtninger over feltets nuværende status. Derudover finder jeg det ikke relevant at redegøre for hele Bourdieus virke, fordi fokus ikke er på f.eks. agents forståelse af feltet (habitus), men i stedet ønsker jeg at anskueliggøre hvad jeg vil kalde det litterære felt, ved at anvende Bourdieus begreber om felt og kapital.

Interview

For at kunne oparbejde mest muligt information om de valgte forfatterskoler valgte jeg, at en del af det materiale, som analysen skulle hvile på, nødvendigvis måtte være interviews. Igennem samtale med forfatterskolerne kunne jeg opbygge viden, som ikke alene kunne opstøves på f.eks. hjemmeside og i formidlingsmateriale om forfatterskolerne. I samme omgang kunne jeg også igennem interviews stille målrettede spørgsmål, som var relevante for mit undersøgelsesområde, f.eks. omkring eksistensgrundlag, detaljer om intern organisering, undervisningsformer etc.

Interviewet er derfor et anvendeligt værktøj at gribe til, når der skal indsamles informationer. Samtalen, som interviewformen bygger på, er en grundlæggende form for menneskeligt samspil, og det er igennem samtale, at vi kan få kendskab til andre menneskers oplevelser og holdninger (Kvale & Brinkmann 2015: 17). Når der i en interviewsituation sættes fokus på den interviewedes status som subjekt, og hans/hendes formidling af oplevelser eller handlingsgrundlag, er der tale om et kvalitativt forskningsinterview. Her forsøger interviewerens at få kvalitativ viden om den interviewede. I en sådan situation er det dog vigtigt at huske på, at mennesket er underkastet diskurser, magtrelationer og ideologier, der kan være med til at påvirke, hvad den interviewede siger og hvorfor (Ibid.: 19). Derfor vil jeg også i brugen af interviewene have in mente, at de interviewede forfatterskoler antageligvis ser deres institution i et bestemt (inter)subjektivt lys, og ikke kan forholde sig objektivt til den, og jeg er følgelig nødt til at forholde mig kritisk til deres udtalelser.

Interviews kan antage mange former og tilgås uden mange planlagte spørgsmål eller være stramt tilrettelagt fra starten (Brinkmann & Tanggaard 2015: 34). Den interviewform, som jeg vil anvende, kaldes det semistrukturerede interview, og det tangerer, som navnet antyder, mellem det strukturerede og ustrukturerede. Det semistrukturerede interview har karakter af en hverdagssamtale, fordi interviewet er en samtale, men forskningsinterviewet besidder et bestemt formål og udføres med en bestemt teknik: det er ikke en åben hverdagssamtale eller et lukket spørgeskema, men noget derimellem. Interviewet tilrettelægges oftest i overensstemmelse med en interviewguide, som sætter fokus på en række temaer og udpeger relevante spørgsmål forud for interviewet (Kvale & Brinkmann 2015: 49). Under det semistrukturerede interview bruges interviewguiden som det styrende værktøj, men det ustrukturerede består i, at der kan følges op på de svar, som den interviewede giver, for derved at divergere fra den planlagte interviewguide (Brinkmann & Tanggaard 2015: 38). Jeg valgte det semistrukturerede interview, fordi der er en række ting, som jeg især ønsker afklaring på (struktur), hvortil et ustruktureret interview, hvor der blot ønskes bred viden om emnet ikke ville være relevant for specialet, da meget af denne viden ville kunne tilgås på hjemmesider etc. Interviewguidesene vil være at finde i bilag 2.

Transskription af interviews

Når jeg har foretaget interviewene med forfatterskolerne, er det nødvendigt at omdanne dem til skrift, så jeg i specialet kan henvise til dem. Det gør jeg vha. *transskription*. Transskription betyder groft sagt at transformere, at skifte fra én form til en anden (Kvale & Brinkmann 2015: 236). I dette tilfælde transformeres nogle mundtlige udmeldinger til skrift, og forudsætningen for at kunne gøre det er, at interviewene er optaget (Ibid. 237). Jeg vil optage interviewene med en digital diktafon på

min mobiltelefon, hvor den forefindes som en app. Herfra kan jeg genafspille lyden og transskribere interviewene. Jeg vil også som en sikkerhedsforanstaltning optage med en almindelig diktafon.

Gladiatorskolen og Skrivekunst udtrykte, at det ville være nemmest for dem med en telefoninterview. Da det af logistiske årsager også var nemmest for mig, valgte jeg at udføre disse to interviews som telefoninterviews. Telefoninterviewet rummer ifølge Claus Elmholdt, lektor ved Institut for Kommunikation og Psykologi ved Aalborg Universitet, samme muligheder for en dynamisk dialog som ansigt-til-ansigt-interviewet. Ulempen er, at dialogen ikke kan understøttes af nonverbale tegn, f.eks. kropssprog (Elmholdt 2006: 74). Derfor var der nogle aspekter ved interviewene, som jeg skulle være opmærksom på, når jeg interviewede forfatterskolerne over telefonen kontra ansigt til ansigt. Først og fremmest at jeg ikke ville kunne aflæse interviewpersonen i samme grad, og derfor ville jeg antageligvis kunne komme til at være styrende for interviewet. Derfor var jeg opmærksom på at lytte til interviewpersonen og følge op på svar, som jeg ikke fandt uddybet nok. Derudover var jeg (som med alle interviews) opmærksom på ikke at komme til at tale i munden på interviewpersonen, da det efterfølgende ville være svært at transskribere, og samtidig gav det interviewpersonen større råderum til at snakke frit uden alt for mange afbrydelser fra min side. Herunder ses min metode for transskription:

- Det angives med initialer, hvem der taler. Se udførlig information i interviewene i bilagene.
- Linjeskift ved ny person der taler.
- Der transskriberes så tæt på det sagte som muligt. Dog holder jeg mig fra at transskribere ord, der udtales assimileret eller forkortet. Her skrives det fulde ord, med undtagelse af f.eks. ”ikk’”.
- Der anvendes normal tegnsætning, dvs. punktum, komma, spørgsmålstegn etc.
- Der anvendes (...) ved uklar tale.
- Når en sætning ikke færdiggøres, eller der påbegyndes en ny sætning oven i en anden anvendes /.
- Hvis sætningen dør ud anvendes ...

Transskriptionerne vil være at finde i bilag 3, 4 og 5.

Det litterære felt i Danmark

I dette afsnit vil jeg skitsere det litterære felt i Danmark, som det ser ud i nyere tid. Formålet med afsnittet er at kunne navigere i hvilke vilkår, der findes i feltet. Afsnittet skal give en ballast til at

kunne diskutere forfatterskolernes placering i det litterære felt, og give en kontekst at analysere skolerne ind i. At afgrænse feltet er jf. Bourdieus teori svært, fordi feltet defineres af spændingen mellem feltets positioner (Bourdieu 1997: 69). Overordnet set kan det siges at indeholde f.eks. de følgende aktører: biblioteker, forfatterskoler, boghandler, forlag, trykkerier, distributører, forfattere, redaktører, mediefolk, kritikere, forskere, antikvarer og læsere. Feltet er bredt, og der vil også kunne være andre aktører, der berører feltet mere eller mindre perifært.

Feltet har igennem de sidste par årtier skulle holde balancen igennem en række ændringer i feltets struktur. To af de store grunde hertil er den gennemgående digitalisering og liberalisering af bogbranchen, der har fundet sted (Himmelstrup 2013: 175). Digitaliseringen består i, at bogmarkedet i stigende grad breder sig over i digitale formater. F.eks. holder e-bøger ældre litteratur i omløb, mens boghandlerkæder, forlag, aviser og tidsskrifter osv. laver hjemmesider og blogs, hvor litteraturen kan tilgås på nye måder. I dag kan mange materialer også downloades igennem web- og podcasttjenester (Hertel 2016: 14). Tænk blot på tjenester som Mofibo, Storytel og eReolen, der alle er online litteraturtilbud.

Liberaliseringen var et udspil til at gøre markedet mere konkurrencedygtigt, og det startede ved, at Konkurrencerådet i 2001 ophævede den gensidige eksklusivitetsaftale, der var mellem boghandler og forlag. Før gjaldt samhandelsregler, hvor forlagene fastsatte videresalgspriser på bøgerne til boghandlerne. Ophævelsen af aftalen havde den konsekvens, at salget gennem boghandler faldt, mens salget igennem supermarkeder og kiosker steg væsentligt. Der skete en horisontal integration, hvor flere steder udbød bogsalg, men mange boghandler måtte lukke (Himmelstrup 2013: 174). Fra 2011 blev resten af fastprisdispensationen fra Konkurrenceloven fjernet som et resultat af en rapport fra 2008, der vedtog, at bogmarkedet siden den delvise liberalisering havde været stabilt (Ibid.).

Efter den fuldstændige afskaffelse af eksklusivitetsaftalen har der været diskuteret fordele og ulemper ved et fri prissætning. Aktørerne i bogbranchen har forsøgt at råbe Folketingets kulturudvalg op, fordi de ser en stor fare ved det liberaliserede bogmarked: bestsellerne suser derudad mens situationen for den smalle litteratur vanskeliggøres. De litteraturpolitiske mål om bredde, kvalitet og tilgængelighed understøttes ikke på samme måde ved de nye regler (Ibid.: 174f).

Med tanke på det ovenstående har spillerne i bogbranchen måtte ændre strategier. Det indebærer bl.a. en øget kommerialisering af medielandskabet. Det vil sige, at aktørerne kan gøre sig konkurrencedygtige ved f.eks. at satse på salgbare titler. Og noget sådant kan lade sig gøre, fordi bogen i dag ikke fungerer som det primære dannelsesredskab – information er i højere grad i dag tilgængeligt flere steder, f.eks. på internettet. At aktørerne i bogbranchen nu skal forsøge at gøre sig

konkurrencedygtige medfører i stigende grad, at både bøgernes indhold og forlagenes tilgang til dem ændres (Ibid.: 175f). Bogsalget glider i stigende grad over i underholdningslitteratur såsom kriminallitteratur (Hertel 2016: 14). Også bogbranchens institutioner ændrer karakter. F.eks. kommercialiseres de, som f.eks. forfatterskolen Writers Academy. Skolen er et samarbejde mellem forlaget TURBINE og forfatteragenturet StoryScout. Hovedformålet er at uddanne forfattere, der kan sælge bøger, og for at opfylde dette mål skæver de til markedet. Foretagendet er udelukkende kommercielt, og de brander sig ved at kunne navigere i bogbranchen i dag. Foretagendet satser kommercielt lige fra første fase, skrivningen, til sidste fase, en eventuel udgivelse (writersacademy.dk a).

En anden ændring i bogmarkedet er, at der nu nedprioriteres backlistesalg, dvs. salg af ældre titler, og at et profitabelt og hurtigt massesalg af få populære titler opprioriteres (Himmelstrup 2013: 176). Det er dog oftest de store forlag, der tyer til denne metode. Andre, såsom Forlaget Gladiator, vægter i højere grad at udgive og eksponere smallere ny dansk litteratur. Det er ikke deres vision at udgive bøger, der kan tjene kassen, men derimod litteratur, der ”udfordrer vores måde at være i verden på” (forlagetgladiator.dk a).

Simultant vokser en underskov af forfattere frem, der gør sig til selvudgivere og benytter de mange muligheder, som f.eks. internettet giver til at gå uden om fordyrende mellemlid. Internettets indtog på bogmarkedet markerer en stor del af digitaliseringen af markedet. At blive selvudgiver er for nogle nødvendigt, hvis man vil have en bog udgivet i dag. Selvom der stadig findes mange forlag, modtager de mange uopfordrede manuskripter. Gyldendal modtager f.eks. årligt 1.200-1.500 uopfordrede manuskripter (Himmelstrup 2013: 176f), hvoraf det ofte kun er et par stykker, der bliver udgivet (Frederiksen 2013: 40). I dag er der, med en formulering fra Himmelstrup, ”næsten lige så mange, der gerne vil skrive bøgerne, som der er læsere” (Himmelstrup 2013: 177). Det kunne tyde på, at bogbranchen i dag er hårdt presset, fordi den i stigende grad vægter konkurrencedygtighed og omstillingsvillighed.

Hans Hertel skitserer i *Bogmennesker* (2016), hvordan bogmarkedet har udviklet sig siden 1980'erne. Hertel argumenterer for, at branchen er udtryk for en accelereret medieindustrialisering, hvor han ser tre overordnede tendenser: 1) *kontraktion*, både i fald af læsning, bogkøb, biblioteksbrug og biblioteks- og bogladelukninger, 2) *koncentration* af forlag og boghandler, hvor der sker en integration af forskellige medieformer i medieimperier, 3) *polarisering* mellem store og små aktører, f.eks. mellem kæmpeforlag og selvudgivere, og mellem bestsellere og smalle bøger (Hertel 2016: 13f).

Alligevel står det ikke helt skidt til med branchen i dag, selvom det kan lyde sådan. Læsningen af skønlitteratur har været stigende siden 1993. Omkring en tredjedel af befolkningen køber flere bøger i dag end for fem år siden bl.a. grundet, at liberaliseringen af bogmarkedet har haft positiv indflydelse på tilgængelighed og priser på skønlitteratur (Himmelstrup 2013: 176). Derudover har salget igennem supermarkeder og nethandel generelt øget antallet af bogkøbere. Selvom mange boglader må lukke pga. den stigende tilgængelighed andre steder, åbner der omkring 10 nye hvert år. Faldende produktionspriser på bøger gør det også muligt for selvudgivere og små forlag at kunne udgive litteratur, på trods af at store forlag sidder på store dele af produktionen (Hertel 2016: 14). Der udgives også stadig mange førsteudgaver; i 2012 f.eks. næsten 8000 over 48 sider af slagsen (Himmelstrup 2013: 177).

Kortlægning af de danske forfatterskoler

Formålet med dette afsnit er at præsentere min kortlægning af de danske forfatterskoler, samt at redegøre for de fremgangsmæssige overvejelser, som jeg har måtte gøre mig tanker om. Den største overvejelse bestod i at afgrænse feltet mht. hvad en forfatterskole er.

Allerede i den begyndende fase af kortlægningen stod det klart, at 'forfatterskole' ikke er lige til at definere, for der findes mange former for 'skoler' eller dele af skoler, der beskæftiger sig med skrivning. Jeg er ofte blevet mødt med et 'Nå, den i København?', når jeg har ytret, at jeg skulle skrive speciale om de danske forfatterskoler. At Forfatterskolen er den første af sin slags, og sikkert hos mange en del af den fælles kulturelle bevidsthed, understreges af den bestemte singularisform '-en'. Andre skoler har derfor sidenhen – i det mindste implicit – skulle forholde sig til den.

Termen 'forfatterskole' forudsætter en afgrænset skole, der udelukkende beskæftiger sig med forfattergerningen. Den forståelse er dog ikke altomfavnende ift. det korpus af 'skoler', som jeg i kortlægningen vil anse for forfatterskoler. Der er selvsagt mange parametre, som kunne være definerende træk for skolerne; SU-berettigelse, varighed, målgruppen... Derfor er det noget nær et definatorisk mareridt at komme med en præcis beskrivelse af, hvordan en forfatterskole nøjagtigt er udformet. Anne Toft og Dorte Øberg argumenterer også i *Det litterære væksthus* for, at Forfatterskolen ikke umiddelbart kan placeres ift. andre skoleformer, fordi skolen ikke har nogen direkte inspiration fra andre skoleformer, f.eks. universitetet, Creative writing-traditionen i USA, Gorki-instituttet i Rusland eller de nordiske forfatteruddannelser, f.eks. Skrivekunstakademiet i Bergen. Toft og Øberg mener dog, at Forfatterskolen på nogle punkter minder om højskolen, især i forestillingen om dannelse og elevernes bevidstgørelse gennem undervisningen. Dannelsen er på Forfatterskolen selvfølgelig af litterær art, mens bevidstgørelsen består i at gøre eleverne bevidste om deres egen skrift

og mekanismerne bag den (Toft & Øberg 1997: 23). Med disse tanker in mente vil jeg dykke ned i kriterierne for min kortlægning.

Et oplagt valg ville være at institutioner, der proklamerer sig 'forfatterskole', nødvendigvis må være en forfatterskole. Dog synes skellen ikke så lige til når institutioner, der kalder sig forfatterskoler, kan være én-uges-workshops, mens institutioner, der agerer som forfatterskoler, ikke altid kalder sig det. F.eks. promoverer Brønderslev Forfatterskole sig som en forfatterskole, men er kun én uges sommerferieundervisning på en højskole. Modsat findes f.eks. Skrivekunstskolen med 18-21 ugers undervisning, der ikke kalder sig en forfatterskole. Betegnelsen 'forfatterskole' kan altså ikke bruges som eneste indikation for, om noget er en forfatterskole. Min anskuelse af betegnelsen 'forfatterskole' må derfor være mere åben, end den er lukket.

Jeg vil operere ud fra den optik, at en forfatterskole er en (uddannelses)institution, der tilbyder uddannelse af varierende længde. Den præcise varighed er ikke som sådan definerende, men jo kortere uddannelsen er, jo mere tangerer den mod at være af workshop/kursusformat i min optik. Uddannelsen skal også have tilknyttet kvalificerede undervisere, f.eks. forfattere, sproglige akademikere eller andre med lignede praktisk erfaring. Formålet med uddannelsen skal være at udvikle de studerendes forfatteregenskaber, og dette skal gøres ud fra arbejdet med elevernes egne tekster. At jeg bevidst vælger at kalde det for 'forfatteregenskaber' og ikke f.eks. 'skrivekundskaber' skyldes, at jeg dermed afgrænser feltet til det litterære felt, og ikke medtager f.eks. journalistuddannelser, men dramatiker- og manuskriptuddannelser, jf. den litterære dannelse, som Toft & Øberg nævner (Ibid.). Med inspiration fra Forfatterskolen vælger jeg, at de kortlagte forfatterskoler skal være selvstændige (dvs. være selvejende) eller fungere relativt selvstændigt inden for en anden institution. Derfor skal skolen gerne have vedtægter, et manifest, en studieordning etc., der fastsætter skolens visioner og formål. Derudover skal det understreges, at jo mere skolerne synliggør deres interne organisation, jo flere, skolerne har ansatte, og jo mere professionaliseret skolen er, jo mere solidt et institutionelt grundlag har den, og jo mere fremstår den som en decideret forfatterskoleinstitution.

I kortlægningen har jeg anvendt de følgende kategorier: 1) selvstændige skoler, 2) forfatterskoler i tilknytning til andre institutioner, 3) forfatterskoler i tilknytning til forlag, 4) universitetsuddannelser, 5) online forfatterskoler, 6) skrivelinjer/-kurser/-klubber, 7) forfatterfag og -linjer på højskoler, 8) forfatterlinjer på efterskoler og 9) forfatterskoler og kurser for børn og unge. Jeg opererer med de valgte kategorier for at specificere skolernes udformning og derved udpege institutionelle tendenser, samtidig med at jeg forsøger at undgå overlap i kategorierne. Der kan dog være overlap

mellem kategori 1 og 9, men da kategori 9 også besidder et pædagogisk sigte og lidt andre målsætninger, fokuserer jeg kategori 1 på forfatterskoler til voksne. Ud fra kortlægningen ses det, at der pt. i Danmark findes 18 forfatterskoler inden for min definition og tre online forfatterskoler (Bilag 1). Heraf er 14 opstået efter årtusindeskiftet, mens 13 er opstået inden for de sidste ti år og hele 12 inden for de sidste fem år. Kortlægningen illustrerer derved, at der inden for de sidste fem år er sket en ekspansion af markedet for forfatterskoler. Her medregner jeg dog ikke højskoletilbud, skriveklubber og –kurser, bibliotekstiltag osv., da jeg ikke mener, at de (ofte mindre formater) kan defineres som en forfatterskole. Dog kan disse tilbud ses i bilag 1 for at underbygge min pointe om, at mængden af skrivetilbud i dagens Danmark er noget nær eksploderet.

Lokaliseringen af skolerne centrerer sig omkring landets største byer. Pt. findes der f.eks. otte forfatterskoler i Københavnsområdet, dvs. næsten halvdelen af alle skolerne, hvoraf også hovedparten af de SU-berettigede skoler, Forfatterskolen og Manuskriptforfatteruddannelsen, befinder sig. Der sker også en mindre centralisering af forfatterskoler i Aarhusområdet, hvor fem af forfatterskolerne befinder sig.

Kun tre af forfatterskolerne er SU-berettigede: Forfatterskolen, Dramatikeruddannelsen ved Aarhus Teater og Manuskriptforfatteruddannelsen på Den Danske Filmskole. SU-berettigelse skaber generelt et stabilt institutionelt grundlag kontra privatfinansierende forfatterskoler. Skolerne er sikret bedre økonomisk i og med, at de får statsstøtte, og derudover er der en vis anerkendelse i den sidestilling med andre kunstneriske uddannelser, som skoler får igennem SU-berettigelse.

I kortlægningen fandt jeg også frem til en række nye tendenser og måder at drive forfatterskoler på, som tilsyneladende er spiret frem med de nye forfatterskoler. Tendenserne udmønter sig i:

- Specialisering ift. rekruttering. F.eks. Ungdomsforfatterskolen (12-18-årige) og Skrivekunstskolen (18-30-årige).
- Specialisering ift. genrer og niches. F.eks. Forfatterskolen for Børnelitteratur og Hekseskolen (hekselitteratur). The South Gate Society har også flere linjefag, f.eks. drama, lyrik og børnelitteratur.
- Tilknytning til andre institutioner. F.eks. forlag: Gladiatorskolen (Forlaget Gladiator) og Writers Academy (samarbejde mellem forlaget TURBINE og forfatteragenturet StoryScout) og universiteter: Skrivekunst og Manuskriptudvikling (Syddansk Universitet), Forfatterskolen for Børnelitteratur (Aarhus Universitet).

Tendenserne peger mod, at det i dagens Danmark er muligt, at mange forfatterskoler kan eksistere sideløbende. Mætningsgraden for denne slags institutioner må derfor tilsyneladende ikke været nået endnu. Dette fremgår også af, at mange f.eks. lokale biblioteker og ungdomsskoler kan huse skrivekurser eller -klubber (Se bilag 1). Denne pointe må derfor også munde ud i en begrænsende faktor for mit vedkommende: da forfatterskolerne og lignende tiltag pibler frem for tiden, kan der potentielt være kommet flere til efter aflevering af specialet, og disse kan af gode grunde ikke medtælles. Her skal det dog pointeres, at det ikke er min hensigt at kunne udtømmende redegøre for alle skrive tilbud i dagens Danmark (med tanke på alle de mindre lokale initiativer på f.eks. biblioteker bliver det et studium ad infinitum), men blot at skitsere, hvordan landet ligger i et øjebliksbillede, og påvise, at der findes en spirende tendens inden for det litterære felt.

Samtidig udgør tendenserne springet over til specialets næste hovedafsnit, analysen, eftersom jeg her vil dykke ned i nogle af de nyopståede forfatterskoler med nye institutionelle former, som skitseret ovenfor. Formålet er at undersøge deres indbyrdes institutionelle forskellige og ligheder, samt deres plads i det litterære felt.

Analyse

I denne hoveddel af specialet sætter jeg de tre udvalgte forfatterskoler under lup. Formålet er at undersøge, beskrive og vurdere, hvordan de nye forfatterskoler drives. En del af analysen får grundet institutionsanalysens fremgangsmåde deskriptiv karakter, men er nødvendig ift. erkendelsesinteressen i specialet. For at kunne diskutere forfatterskoleinstitutionen anno 2018 har jeg valgt tre meget forskellige forfatterskoler som cases. Jeg vil med analysen forsøge at vise, at forfatterskoleinstitutionen i dag kan have mange ansigter, og at den kan drives på mange forskellige måder.

Jeg har valgt at sætte fokus på Forlaget Gladiators Gladiatorskole (København), Syddansk Universitets uddannelse Skrivekunst (Odense) samt The South Gate Society School of Creative Writing (Aalborg). Disse cases er valgt, fordi de repræsenterer hver sin måde at drive forfatterskole på, og fordi de fremstår yderst forskellige i både deres udtryk, organiseringsstruktur og undervisning. Jeg har bevidst fravalgt skoler med f.eks. en specialiseret målgruppe, såsom Ungdomsforfatterskolen, eller en speciel niche, såsom Hekseskolen, da casene i det tilfælde være ville svære at sammenligne.

Gladiatorskolen (herefter omtalt som GS) udspringer af et forlag, som er arnested for den eksperimenterende litteratur, centrerer sig om fælles-læsning og knopskyder over hele landet. Skrivekunst (herefter omtalt som SK) er en universitetsuddannelse, der vægter både skøn- og faglitterære genrer, deltidsundervisningen foregår igennem e-læring og fagene er både teoretiske og praktiske.

The South Gate Society (herefter omtalt som SGS) er en selvstændig forfatterskole med uddannelser på ét og fire år, de stiler mod at blive SU-berettigede, og de har hele seks linjefag, f.eks. manuskriptudvikling og populærlitteratur. Skolerne er samtidig repræsentative for de tendenser, som jeg skitserede i kortlægningen: GS repræsenterer samarbejde med et forlag, SK repræsenterer samarbejde med universitetet og specialiserer sig både i skøn- og faglitteratur, og SGS repræsenterer specialisering ift. genrer og den adskiller sig ved forhåbentligt snart at være SU-berettiget. Geografisk er de tre skoler også spredt: Gladiator har til huse i København, SK i Odense og SGS i Aalborg.

Analyserne er udarbejdet på baggrund af diverse præsentationsmateriale for skolerne, f.eks. hjemmesider, præsentationsfoldere, artikler, relevant teori, love og bekendtgørelser og interviews med repræsentanter for skolerne, hhv. Jakob Sandvad, direktør for Forlaget Gladiator og underviser på GS, Anita Nell Bech Albertsen, underviser på SK, og LeAnne Kline Christiansen, ejer af SGS. Det har desværre ikke været muligt at få indsigt i skolernes økonomi på et detaljeret plan, da skolerne er private institutioner, og derfor ikke ønskede at dele deres regnskaber med mig.

Gladiatorskolen

GS udspringer af Forlaget Gladiator, som pt. har Gladiatorskolen i København, 1-årsskolen, Den jyske forfatterskole i Aarhus, Den fynske forfatterskole i Odense, Ungdomsforfatterskolen og Gladiatorskolen på Jyderup Højskole (forlagetgladiator.dk b). Udvalget af skoler hos Gladiator er bredt, og de har også flere initiativer, som jeg senere vil komme ind på.

GS blev oprettet ét år efter forlaget, og tilblivelsen ligger i forlængelse af forlagets. Opstarten var præget af udbrud og nytænkning. Forlagets stiftere, forfatterne Hans Otto Jørgensen og Josefine Klougart og forlagsredaktøren Jakob Sandvad, var alle på forskellig vis forbundet til forlaget Gyldendal, før de oprettede Gladiator i 2013 (Ibid.: c). Jørgensen publicerede 17 bøger hos forlaget og Sandvad var ansat som forlagsredaktør (Hansen 2013), mens Klougart tidligere var tilknyttet Gyldendals datterselskab Rosinante. Grundlaget for etableringen af forlaget var i opposition til kæmpeforetagender som f.eks. Gyldendal, og visionen var at gøre det mere fordelagtigt for forfattere at udgive bøger. Det udmønter sig konkret i, at avancen til forfatteren er proportionelt stigende med salget, op til 50 %. Den fælles copyright mellem forlag og forfatter overgår desuden til forfatteren efter kun to år, og ikke som normalvis 70 år efter forfatterens død (forlagetgladiator.dk d).

Det var Gladiatorskolen i København, der blev søsat først, og på samme adresse hvor forlaget hører til: Sturlasgade 14A, 1. sal, 2300 København S. Her har også 1-årsskolen og Ungdomsforfat-

terskolen til huse. Opstarten af de andre skoler falder som perler på en snor: Den jyske forfatter-skole åbnede d. 1. september 2016, Den fynske forfatterskole et halvt år senere d. 1. februar 2017¹, og Ungdomsforfatterskolen d. 26. oktober 2017. Holdene på Jyderup Højskole startede i 2017 (facebook.com a).

Stifterne af GS, Sandvad og Jørgensen, havde i sin tid en vision med at oprette skolen i forbindelse med forlaget. Sandvad udtaler, at:

visionen var jo at redaktørerne udviklede deres faglighed, forfatterne blev bedre læsere, og de kommende forfattere blev bedre forfattere og at de kommende forfattere kunne vi så udgive. Så det var ideen at skabe et miljø, hvor der ligesom var grobund for at dyrke litteratur og at dem, der var tilknyttet forlaget [...] også kan få en faglig inspiration (Bilag 3).

Formålet var derfor, at fagligheden kunne højnes i begge ender: både elevernes og redaktørernes (undervisernes). Skolen skulle dermed være et praktisk-litterært indspark til gavn for alle omkring forlaget.

Af de tre cases skiller GS sig også ud, fordi den har et eksplicit værdigrundlag, som ligger i forlængelse af forlagets. På deres hjemmeside beskriver de med fyldig patos, at "Gladiatorskolen er vital for forlaget Gladiators identitet og udgør som sådan en vigtig del af vores praksis udi litterær aktivisme. Vi er et politisk foretagende med en mission, som handler om god litteratur og kunst" (forlagetgladiator.dk b). GS er ikke blot en skole, men en del af en større litterær bevægelse, som Gladiator anser sig selv som bærer af. Den litterære bevægelse består i at udbrede den gode litteratur og gøre den tilgængelig for alle læsere, mens de udfolder aktivismen i og med, at skolen (ud)danner deres elever i skolens aktivistiske fold. Man kan måske endda forfølge diskursen og sige, at GS uddanner gladiatorer, dvs. bærer af Gladiators litterære bevægelse. Ifølge Gladiator er den gode litteratur "essentielt for det gode samfund", "udvikler os som mennesker", "gør os indføjte og bevægelige" og "får os til at handle i overensstemmelse med os selv og til fælles bedste" (Ibid.).

Både i interviewet med Sandvad, på deres hjemmeside og generelt i medierne omtales og omtaler Gladiator sig selv som et foretagende, der er entreprenant i feltet. F.eks. lyder deres "Manifest" (i sig selv en aktivistisk og nærmest ideologisk diskurs): "Gladiator er et politisk foretagende, et forlag med holdninger [...] Vi tror, det nytter at gøre op med enhver form for autoritative løsninger, at

¹ Navnene "Den jyske forfatterskole" og "Den fynske forfatterskole" er en smule uhensigtsmæssige. Både fordi der findes andre forfatterskoler her, især i Jylland, mens Gladiator implicit lukker af for muligheden for andre skoler i det jyske og det fynske. På den anden side har navngivningen samme resultat som Forfatterskolens bestemte singularisform: der stadfæstes autoritet i feltet.

gøre op med enhver rigid institution og al falskhed og flad materialismen i øvrigt” (Ibid.: e). Retorikken er stærk, og den understreger, hvordan forlagets tilblivelse står i opposition til den bureaukratiske og kommercielle forlagsverden. Italesættelsen og manifestet er med til at etablere en symbolsk kapital omkring Gladiator, der gerne vil skille sig ud i feltet. Omvendt har Gladiator efterhånden selv udviklet sig til et mellemstort forlag, idet de har omkring 50 udgivne under ny litteratur og derudover Sandalserien med ældre litteratur. De beskriver det selv: ”**Gladiator er en drøm...** Det er også en virksomhed” (Ibid.: c). Som jeg senere vil sætte mig kritisk over for, har deres ’ideologi’ også en række modsætningsforhold ift. f.eks. finansieringen.

En økonomisk entreprenant model

GS hører under Forlaget Gladiator, som er en selvejende IVS-virksomhed. IVS-virksomheder er nogle af de simpleste at starte op, da de potentielt kun kræver én krone som startkapital (erhvervsstyrelsen.dk a). GS er selvsagt ejet af og får midler igennem forlaget. De oprindelige stiftere af forlaget, Sandvad, Jørgensen og Klougart, er også ejerne af Gladiator. De ejer sammenlagt 70 % af forlaget, mens to investorer ejer 30 %. Én af investorerne, Tor Dagfinn, har også været tilknyttet Skagen Fondene, og han har ifølge Sandvad støttet forlaget siden starten (Bilag 3).

Pt. har forlaget seks ansatte tilknyttet: Jakob Sandvad (direktør, redaktør og underviser), Hans Otto Jørgensen (redaktør og underviser), Henrik Køber (økonomi), Sidsel Andersen (redaktør og produktionschef), Johanne Bille (redaktør og salg- og marketingschef) og Anne-Sophie Mortensen (redaktionsassistent og udvikler af undervisningsmateriale) (forlagetgladiator.dk f). Det bliver tydeligt, at forlaget har gennemgået en vis professionalisering siden starten i 2013, hvor kun Sandvad, Jørgensen og Klougart var initiativtagere. Det afspejles også f.eks. af oprettelsen af de forskellige tiltag såsom GS.

Som sagt var det ikke muligt at få indsigt i GSs økonomi. Ikke desto mindre har aspekter af deres økonomi været sat under lup af medierne, fordi de på et tidspunkt samarbejdede med Skagen Fondene. GSM-modellen (Gladiator-Skagen Fondene-Model) gik ud på, at Skagen Fondene i tre år støttede 3 x 5, dvs. 15 udgivelser med 50.000 kroner, så udgivelsernes omkostninger betaltes igennem fondene. Kontrakten på samarbejdet udløb i 2016. Siden har Gladiator ledt efter nye sponsorer, og det seneste udspil fra forlaget er, at de har solgt 30 % af forlaget til to investorer som en investering (Bilag 3). Det siger sig selv, at når forlaget bliver støttet økonomisk, er der større råderum til andre initiativer, som f.eks. GS. Men finansieringskonstruktionen er ikke nødvendigvis fuldstændig uproblematisk.

Positivt er det for forlaget og forfatterne, der får tildelt et stabilt udgivelsesgrundlag. Men ved at finansiere en række udgivelser får Skagen Fondene skattefordele, som også lektor ved Institut for Kunst- og Kulturvidenskab og Forskningschef ved Nordisk Kulturinstitut Peter Duelund påpeger i et interview med Information: ”Private sponsorer er naturligvis interesserede i profilering og i at markere sig selv i det kulturelle landskab, og man skal ikke glemme, at de kan trække deres midler til kulturstøtte fra i skat så det i sidste ende bliver almindelige skatteborgere, der kommer til at betale” (Hansen 2013). På denne vis slipper Gladiator ikke fra at være indhyldet i et bureaukratisk foretagende med økonomiske og positionelle fordele til trods for, at det stritter imod deres grundlæggende anti-bureaukratiske ideologi. Her kunne man stille sig skeptisk over for de egentlige motiver for samarbejdet, selvom det på overfladen ser velfriseret ud. Jakob Levinsen, journalist, forfatter og forhenværende medlem af Projektstøtteudvalg for Litteratur under Statens Kunstfond kommenterer også til Information, at samarbejdet går imod gængse forestillinger i det litterære felt:

Det er usædvanligt, både fordi fondsfinansieringen har mere overordnet karakter, og fordi det er et smalt forlag, vi har med at gøre. Det bryder med den traditionelle tankegang i litteraturmiljøet, hvor fordømmen er, at krimi- og genreforfattere vil sælge deres børns sjæl for at tjene penge, mens smalle forfattere ikke kunne drømme om at lade sig besudle af ussel mammon (Ibid.).

Først var de forfatternes forlag – og nu er de også finansverdenens forlag. Selvom Gladiator og forfatterne ikke direkte ’sælger’ deres sjæle, da Skagen Fondene ikke havde del i den redaktionelle praksis, kan man stille sig skeptisk over for, at markedet skulle bevæge sig i den retning. Væk fra den frie litteratur over i den privatfinansierede litteratur, hvor sponsorerne kan være medbestemmende til litteraturens form og indhold. Så kan det, som Duelund videre forklarer, hurtigt ende som megen andet populærlitteratur: ”Man kan konstatere, at privatfinansiering begynder at fylde mere og mere. Ikke bare i Danmark, men også i resten af Europa. Og med privatfinansiering bliver kunsten spændt mere og mere for en underholdningsbetonet og populariserende vogn uden, at der nødvendigvis er noget ondt i det” (Ibid.). Men måske er det den måde, som den smalle litteratur kommer til at overleve på i dagens Danmark, hvor de offentlige kunstmidler er begrænsede og ofte ikke går til nye initiativer (Ibid.).

Forlaget og GS har dog også andre indtægter. De er både fondsstøttede og tager undervisningsgebyrer for deres kurser. Af Statens Kunstfond modtager Forlaget Gladiator jævnligt fondsmidler, både små beløb fra 2.500 kroner og store beløb, helt op til 160.000 kroner. Fondsmidlerne bruges til lidt af hvert: GS, forfatterarrangementer, udgivelser, oversættelser, litterære stævner mm. Seneste støtte var på 8.000 kr. i november 2017 fra Projektstøtteudvalget for Litteratur til Den jyske

forfatterskole (kunst.dk a). Også VELUX Fonden har støttet en udgivelse med 10.000 kroner (veluxfoundations.dk a). GS kræver også et undervisningsgebyr på 7.995 kroner for tre måneders undervisning på Gladiatorskolen i København og Ungdomsforfatterskolen (forlagetgladiator.dk g & h). Undervisningen i Aarhus og Odense er seks måneder, hvilket koster 15.995 kroner (Ibid.: i & j). 1-årsskolen koster 35.000 kroner, og det koster 200 kroner at få sin ansøgning på max. 10 siders tekst behandlet (Ibid.: k).

Da GS er en privat uddannelse, foreligger der andre regler for SU-berettigelse end til offentlige uddannelser. Det er (endnu) ikke muligt for skolen at blive godkendt til SU-berettigelse, fordi de ikke opfylder alle krav, som SU-styrelsen stiller til private uddannelser. Bl.a. fordi uddannelsen ikke er et heltidsstudium og fordi skolen ikke afholder eksaminer, som derudover skal bedømmes af eksterne censorer (su.dk a). GS har overvejet SU-berettigelse, men for at noget sådant skulle kunne lykkes, må der nødvendigvis være ”vandtætte skodder mellem skolen og forlaget”, som Sandvad formulerer det, fordi en virksomhed ikke kan modtage statsstøtte (Bilag 3). Virksomhedskonstruktionen skulle derfor være en helt anden, hvis skolen skulle kunne modtage SU.

Derudover ville en SU-berettigelse gå imod nogle af de grundværdier, som forlaget har. Sandvad udtrykte det som om, at ”hvis vi lige pludselig skulle indordne os nogle lærerplaner, som er vedtaget i ministerier rundt omkring, så kunne jeg i hvert fald hurtigt se for mig, at det ville være en spændetrøje, som jeg i det hele taget også synes at man har i det etablerede uddannelsessystem” (Ibid.). Fordi forlaget anser sig som en opposition til mere bureaukratiske foretagender ville det ikke give mening at lade sig indordne under ’systemet’.

Økonomisk er forlaget og forfatterskolen tæt bundet sammen. Den vertikale integration, som forlaget besidder, afspejles også i forlagets økonomi. Gladiator er et forlag, der udgiver både ældre og ny litteratur, har forfatterskoler landet over samt Podcastskolen, Tegneserieskolen og Oversæterskolen, udgiver litteraturblade, udgiver oversat litteratur, har en abonnementsordning for bøger og er en onlinebutik for deres udgivne litteratur. En del af forlagets udgifter kommer derved tilbage som indtægter. De mange initiativer er med til at finansiere hinanden, hvor f.eks. GSs deltagerbetaling er med til at finansiere trykning af bøger og lærerlønninger (Bilag 3). De andre tiltag gør, at forlaget har flere heste at spille på økonomisk, og derved hurtigere akkumulerer økonomisk kapital. Det vidner også om, at Gladiator ser muligheder i at udnytte den vertikale integration der opstår, når mange initiativer samles under ét tag. Det giver dem en fordel ift. andre selvejende forfatterskoler, idet de ikke økonomisk er lige så udsatte, fordi de varetager (og tjener penge på) andre opgaver end blot at undervise i skrivning. Den måde, som midlerne kan cirkulere inden for forlagets vægge gør

antageligvis, at indtægterne er mere stabile, end hvis de blot drev forlagsvirksomhed. Ved at forsøge at gå uden om boghandlerne kan forlaget også beholde profitten inden for egne rammer. Også de forfattere, som aflønnes i forbindelse med GS er ofte udgivet på forlaget, og det skaber en gunstig stilling for forfatterne, der kan få profit for både udgivelse og undervisning.

Forfatterskole og forlag

Forlaget Gladiator er ikke de første til at koble forlag og forfatterskole under ét tag. Det er før set i udlandet, men de er de første til at indsluse modellen på dansk grund. Det norske forlag Aschehoug har siden 2004 haft sin egen forfatterskole, og de tilbyder stadig skrivekurser og en decideret forfatterskole på ét års varighed (aschehoug.no a). Også det britiske forlag Faber and Faber udbyder skrivekurser af forskellig varighed (faceraacademy.co.uk a). At udfolde vertikal integration med forlag og forfatterskole er altså en forretningsmodel, som kombinerer produktions- og distributionsleddet.

Der er dog ikke lighedstegn mellem undervisningen på GS og udgivelse på forlaget. Sandvad udtrykker det som om, at forlaget ikke forpligter sig på at udgive eleverne, men at det sker engang imellem. En egentlig procedure for udgivelse af eleverne på GS findes ikke. Forlaget tager blot fat i den pågældende elev, og opfordrer dem til at aflevere et manuskript til forlaget, hvor det videre redaktionelle arbejde udføres (Bilag 3). Formålet på 1-årsskolen er netop, at eleverne kan udvikle et færdigt – eller tilnærmelsesvist færdigt – manuskript, der ikke nødvendigvis skal udkomme på Gladiator. På et hold er det måske et par stykker eller slet ingen, der bliver udgivet. Det afhænger af, hvordan eleverne udvikler sig, og hvad for noget litteratur, de skriver. Men overordnet er sigtet ”at uddanne forfattere, som kan udgives. Altså det er jo målet med skolen også” (Ibid.).

Forlaget har på sine tre år udgivet 24 elever fra GS (Ibid.). Af forlagets hjemmeside fremgår en liste på 20 GS-elever, der er debuteret for nylig, så tallet er ikke helt ved siden af (forlagetgladiator.dk g). Sandvad mente, at de havde udgivet langt flere end Forfatterskolen, og sammenligningen ansføres måske af, at Forfatterskolen kun optager fem til otte elever hvert år (Toft & Øberg 1997: 28), hvor alle skulle debutere, hvis tallene skulle nå Gladiators højder. GS har dog et større antal elever med gennemsnitligt 150 elever om året, og samtidig er tilknyttet et forlag, der er villige til at udgive, hvis talentet er til stede. Som Sandvad forklarer det, virker skolen til at uddanne forfattere, som kan udgives (Bilag 3). Procentsatsen for udgivne elever pr. år vil kun være 5 % ($8 \text{ udgivne elever pr. år} / 150 \text{ elever i alt pr. år} * 100$), hvis det antages, at de 24 elever fordeler sig jævnt over de tre år, skolen har eksisteret. Heroverfor er det f.eks. i omegnen af 73 % af Forfatterskolens elever, der er debuteret efter årtusindeskiftet indtil 2008 (Munk 2008). Forlaget kan også pege eleverne mod andre forlag, hvis de ser en mulighed her, eller forlagene kan henvende sig til GS for at spotte

nye talenter, f.eks. ved at læse skolens antologier. Eksempler på GS-elever, der er udkommet på andre forlag er Rakel Haslund Gjerrild (*Øer*, Kronstork 2016), Camilla Hjørnholm Olsen (*Sample*, Ar-tur 2017) og Tine Høeg (*Nye rejsende*, Rosinante 2017). Ud fra listen af debutanter på forlagets hjemmeside er 14 debuteret på forlaget og seks på andre forlag (forlagetgladiator.dk g), hvilket vid-ner om, at forlaget er tilbøjelige til at udgive forfatterspirene ved eget forlag.

Som landet ligger nu, modtager forlaget ikke uopfordrede manuskripter, og en tur på skolen er den eneste vej pt. til at nærme sig forlaget. Derfor kan man stille spørgsmålstejn ved, om man som forfatterspire har større chancer for at blive udgivet på forlaget, hvis man først har betalt for uddan-nelsen, som forlagsredaktør og forfatter Joachim Lykke også gør det i indlægget ”Gladiatorerne kommer!” (Lykke 2017). På den anden side mindsker skolen afstanden mellem produktions- og di-stributionsled, idet redaktører og forfattere indgår i det litterære miljø omkring forlaget. Det er på denne måde, at GS forsøger at opfylde sin vision – de vil uddanne og udgive dygtige forfattere.

At GS udspringer af Forlaget Gladiator ses også bl.a. i overlap mellem forlagets og forfatter-skolernes ansatte. Både Sandvad og Jørgensen figurerer også som undervisere på GS, Sandvad hhv. på Gladiatorskolen i København (forlagetgladiator.dk g), mens Jørgensen underviser på 1-årsskolen samme med Mette Zingenberg og Andreas Pedersen (Ibid.: k). På Den jyske forfatterskole undervi-ser Kristina Nya Glaffey, Jonas Rolsted og Ida-Marie Hede (Ibid.: i), der alle er udgivet på Forlaget Gladiator. Mette Zingenberg, også udgivet på og uddannet ved Gladiator, underviser på Den fynske forfatterskole (Ibid.: j). Ungdomsforfatterskolens undervisning ledes af Hans Otto Jørgensen og He-lene Johanne Christensen, som også er udgivet på Gladiator (Ibid.: h).

Derudover gør GS brug af en del gæstelærere, nogle i forbindelse med Forlaget Gladiator, f.eks. Josefine Klougart og Amalie Smith, som begge er udgivet på Gladiator, ligesom Klougart er medstifter. Forlaget kan på denne vis gøre brug af de forfattere, som de allerede har stiftet bekendt-skab ved igennem udgivelse og/eller undervisning, og ifølge Sandvad opfordrer Gladiator alle deres udgivne forfattere til at undervise på GS (Bilag 3). Skolerne har dog også gæstelærere, som ikke har direkte forbindelse til Gladiator, f.eks. Mette Moestrup, Peter Frederik Jensen og Jonas Rolsted. Ifølge Sandvad har de helt op til 30-40 gæstelærere, som ikke er tilknyttet forlaget (Ibid.). Undervi-ernes akkumulerede kulturelle kapital i form af udgivne bøger og kendskab til erhvervet bidrager også til skolens samlede symbolske kapital. Men et relativt lukket netværk, der hersker omkring GS, kan have både fordele og ulemper, som det nedenstående vil illustrere.

Det har igennem tiden ofte været grundet litterære kredse, at litterære strømninger er blevet til eller er blevet forandret. Tænk blot på kredsen omkring Bakkehusets afgørende betydning for den

danske romantik (Michelsen 2008: 27), eller kredsen omkring tidsskriftet *Heretica*, der var skelsættende for 1940'ernes litteratur og kulturdebat i Danmark (Kjældgaard 2006: 461). Ved at samle sig i litterære netværk får den enkelte forfatter et kendt miljø, hvor han kan dele sine litterære eksperimenter med ligesindede, og hvor der kan ske en kollektiv dannelse. Denne måde at arbejde på strider stærkt imod den klicheagtige forestilling om det ensomme forfattergeni, der sidder alene og skriver på loftet (Dawson 2005: 15).

Samtidig kan det indvendes, at en litterær kreds måske kan have tendens til at blive for lukket. I forlængelse heraf er Forfatterskolen f.eks. blevet beskyldt for at ensrette litteraturen og skabe fordelagtige forhold for skolens elever (Staun 2009). At skolen og forlaget i dette tilfælde er så tæt sammenknyttede, understreger blot, at et for lukket foretagende kan være problematisk set udefra. Sandvad påpegede også selv at ”man skal jo også passe på, at man ikke lukker sig for meget om sig selv” (Bilag 3). Derfor må det være en balancegang at have et miljø omkring skolen, der ikke bliver for lukket, men heller ikke er åbent for alle og enhver.

Optagelse med åbne arme

På GS findes der ikke nogen bestemt protokol for optagelse. Ansøgerne sender blot en ansøgning til skolens e-mail. På Gladiatorskolen i København må man sende max. 2-3 sider tekst (forlagetgladiator.dk g), på Den jyske og Den fynske må man sende max. 5 sider (Ibid.: i & j), og på 1-årsskolen må man sende max. 10 sider (Ibid.: k). Antallet af sider, den ansøgende må sende, følges ad med holdets varighed. Derudover skal man vedhæfte en kort beskrivelse af sig selv. Ansøgningerne behandles af de ansatte på GS, og som Sandvad udtrykker det, så:

ser vi på, om det giver mening om de går på en forfatterskole, om de vil kunne få noget ud af det [...] Om de skriver, om de er i bevægelse, om der kan ske noget i deres skrift [...] Det er svært at sige, ikk', det handler også om at give folk en chance for at prøve det af (Bilag 3).

Der er dog også en del elever, der ikke kommer ind, fordi det ikke ville give mening for dem at gå på en forfatterskole (Ibid.). Igen er det sandsynligvis lige så svært at forklare, hvorfor nogle er egnede, som hvorfor andre ikke er det. Men jeg antager, at nogle ikke optages, fordi niveauet ikke er højt nok, eller at skolen ikke ser udviklingspotentiale i det skrevne. Dog ville det ikke give mening at afvise mange elever, både set i lyset af det åbne litteratursyn, som Sandvad mener at skolen har (Ibid.), og samtidig giver flere elever bedre økonomiske forudsætninger for skolen og forlaget.

GS optager pt. gennemsnitligt omkring 150 elever om året. Eleverne fordeler sig gennemsnitligt på 4-6 hold årligt på tre- og seks-måndersskolerne og ét hold på 1-årsskolen årligt. Antallet af

hold, der bliver oprettet, svinger alt efter mængden af ansøgere, og ifølge Sandvad kan tallet svinge med omkring 50 elever pr. år. De har også oplevet, at efterspørgslen har været så stor, at de har optaget 200 elever bare i København. Der er altså med Troelsens terminologi et stort gennemtræk i rekrutteringen hos GS. Tilslutningen til skolerne er størst i de store byer, København og Aarhus, og den er lidt sløvere i Odense. Baggrunden for, at skolerne kan eksistere, er ”hvilke kulturer der er, og hvilke miljøer der er, om der er tradition for at skrive, og om der er interesse for det” (Ibid.). Efterspørgsel avler udbud, og det er logisk, at de større byer også har flere interesserede, der efterspørger forfatterskoler. Ifølge Sandvad har der generelt været et stabilt optagelsesgrundlag siden starten, og endda med tiltagende interesse for skolerne (Ibid.).

GS har generelt en bred optagelsesprofil. Hovedsageligt fordi de mener, at mange ikke er blevet undervist ordentligt i litteratur før, f.eks. på de gængse uddannelsesinstitutioner såsom gymnasier og universiteter. Derfor ønsker de at give potentielle elever en chance, hvor de tror på, at de kan udvikle elevernes talent (Ibid.). Der kan være mange grunde til at søge ind på GS, som Jørgensen også belyste kort før åbningen af skolen: ”[d]et her er måske for nogle en forberedelse til at komme ind på Forfatterskolen. For andre kan det bare være en måde at prøve deres talent af på” (Bangsgaard 2014). Der kan altså være mange forskellige motivationer for at søge optagelse til GS.

Den demografiske sammensætning af eleverne på skolerne repræsenterer et bredt udsnit af befolkningen ift. f.eks. Forfatterskolen. Sandvad forklarer, at

på Forfatterskolen der er du som regel mellem 18 og 26, du er på SU, du bor i København, det passer ind i dit liv og så videre. Det er sådan en meget bestemt gruppe, ikk'. Den gruppe har vi også her. Men vi har også folk, der er advokater og sociologer og skibs / ja hvad hedder det, sømænd (griner), ølbryggere og socialpædagoger og can.merc'ere og mekanikere og pensionerede, folk, der lige har fået børn, og nu har de tid til at skrive igen [...] eller [folk] som gerne vil skrive efter gymnasiet inden de skal søge ind på en uddannelse, eller... Det er sådan et meget, meget bredere udsnit af befolkningen, der søger her – og kommer ind, kan man sige (Bilag 3).

På den måde er GS i højere grad en forfatterskole for et større udsnit af den danske befolkning, og den kredser ikke kun om nogle bestemte slags mennesker. Retter man blikket mod de forfattere, der har gået på skolen og er blevet udgivet på forlaget, er der en overvægt af debutanter mellem 20 og 35 år. Her er otte ud af 20 inden for den aldersgruppe, hvoraf seks ikke er udkommet på Gladiator, og der er en overvægt af kvindelige forfattere (11 ud af de 14 udgivet på forlaget) (forlagetgladiator.dk g). Så selvom der ifølge Sandvad er en bred optagelsesprofil på skolen, er der ikke lige så stor demografisk spredning hos dem, der bliver udgivet på forlaget.

Fælleslæsningen

Det første der dukker op, når man tilgår GSs fane på Forlaget Gladiators hjemmeside er udmeldingen: "Gladiatorskolen er en professionel forfatteruddannelse" (Ibid.: b). Allerede her slås skolen op som et etableret foretagende, nærmest på linje med Forfatterskolen. Det professionelle ligger i nogen grad i, at skolen har tilknyttet "dygtige lærere, som har arbejdet professionelt inden for alle genrer og kender og forstår din situation" (Ibid.). Undervisningens kvalitetsstempel kommer dermed delvist af, at underviserne selv er forfattere, der kan dele ud af deres faglighed.

Holdenes undervisere er som nævnt tilknyttet forlaget, og de har gæstelærere. Antallet af gæstelærere på et hold kan variere, men ifølge Sandvad er der en gæstelærer på hver eller hver anden gang på et hold. Pointen med gæstelærerne er at "få nogle forskellige måder at studere litteratur på, og indspark og inspiration og diskussioner for at holde samtalen i gang og levende og åben" (Bilag 3). Det er væsentligt for undervisningen, at litteratursynet konstant revurderes og diskuteres. Brugen af gæstelærere er også med til at give eleverne indsigt i, at forfattererhvervet er mangfoldigt, og det styrker skolens sociale kapital, idet der opstår et stort netværk omkring skolen. En mulig ulempe ved de mange gæstelærere er dog, at undervisningen kan blive usammenhængende og forvirrende for eleverne, som Joachim Lykke i indlægget "Gladiatorerne kommer!" stiller sig skeptisk over for (Lykke 2017). Gladiator reklamerer også på deres hjemmeside med hvilke potentielle gæstelærere, som eleverne kan opleve på de forskellige hold. Det er klart, at denne reklame kan medvirke til at trække elever til, og det kan være problematisk, da eleverne ikke er garanterede undervisning af de pågældende gæstelærere. Desuden kan promoveringen af særligt kendte forfattere som gæstelærere også virke som en slags salgsstrategi til at lokke håbefulde unge til holdene (Ibid.).

Al undervisning på GS centrerer sig om tekstlæsning, hvor hele holdet er til stede foruden holdets underviser(e). Gladiator har døbt undervisningsformen "fælles-læsning", hvilket illustrerer ret godt, hvad der foregår:

Vi sidder hele holdet samlet med den samme tekst foran os. Forfatteren, som er den eneste, der kender teksten eller værket på forhånd, læser højt eller præsenterer, hvorefter alle på lige fod byder ind på de forskellige aspekter af formel og indholdsmæssig karakter, som teksten/værket berører [...] Vi forsøger ved fælles hjælp at etablere en forståelse af teksten, som er større og dybere, end hvad vi enkeltvis kan præstere. Det vil sige: Vi arbejder ikke med en énvejskommunikation, som siger: Vi ved bedst, men vi tror, at vi gennem en dialogisk proces, som handler om at læse og samtale, kan gøre dig bedre til at læse og skrive og udtrykke det, du vil præcist (forlagetgladiator.dk b).

Undervisningsformen minder unægtelig om den, der også foregår på feltets første etablerede skole, Forfatterskolen, hvor der også praktiseres såkaldt tekstlæsning (eller omtalt som tekstgennemgang af Toft & Øberg). Tekstlæsningen på Forfatterskolen har til formål at ”opøve eleverne i at læse kritisk og især forholde sig kritisk til det, de selv skriver” (Toft & Øberg 1997: 37). Der er ikke nogen bestemt struktur eller noget bestemt pensum i undervisningen; ifølge den tidligere rektor Poul Borum er uddannelsen én lang samtale om litteratur (Ibid.). Sandvad understreger også, at den måde at gå til litteraturen på ikke er original men et fællestræk ved mange af landets forfatterskoler (Bilag 3). Da forfattergerningen er kunstnerisk anlagt giver det også mening, at den ikke tager direkte afsæt i en klassisk ”mesterlære”, men i stedet opfordrer til en dialogisk proces, hvor elevernes bidrag principielt kan være lige så gode som undervisernes. Ordet ’prima vista’ blev også anvendt af Sandvad, og det lægger sig tæt op ad fælles-læsningen. Det henviser til den musikalske scene og betyder, at et materiale er ukendt, og at det skal opleves og udføres for første gang ’fra bladet’ (Jensen 2018). Dog understreges det, at ”Vi ved bedst”, altså at underviserne sidder med en større viden, som det kan være gavnligt for eleverne at tage med i overvejelserne.

Tilgås de enkelte forfatterskolars beskrivelser fremgår det, at undervisningen udgøres af ”lærerstyrede diskussioner og samtaler på holdet om den enkelte tekst” (forlagetgladiator.dk g). Relevansen af kritik fra erfarne læsere understreges ved at, ”det man troede, man havde skrevet måske ikke er det, der faktisk står i teksten, at teksten skal ville sin læser noget” (Ibid.). Undervisernes autoritet og vigtighed i undervisningen er altså ikke til at komme udenom, da de styrer slagets gang i fælles-læsningen. Udover fælles-læsningen læses der eksemplariske (færdige) tekster, som kan inspirere eleverne. Mantraet er her, at bliver man bedre til at læse andres tekster, bliver man også bedre til at læse egne tekster (Ibid.: b).

Sammenlignes der med undervisningsformen på f.eks. universiteterne står det klart, at GS tager afstand fra undervisningsmetoden her, der oftest synes præget af netop envejskommunikation igennem forelæsninger. Ikke blot metoden, men også materialet er forskelligt, mener Sandvad: ”Universitetet er fint nok, men er ikke et miljø, som *skaber* litteratur. Det er et miljø, som *analyserer* litteratur” (Vuorela 2016). Pointen er også, at universiteterne analyserer færdig litteratur, mens forfatterskolerne beskæftiger sig med litteratur, der ikke er færdigskreven. Han understreger også, hvordan uddannelsesinstitutionerne ofte lader teorien være styrende for en læsning, dvs. at man kommer til at læse sin egen teori ned i teksten. Og det er ifølge Sandvad ikke specielt hensigtsmæssigt, da man kan blive blind for teksten. Dermed ikke sagt, at der ikke bliver læst teori på GS, for

det gør der. De er blot mere kritiske over for den, og det styrende er læsningen af elevernes egne tekster (Bilag 3).

Skolernes undervisningsfokus divergerer også. 1-årsskolen er henvendt til dem, ”som for det første har talent for at skrive, det vil sige, at de er udstyret med en særlig evne til at genkende form, og som allerede har skrevet en del og derfor i høj grad er selvkørende” (forlagetgladiator.dk k). Skolen tilbyder også individuel vejledning, og et løfte om udgivelse af en elevantologi efter endt skoleår (Ibid.). Derimod er Gladiatorskolen i København, Ungdomsforfatterskolen, Den jyske og Den fynske slået lidt mindre op, i og med at de forløber over kortere tid. Man går dog ikke nødvendigvis tomhændet fra kurset, da man på kurset arbejde med at ”tænke teksten i et længere forløb, som på sigt kunne blive til roman, novellesamling, digtsamling etc. og hvad skal der arbejdes med, for at det kan lykkes” (Ibid.: g).

Skolen er ifølge Sandvad åben for at undervise i stort set al slags litteratur. Jeg spurgte i interviewet specifikt ind til, om de også underviste i populærlitteratur såsom krimigenren, og svaret var, at de ”har en masse folk, der skriver krimi og fantasy og gothnoveller og alt muligt mærkeligt genrelitteratur. Der er ikke noget hierarki her” (Bilag 3). Det, der er mere væsentligt for at kunne undervise i de forskellige genrer er, at teksten er skruet godt sammen – eller kan blive det igennem undervisning på skolen. Selvom Sandvad udtrykte, at de hos Gladiatorskolen har et åbent og omfavnende litteratursyn (Ibid.), er forlagets syn på god litteratur og udgivelsesprofilen relativt lukket. Som det videre beskrives manifesteret, slår de sig fast på, at

litteraturen ikke kvalificeres ved fasthed, ikke ved færdige tilstande, men derimod ved en margen af muligheder, som giver plads til *alt muligt*. Ting, begivenheder etc. forløber ikke fra ét punkt til et andet, som årsag og virkning, i simpel linearitet, men oppebæres af komplekse, måske endda modsætningsfyldte uafgørligheder (forlagetgladiator.dk e).

Fastformslitteraturen og de gængse bestsellerformer med en lineær handling tager Gladiator altså afstand fra. Der forekommer derved en dissonans mellem den litteratur, som forlaget har interesse i at udgive, og den litteratur, der omfavnes på Gladiatorskolen. Følgelig er sigtet ikke, at alle eleverne skal udgives på forlaget, hvorfor de optager bredere end deres udgivelsesprofil er udtryk for.

Gladiatoren i arenaen

Som det ovenstående afspejler er Forlaget Gladiator og herunder GS et vidtforgrenet litterært netværk, både på person- og institutionsniveauet. Forlaget har siden etableringen i 2013 været i rivende

udvikling, og de beskriver anser i dag virksomheden som et ”mangehovedet uhyre” (Ibid.: c). Intentionen er at være litterære aktivister igennem både forlagsvirksomheden, forfatterskolerne, udgivelsen af magasiner og salget af bøger på abonnement. Gladiator er i dag godt rodfæstet i den litterære muld med mange forgreninger til at holde balancen på.

1-årsskolen retter sig angiveligt til dem, der ønsker at arbejde mere seriøst med at skrive et manuskript, mens 3- og 6-månedesskolerne kan anvendes mere alsidigt. At have skolen i forlængelse af et forlag virker til at være et velovervejet valg. Som Sandvad forklarer det, så kan eleverne og potentielle elever se, at det nytter noget, at gå på skolen – der er chance for at blive udgivet enten på Gladiator eller på andre forlag (Bilag 3).

Fordi skolen minder om f.eks. Forfatterskolen i undervisningsformen, bliver den ifølge Sandvad en art privat alternativ til denne (Ibid.). Jørgensen udtaler også, at ”Der har været Forfatterskolen, og så har der ikke været så mange andre steder. Jeg tror, at det er godt, at der kommer nogle andre arnesteder. Ligesom Gyldendal har haft en slags monopol, så har Forfatterskolen i lang tid haft det” (Bangsgaard 2014). Sandvad nævnte også, at han ikke anså de mange nye forfatterskoler – og Forfatterskolen, for den sags skyld – som konkurrenter til hinanden, men nærmere, at udbuddet gjorde, at de forskellige skoler hjalp hinanden til at holde niveauet oppe (Bilag 3).

Skolen har unægtelig fælles træk med andre skoler, men de adskiller sig alligevel fra f.eks. Forfatterskolen. Fordi skolen ikke er bundet af lærerplaner og resultatstyring har den nogle friheder og kan tage nogle satsninger, som de antageligvis ikke ville have, hvis de var statsstøttede (Ibid.). De kan derfor ramme flere og bredere befolkningsgrupper grundet deres forskellige skoler. Samtidig er Gladiator til stede i de tre største byer i Danmark, plus det løse, f.eks. Jyderup Højskole og en overgang Krabbesholm Højskole, og de har her en fordel ift. at nå store dele af befolkningen.

Der hvor GS måske får problemer med at måle sig med andre lignende skoler, er på længden af uddannelsen. De har en 1-årsskole, men undervisningen er ikke på fuldtid, og består kun af 7-8 forlængede weekender og fire timers individuel vejledning på manuskriptet (forlagetgladiator.dk k). Heroverfor er udbud som f.eks. Forfatterskolen på to år på fuld tid, SK med to år på deltid og SGS med ét til fire år på fuld tid slået større op. Imidlertid er GS, måske grundet sine relativt korte kurser, blevet et populært tilbud, der udsluser mange elever om året og endda udgiver nogle få af dem på eget forlag.

Skrivekunst

På Syddansk Universitet (herefter SDU) findes deltidsuddannelsen og tilvalgsfaget Skrivekunst. Undervisningsprofilen på faget er kendetegnet ved udøvelse af både fag- og skønlitteratur og en

vægtning af både teori og praksis. Tilvalgsfaget kan læses på campus i Odense, Campusvej 55, 5230 Odense M, mens deltidsuddannelsen foregår som internetbaseret fjernundervisning og kan følges alle steder i Danmark. Deltidsstudiet er tilrettelagt, så det kan kombineres med arbejdsliv og familie (Brochure a).

SK blev oprettet i 2006 på SDU's campus i Kolding både som tilvalgsfag for fuldtidsstuderende på ét år med 45 ECTS og et deltidsstudium på åben uddannelse, hvor de 45 ECTS blev fordelt over to år. Tovholderne var lektor Karin Esmann Knudsen og professor Anne-Marie Mai fra SDU. Uddannelsen var ment som et tilvalg med fokus på skrivekompetencer og litterær produktion (Mailkorrespondance m. Karin E. Knudsen). Omkring de bagvedliggende tanker og inspirationen til at oprette uddannelsen, udtaler Knudsen:

Inspirationen var i Danmark dels forfatterskolen, dels de mange skrivekurser der oplever stigende søgning, dels den øgede betoning af skriftligheden, som har fundet sted på alle uddannelsesstrin siden 1990'erne. På SDU blev der også fra 2000 tallets begyndelse etableret et didaktisk skriveforskningsmiljø. Vi ønskede at knytte uddannelsen tættere til det litterære og var selvfølgelig inspireret af creative writing traditionen – men samtidig ønskede vi at vriste feltet ud af en ensidig selvrealiseringsramme og netop tilføje teoretiske, analytiske og historiske dimensioner så udviklingen af skriftligheden også kom til at omfatte en øget refleksionsevne (Ibid.).

Pointen var at akademisere skrivetendensen, hvilket allerede er sket i et vist omfang i en angelsaksisk kontekst (Dawson 2005: 1), som jeg vil komme ind på senere. Knudsen og Mai var betænkelige over for, at Dansk som et æstetisk fag ikke indeholdt en praktisk-produktiv dimension, som f.eks. i dramaturgi og musik. De blev derfor inspirerede af Paul Dawson, der i *Creative Writing and the New Humanities* (2005) argumenterer for, at et kreativt aspekt har potentialer ift. de trængte literaturuddannelser (Ibid.: 5). Der var også et lavpraktisk mål med uddannelsen: at tiltrække studerende. Da uddannelsen startede, var der fire Danskstudier i Danmark, og det var derfor vigtigt at oprette spændende tilvalgsfag, som kunne lokke studerende til (Bilag 4). Tilføjelsen af SK var med til at udfolde den vertikale integration på SDU, og samtidig give dem endnu en profileringsmulighed ift. andre universiteter i den horisontale integration.

Statsfinansiering

SK har både akademikere og forfattere som undervisere, men de præsenteres ikke på hjemmesiden. Derimod står der blot, at "[f]orfattere og professionelle skribenter varetager en del af undervisningen og sørger for, at man får prøvet mange skriveaktiviteter og øvelser" (sdu.dk a). At underviserne ikke præsenteres virker utraditionelt for en forfatterskole, men ikke for et universitet. Det leder også

tankerne hen imod, at studiet ikke bruger sine undervisere som salgsstrategi, og at forfatternavnene ikke skal være styrende for de studerendes interesse i uddannelsen, som det f.eks. kunne komme til at være på GS. Underviserne er pt. Trisse Gejl, ekstern lektor og underviser i Kreativ Skrivning, Anita Nell Bech Albertsen i Praktisk Narratologi, Jørgen Aabenhus i Tekstanalyse, Lars Handesten i Retorik, Ulrik Lehrmann i Skriftkulturens mediehistorie og Maja Lucas i valgfag (mitsdu.dk a). Studiementoren er Stine Sofie Jensen og studiesekretæren er Jeanet Dal (sdu.dk b). Mange af underviserne er også undervisere på Dansk (Bilag 4), og at skolens undervisning varetages af akademikere (institutionaliseret kulturel kapital) bidrager til skolens symbolske og kulturelle kapital. Tidligere har Karin Esmann Knudsen været tovholder, men siden hun gik på pension i foråret 2018, har posten ikke været besat.

SDU har også haft problemer med at kunne ansatte de rette undervisere. Problemet ligger i, at det universitære system er indrettet, så kun akademikere må ansættes, og ikke f.eks. forfattere uden akademisk titel. Det begrænser hvem de kan ansætte som undervisere, men som Albertsen også udtrykte, må det være udgivne forfattere, der underviser i skrivning, ikke akademikere. F.eks. er forfatteren Trisse Gejl ekstern lektor og underviser kun på SK (Ibid.). Derved kan systemet komme til at ret uhensigtsmæssigt spænde ben for sig selv, og udelukke potentielle undervisere.

SK er ejet af SDU, hører under studienævnet for Dansk og er tilknyttet censorkorpset for Dansk (Studieordning a). Ifølge Universitetslovens § 1 er universiteterne ”statsfinansierede selvejende institutioner inden for den offentlige forvaltning under tilsyn af uddannelses- og forskningsministeren” (Bekendtgørelse a). SK på deltid er dog også et brugerbetalt studie, fordi det er en deltidsuddannelse under åben uddannelse (Ibid.: b). Uddannelsen adskiller sig fra mange andre forfatterskoler, fordi den er en del af en større uddannelsesinstitution, SDU. Derfor hører den under gældende love og regler for de danske universiteter, hvilket bliver et eks. på Bourdieus begreb juridisk intervention, dvs. at staten griber ind i institutionen vha. lovgivninger. Specifikt hører SK på deltid under loven om deltidsuddannelser på universiteterne, der beskriver, at heltidsfag også kan tilbydes som deltid (Ibid.). Deltidsuddannelsen i SK kan derfor udbydes, fordi den også tilbydes som tilvalgsfag på heltid. Der har også været snak om at oprette faget som en kandidatuddannelse, men ideen vandt ikke genklang hos de styrende organer (Mailkorrespondance m. Karin E. Knudsen).

Tilvalgsfaget kan tages i forbindelse med et hovedfag, og det er som hovedfaget SU-berettiget, og kræver ikke deltagerbetaling. Deltidsuddannelsen derimod er kun delvist statsstøttet, og der opkræves deltagerbetaling fra eleverne, og der er ikke mulighed for SU eller SVU. Specifikt finan-

sieres SK deltid ved ”delvist statstilskud og deltagerbetaling fastsat af universitetet” (Bekendtgørelse b). Universitetet fastsætter prisen for deltagerbetalingen, som pt. er sat til 19.500 kroner i alt, dvs. 435 kroner pr. ECTS-point. Fra efteråret 2017 er prisen sat op til 480 kroner pr. ECTS-point, dvs. i omegnen af 21.600 kroner i alt (sdu.dk c). Statsstøtten hænger også sammen med den juridiske intervention, og den bliver et udtryk for økonomisk intervention, når staten griber økonomisk ind i institutionen. Ifølge Albertsen skyldtes prisstigningen at beløbet, de studerende betaler, er forsvindende småt ift. de samlede udgifter (Bilag 4).

Baggrunden for deltagerbetalingen er et beregningsgrundlag, som Universitets- og Bygningsstyrelsen kan indhente oplysninger om (Bekendtgørelse b). Universitetet skal også opfylde andre betingelser for at kunne modtage tilskud. Deltagerbetalingen skal falde halvårligt, det fulde beløb for perioden skal betales, og beløbet skal være ens for alle elever. Universitetet må ikke modtage andre offentlige driftstilskud, kun fra EU og Nordisk Råd. Slutteligt skal uddannelsen annonceres offentligt, og den skal markedsføres som et selvstændigt tilbud (Ibid.). SK opfylder alle disse kriterier, idet de kræver betaling pr. semester, som er ens for alle elever (på nær enkeltfagsstuderende) (sdu.dk c). De modtager ikke andre offentlige tilskud, og uddannelsen er annonceret som selvstændigt tilbud på f.eks. sdu.dk og ug.dk.

Fordi SK er underordnet Dansk og SDU, besidder de et forholdsvist stabilt institutionelt grundlag. Statsstøtten giver dem også et stabilt økonomisk leje og derved økonomisk kapital, hvorfor de kan have en stabil organiseringsstruktur med fastansatte undervisere. Fordi faget er underlagt SDU har det ikke samme mulighed som f.eks. GS til at handle instinktivt efter ideer eller efterspørgsel, fordi de er under ramme af studieordningen. Albertsen udtrykte også, at de flere gange havde været i tvivl, om uddannelsen ville overleve, men det ser stadig positivt ud med efterspørgslen, og derfor beholdes faget som både tilvalg og deltidsuddannelse (Bilag 4).

Universitet og forfatterskole

I Danmark er traditionen for kreativ skrivning på akademisk niveau ikke særlig stor, men det er den i højere grad i en angelsaksisk kontekst. Mange universiteter i USA har bachelor- og masteruddannelser i ’creative writing’, f.eks. Columbia University, Brown University og University of Washington. I England er University of East Anglia pioneren for creative writing, der oprettede den første MA i faget i 1970 (uea.ac.uk a), men også f.eks. London South Bank University har uddannelser i faget. Creative writing er heller ikke gået snuden helt forbi i Norden. I Sverige udbyder flere universiteter Litterär gestaltning, som også omtales som forfatterskoler, f.eks. på Göteborgs Universitet og

Lunds Universitet. Der er på den måde ikke noget nyt at have kreativ skrivning på et universitet, det er blot ikke set før i Danmark.

At SK udspringer af SDU påvirker også, hvordan skolen er opbygget og har sin undervisning. På nogle punkter minder den om andre beslægtede universitetsuddannelser, f.eks. Danskfaget. Fagene har flere overlap i undervisningen, bl.a. tekstanalyse, som er et selvstændigt fag på SK. På Dansk på SDU findes Litterær metode og analyse 1-3, som har tilsvarende sigte (Studieordning b). Det, der til gengæld deler vandene mellem de to fag, er det kreative aspekt, der er at finde på SK, men ikke på Dansk. Det er på SK ofte elevernes egne tekster, der er genstand for analyse og diskussion, mens det på Dansk er publiceret litteratur, der analyseres. Dog findes her faget Tekstproduktion, hvor de studerende lærer akademisk opgaveskrivning (Ibid.), men ikke kreativ skrivning.

Modellen med kreativ skrivning på et universitet er omdiskuteret, og har både fordele og ulemper. Dawson skitserer, at den gængse kritik går på, om skrivning kan være en akademisk disciplin, og det afføder spørgsmålene, om skrivning kan læres – og om det bør (Dawson 2005: 1). Dan Ringgaard beskriver i afsnittet "Creative writing" i *Litteratur. Introduktion til teori og analyse* (2012), hvordan faget kan

opfattes som en skolegørelse og en udvanding af kunsten. Den kreative proces instrumentaliseres, den gøres til genstand for metodelære og eksamenskrav. Under dække af institutionen kan undervisere, der ikke er forfattere, eller forfattere, som ikke er undervisere, manuducere studerende, der ikke har talent for at skrive, men som alligevel belønnes med en universitetsgrad" (Ringgaard 2012: 391).

Set i dette lys kan det være uhensigtsmæssigt, at et kreativt fag som skrivningen hører under et universitet, både på institutionelt plan, når det kreative skal akademiseres og på individplan, når undervisere og studerende kan gøres kvalificerede, selvom de ikke nødvendigvis er det. At der afholdes eksaminer, som der nødvendigvis må på et universitet, problematiserer også det kreative element, hvilket jeg diskuterer i afsnittet "Undervisning – E-ring og universitetsmetoder". Praktisk kommer SK også til at stikke i flere retninger; de står på to ben, både et akademisk og et kreativt, og deres målgruppefokus stikker både indenfor universitetssystemet med tilvalgsfaget og uden for det med deltidsuddannelsen. Set fra et ordinært formidlingsperspektiv virker det også som en art dobbeltkonfekt, at uddannelsen vægter både skønlitteratur og faglitteratur, da de er to sider af samme sag, selvom der selvfølgelig er både form- og indholdsmæssige forskelle.

Skiftes perspektivet kan der også ses fordele ved at have undervise i skrivning på universiteterne, som også er den position, f.eks. Dawson indtager. Nicolas Royle og Andrew Bennet beskriver også i *An Introduction to Literature, Criticism and Theory* (2004), hvordan faget kan give pondus

til litteraturstudierne. Én af deres pointer favner, at den kreative skrivning ikke opponerer den akademiske, kritiske skrivning. Det understreges også, hvordan den akademiske skrivning oftest fungerer som metalitteratur over anden litteratur, og de to 'diskurser' smitter så at sige af på hinanden (Royle & Bennet 2004: 89). Derudover pointerer Albertsen, at de SK-studerende får en større sensibilitet over for sproget, og dermed både bliver bedre til at skrive og læse (Bilag 4). På individplanet er der også den fordel, at de studerende har dokumentation i form af ECTS-point, som de kan bruge til at søge jobs, f.eks. i erhvervslivet. På SKs hjemmeside påpeges det også, hvordan "[e]t voksende antal virksomheder efterspørger kreative kompetencer hos akademiske medarbejdere, og en fagkombination med et tilvalg i skrivekunst giver dig gode muligheder for at honorere disse krav" (sdu.dk d). At have erfaring med skrivning i forskellige stile og genrer kan være med til at åbne karrieremuligheder inden for de mulige arbejdsområder, som berører kommunikation, formidling og tekstforfatning. Albertsen understreger også, at uddannelsens brede sigte tilgodeser de studerendes forskellige interesser, så de imødekommer mange forskellige studerende (Bilag 4).

Adgangskrav og skærpet optag

SK adskiller sig fra de andre to valgte cases, fordi uddannelsen opererer med specifikke adgangskrav, som alle de ansøgende som hovedregel skal opfylde for at komme i betragtning. Rekrutteringen hos SK fremstår langt mere formaliseret end hos GS, hvilket afspejles i, at det er en statsreguleret institution. For at kunne blive optaget på tilvalgsfaget skal man gå på en bacheloruddannelse, hvor muligheden for tilvalgsfag indgår. Det vil hovedsageligt være gymnasielærerefagene, og Albertsen nævner f.eks. litteraturvidenskab, dansk, filosofi, religionsvidenskab, historie og de naturvidenskabelige fag. På deltidsuddannelsen er optaget endnu bredere, og strækker sig over folk med merkantile uddannelser, journalister, folk i den offentlige administration, børnebogsforfattere, gymnasielærere, folk, der arbejder med markedskommunikation mv. På deltidsuddannelsen optages ofte folk, der samtidig har fuldtidsarbejde (Bilag 4) og det giver nogle begrænsninger, som jeg vil komme ind på senere.

Der er fra 1. september 2015 blev fastsat en begrænsning på optaget, så kun 20 studerende kan optages pr. årgang (sdu.dk e). Begrænsningen gælder for både deltids- og tilvalgsfaget, dvs. at der kan optages 20 på tilvalg og 20 på deltid. Albertsen udtrykte i interviewet, at grunden til det skærpede optag er, at de oplevede at niveauet og deltagelsen hos nogle af de studerende var lavere end forventet. Derfor var det svært at skabe sammenhængende undervisning for alle, når der skulle tages hensyn til nogle få. Nogle anså også uddannelsen som en mulighed for "soloklavertimer",

hvilket slet ikke er intentionen med faget. Optaget blev derfor skærpet, "[d]els for at holde kvaliteten, men også for at kunne levere den feedback, vi egentlig synes, at de studerende har krav på" (Bilag 4). Ansøgerne på deltid skal for at kunne komme i betragtning til uddannelsen have en studentereksamen, hvor Dansk A, Engelsk B og Historie B eller Idéhistorie B eller Samtidshistorie B skal være bestået. Er fagene ikke bestået, kan man søge om optagelse med dispensation, men som hovedregel skal fagene være bestået, for at man kan komme i betragtning (sdu.dk f).

Der er også fastsat en optagelsesprocedure med to led, som ansøgeren skal igennem for at blive optaget på SK. Ansøgningen er ens på både deltids- og tilvalgsfaget, men tilvalgsfaget skal ansøges igennem det digitale ansøgningssystem DANS (Ibid.: g). Første del består af, at ansøgeren skal udfylde et ansøgningsskema og udarbejde en skriftlig motiveret ansøgning på maksimalt to A4-sider, som bedømmes af ansatte på uddannelsen. Ansøgningen skal indeholde en beskrivelse af den ansøgende og en begrundelse for, hvorfor den ansøgende ønsker at læse SK. Ved bedømmelsen bliver der lagt vægt på den ansøgendes kreativitet, formuleringskundskaber, interesser, tidligere beskæftigelse og "forudsætningerne og motivationen for at indgå i en akademisk uddannelse, hvor kreativ tekstproduktion kombineres med refleksion og indsigt i teori og metode" (Ibid.: h). Et nøgleord i beskrivelsen er, at den ansøgende besidder "forudsætningerne" for at tage en akademisk uddannelse, som derved implicit kunne betyde, at den ansøgende helst allerede skal have erfaring med akademisk uddannelse, dvs. institutionaliseret kulturel kapital eller flair for det akademiske.

Anden del af optagelsesproceduren består af en optagelsessamtale. Efter at have læst ansøgningerne udvælger studiets ansatte 20-25 ansøgere, der inviteres til en optagelsessamtale på universitetets campus i Odense. Her får ansøgerne mulighed for at uddybe deres motivation for at ansøge til SK i en ca. 20 minutter lang uformel samtale med studiets ansatte (Ibid.). Da der er i alt 20 studiepladser til rådighed, er konkurrencen efter at være udtaget til optagelsessamtale ikke usandsynlig stor, som det gør sig gældende for andre forfatterskoler, f.eks. Forfatterskolen. Omvendt er proceduren for optagelse mere kringlet og omstændelig end hos GS, hvor der blot skal sendes en e-mail med materialet. Ordningen med en todelt optagelsesprocedure minder på sin vis om optagelsen ved kvote 2-ansøgninger. Da SK delvist er en deltidsuddannelse, virker det som en fordelagtig måde at optage på, da motivationen for at skulle studere skal gøre eleverne "selvkørende" i en vis grad. Undervisere og vejledere vil heller ikke være til stede i samme omfang som på en fuldtidsuddannelse, hvorfor de studerende nødvendigvis må være selvstændige.

E-læring og universitetsmetoder

”Skrivekunst er en akademisk uddannelse, der har tekstproduktion på dansk sprog som sit kerneområde, og både skønlitteratur og faglitteratur indgår som en fast del i vores undervisning” (Brochure a). Sådan beskrives SK i en brochure på SDU’s hjemmeside. Ud fra denne korte beskrivelse kunne man hurtigt tro, at det var et tekstforfatnings- eller kommunikationsfag, der blev beskrevet. Det akademiske aspekt understreges, og de studerendes arbejde med egne tekster kaldes relativt nøgternt for ”tekstproduktion”. Måden at italesætte skriveprocessen på ift. GS har et akademisk præg, og det strider på nogle punkter imod den skrivning, som eleverne selv skal beskæftige sig med under uddannelsen.

Som nævnt er undervisningen på deltid tilrettelagt omkring internetbaseret fjernundervisning med to seminarlørdage pr. semester, som afholdes på SDU’s campus i Odense. Gennemsnitligt går der 10-15 timer til studiet ugentligt, inklusiv undervisning (Ibid.). Tilvalgsfaget har ordinær undervisning på campus. Da uddannelsen er opbygget af fagmoduler, kan man som studerende tilmelde sig enkelte moduler eller det fulde forløb (sdu.dk i). SDU’s måde at opbygge undervisningen på skaber mulighed for flere potentielle ansøgere landet over, og ikke kun rettet mod fynboerne.

Kommunikationen mellem undervisere og studerende imellem seminarerne foregår på SDU’s online læringsportal Blackboard (Ibid.). Både undervisere og studerende har adgang til portalen. På deltidsfaget foregår undervisningen herover, og følger samme pensum som tilvalgsfaget. Undervisningen kan se forskellig ud alt efter, hvem der underviser. Albertsen ynder at oprette diskussionsfora til hver undervisningsgang, hvor de studerende kan diskutere fag- og skønlitteraturen. Derudover skal de aflevere skriveøvelser i løbet af semestret, i Praktisk Narratologi to, og disse kan de herefter uploade til Blackboard, hvor de kan give hinanden respons. I semesterplanerne kan de studerende se, hvad der er på programmet hver uge. Hun opfordrer dem også til at bruge de studiegrupper, som hun danner på basis af deres geografiske placering, eller for dem, der har muligheden, at møde op til hendes ordinære undervisning (Bilag 4). Apropos denne online arbejdsform virker det ikke videre gennemtænkt, at der på hjemmesiden for deltidsuddannelsen vises billeder af studerende in plenum, da hovedparten af undervisningen foregår som selvstudie.

Da de deltidsstuderende ikke er på Blackboard på samme tid, forklarer Albertsen det som en slags studiehjul, som de studerende selv kan hoppe ind og ud af, når de har tid. Men undervisningsformen genererer også problemer, som Albertsen selv gør opmærksom på. De deltidsstuderende er overladt meget til sig selv, og der er få, der tager sig tiden til at få brugt Blackboard og undervisnin-

gen ordentligt. Især de studerende på deltidsuddannelsen, der kommer fra andre baggrunde end literære, har ifølge Albertsen ofte brug for ekstra støtte ift. at nærme sig stoffet på en helt anden måde, end de er vant til. De oplever også, at mange af eleverne er inaktive, og underviserne har svært ved at se, hvor meget de studerende reelt får ud af undervisningen før til eksamen. Undervisningsformen skaber derved grobund for en polarisering af de aktive og inaktive studerende. På den måde kan undervisningsformen være ret uhensigtsmæssig kontra undervisning in plenum, som Albertsen også udtrykker: ”Altså didaktisk synes jeg, at det er utilfredsstillende, fordi der opstår meget mere i en dialog i en undervisningssituation, end der gør på Blackboard” (Ibid.). SK får muligvis ikke udnyttet de nærværende ressourcer såsom undervisere, øvelser og dialoger, som man ville i en almindelig undervisningssituation. Formatet af undervisningen kan derfor være uhensigtsmæssig, fordi eleverne sidder spredt for alle vinde, og samtidig kan underviserne ikke nødvendigvis give respons, når de studerende er aktive. På den anden side er det vilkåret på en universitetsuddannelse, at man har ansvar for egen læring. Aspektet tydeliggøres blot her, fordi afstanden mellem undervisere og studerende forstrækkes til en onlineportal, som gør kommunikationen mere vanskelig.

Dialogen har bedre grobund på de to seminardage pr. semester, selvom det ikke er alle de studerende, der møder op. Her er fokus på at applicere de lærte begreber på litteraturen, diverse praktiske øvelser og feedback på de studerendes skrivning, som ikke altid kommenteres løbende. Det er der ifølge Albertsen ikke afsat nok tid til fra universitetets side, da hun som underviser kun modtager timekompensation for én time ugentligt på deltidsuddannelsen. Dog får f.eks. Gejl, der underviser i Kreativ skrivning, flere timer kompenseret (Ibid.). I forlængelse af dette nævnte Albertsen, at hun synes, at det var ærgerligt, at der ikke var stillet mere tid til rådighed til forberedelse af undervisning. Hun mente, at det ville være gavnligt at gøre undervisningen online mere spændende med inspiration fra f.eks. University College of Londons onlinekurser, der er virkelig gennemarbejdede fra undervisernes side. Indtil videre er det dog ikke noget, de har fået gennemført, og Albertsen lød ikke forhåbningsfuld over for sådan et initiativ (Ibid.).

Fagene på SK er Kreativ skrivning (bemærk den måske utilsigtede henvisning til ’creative writing’), Tekstanalyse med henblik på sprogkvalitet og æstetisk vurdering, Retorik – klassisk og moderne, Skriftkulturens mediehistorie, Praktisk narratologi og et valgfag. Opbygningen af semestrene på deltid kan ses på figuren nedenfor.

4. sem	4 t	3 t	3 t		
	5 ECTS	5 ECTS	5 ECTS	15	ECTS-point
	Kreativ skrivning II	Tekstanalyse med henblik på æstetisk kvalitet II	Valgfag		
3. sem	4 t	3 t			
	5 ECTS	5 ECTS		10	ECTS-point
	Kreativ skrivning II	Tekstanalyse med henblik på æstetisk kvalitet I			
2. sem	4 t	4 t	3 t		
	2,5 ECTS	5 ECTS	5 ECTS	12,5	ECTS-point
	Kreativ skrivning I I	Skriftkulturens mediehistorie	Retorik – klassisk og moderne		
1. sem	4 t	4 t			
	2,5 ECTS	5 ECTS		7,5	ECTS-point
	Kreativ skrivning I	Praktisk narratologi			

Figur 1: Semesteropbygning, SK deltid (sdu.dk j)

Tilvalgsskemaet ser lidt anderledes ud, idet fagene fordeler sig over to semestre:

6. sem	3 t/u	3 t/u	3 t/u	3 t/u	4 t/u	16	UV om ugen
	5 ECTS	5 ECTS	5 ECTS	5 ECTS	10 ECTS	30	ECTS-point
	Retorik – klassisk og moderne	Skriftkulturens mediehistorie	Valgfag	Tekstanalyse mhp. æstetisk kvalitet II	Kreativ skrivning II		
5. sem				3 t/u	4 t/u	10	UV om ugen
				5 ECTS	5 ECTS	30	ECTS-point
	Bachelorprojekt			Tekstanalyse mhp. æstetisk kvalitet I	Kreativ skrivning I		
					Praktisk narratologi		

Figur 2: Semesteropbygning, SK fuldtid (Studieordning c)

Fælles for fagene er, at de studerendes tekster anvendes i undervisningen, for at den enkelte studerende kan arbejde målrettet og kritisk med egne tekster. Hovedfaget på SK er Kreativ Skrivning, hvor de studerende afprøver forskellige genrer, f.eks. kortprosa, lyrik, novelle, fantasy, børnelitteratur, sang- og rap-tekst, essay, kronik, klumme, faglig fortælling, fagbogstekst og undervisningsmateriale (sdu.dk k). Undervisningen i Kreativ Skrivning lægger sig meget op ad den klassiske tekstlæsning, som foregår på mange forfatterskoler, f.eks. GS og Forfatterskolen. Her er hovedtesen, at ”[h]vis du skal blive god til at skrive, skal du kunne læse din egen tekst og se dens muligheder og problemer” (Ibid.). Undervisningen bruges derfor på at gennemlæse og diskutere tekster og forskellige skriveøvelser. Af studieordningen fremgår det, at undervisningen giver færdigheder i at ”omsætte de anvendte teorier og metoder i egen tekstproduktion, og demonstrere praktiske færdigheder inden for tekstproduktion på dansk sprog inden for fiktive og ikke-fiktive genrer” (Studieordning a). Sammenlignet med GS fremstår undervisningsformen vendt på hovedet; her skal de studerende omsætte teori til praksis, og ikke praksis til teori. Kendetegnende for Kreativ Skrivning er, at fokus spænder bredt, og derfor får de studerende et bredt kendskab til produktion af forskellige teksttyper.

De andre fag har større teoretisk karakter end Kreativ Skrivning. Pointen er her, at de studerende skal oparbejde teoretisk viden, som deres egen skrivning får ben at gå på. Tekstanalysefaget centrerer sig om at analysere tekster med formålet at kunne karakterisere og diskutere sproglig og æstetisk kvalitet. I Narratologi sættes fokus på begreber og diskussioner inden for fortælleteorien. Skriftkulturens mediehistorie centrerer sig omkring europæisk skriftkulturs mediehistorie, hvortil de studerende lærer at kunne sætte produkter i mediehistorisk kontekst. Retorikundervisningen udstyrer de studerende med den klassiske og moderne retoriks begreber, hvilket danner baggrund for at kunne tilgå mundtlige og skriftlige fremstillinger (sdu.dk k).

Fordi SK er en universitetsuddannelse, er der også en eksamensprotokol, som de studerende skal igennem for at modtage ECTS. Eksamensformerne divergerer fra fag til fag, og i Kreativ skrivning vurderes de studerende ikke på kvaliteten af egen tekst, men på en teoretisk og analytisk kommentar til denne (Studieordning a). Eksamensmetoden minder om den gængse på universitet, hvor der tages afsæt i teori for at kunne analysere. Der kan dog stilles spørgsmålstegn ved, om fremgangsmåden er hensigtsmæssig, idet ikke alle forfattere nødvendigvis behøver at være gode kritikere, som underviser i creative writing på Goldsmiths College, Blake Morrison (2013: 26) også påpeger. Han beskriver det som ”an earnest but doomed attempt to marry practice and theory” (Ibid.). Eksamensformen forudsætter også, at skrivningen tager udgangspunkt i akademiske begreber og metoder, selvom det ikke er en streng nødvendighed for at kunne skrive. Desuden er eksamenen i Kreativ Skrivning karakterbedømt, hvilket kan være uhensigtsmæssigt ift. skrivningen, jf. problemstillingerne ovenfor. På den anden side er universitetet som institution nødt til at afholde eksamener, og en metode, hvor teksten vurderes subjektivt ville også være uhensigtsmæssigt, da et normativt grundlag for vurderingen ikke ville finde sted. Hos SGS er eksamenen i praksisfaget bestået/ikkebestået, hvilket giver god mening ift. ovenstående problemstillinger.

Tager man det fulde forløb med alle fagene, kommer man i de to år omkring mange væsentlige aspekter ved skrivekundskab. Undervisningen spænder bredt, og fremstår i det hele taget langt mere struktureret end på f.eks. GS, der har en laissez-faire-agtig tilgang til undervisningen. Det understreges også af, at SK opererer under en fastlagt studieordning, hvori normerede bestemmelser, mål, eksamener etc. klarlægges i henhold til Universitetslovens § 18 (Bekendtgørelse a).

Grundet det akademiske niveau på uddannelsen profilerer SK sig i høj grad på at uddanne i ”tekstproduktion”, der som nævnt klinger henad tekstforfatter og kommunikation nærmere end skønlitteratur. Men uddannelsen favner i mange retninger, både skøn- og faglitterære, og fag som narratologi og retorik er anvendelige i begge skrivestile, blot med forskellige greb på teksten. SK

adskiller sig også fra f.eks. GS ved, at det er undervisningen og fagene, der fylder godt i beskrivelsen af uddannelsen, hvor det hos GS nærmere er det litterære miljø og den ligeværdige samtale om litteraturen, der er i højsædet. Universitetsstrukturen og f.eks. eksamenerne er med til at fastslå, at SK opererer med en klassisk autoritativ elev-lærer-struktur, mens den er mere subtil hos f.eks. GS.

Den kreative akademiker

I det ovenstående ses det tydeligt, at SK i høj grad divergerer fra GS på flere punkter, f.eks. organiseringsstruktur, undervisning, optagelsesprocesser og generel italesættelse. SK bliver derfor en helt anden måde at have en forfatterskole på. Det betyder dog ikke, at skolen er i et konkurrenceforhold med f.eks. Forfatterskolen, som Trisse Gejl, underviseren i Kreativ skrivning forklarer det: ”Skrivekunst skal ikke konkurrere med Forfatterskolen. Faget har især sin berettigelse i krydsfelterne mellem forskning, æstetik og formidling og mellem forskellige erkendelsesformer” (Gejl 2013: 286). Kendetegnene for faget er altså ikke kun den kreative og praktiske dimension, men også dens tilhørsforhold til universitetet og arbejdsformerne her.

Den akademiske præsentation af uddannelsen, både på deres hjemmeside, i deres brochurer og på ug.dk, har dog muligvis den konsekvens, at flere faglitterære forfattere in spe lokkes til end skønlitterære. Det er da også Albertsens indtryk, at ansøgerne til deltidsuddannelsen oftest er midaldrende og uddannede, der søger at udvikle sine skrivekunskaber inden for sit respektive felt. På tilvalgsfaget er det dog oftest unge, litteraturinteresserede forfatterspirer, der søger ind.

På hjemmesiden listes en række jobmuligheder, som kunne være relevante efter endt uddannelse i SK: ”fagbogsforfatter eller skønlitterær forfatter, kreativ kommunikationsmedarbejder, forlagsredaktør, selvstændig tekstforfatter, journalistik, projektmedarbejder ved biblioteker og museer, undervisning og formidling ved offentlige og private arbejdsgivere” (sdu.dk d). Der er en overvægt af de oplistede jobs, som indebærer akademisk skrivestil. Det kunne vidne om, at jobsituationen efter endt studie er mest fordelagtig, hvis man har valgt at fokusere på den faglitterære genre. Listen peger også mod, at SK selv ser en bred vifte af jobmuligheder efter endt studie på SK, i hvert fald hvis man ikke udelukkende satser på et skønlitterært forfatterskab. Dog bliver undervisningen ofte kritiseret af de deltidsstuderende for at fokusere på det skønlitterære og ikke det tekstproduktive (Bilag 4). At SK har en så bred profilering kan derved skabe usammenhængende forventninger hos de studerende, som faget kan få svært ved at leve op til.

Dog udtalte Albertsen, at hovedparten af de tilvalgsstuderende var interesserede i et skønlitterært forfatterskab efter endt studie. Men som Albertsen også understreger: ”At virkeligheden så må-

ske ser anderledes ud, det er så en anden sag jo" (Ibid.). Her peges på, at det nok ikke er sandsynligt, at alle de studerende kan blive udgivne forfattere. Derfor kunne man forestille sig, at hvis man ønsker et seriøst skønlitterært forfatterskab med udgivelser, så vælger man muligvis andre veje, f.eks. målrettet mod en udgivelse såsom Gladiators 1-årsskole eller Writers Academys kursus "Knæk midtvejskrisen". Det fremgår dog af SKs hjemmeside, at de har haft studerende, der har sprunget ud i et litterært forfatterskab, så det er en mulighed (sdu.dk d).

At SK både favner det skønlitterære og det faglitterære i deres uddannelse vil følgelig både have fordele og ulemper, som jeg også har været inde på. Men ift. andre forfatterskoler, som f.eks. GS, der udelukkende fokuserer undervisningen på det skønlitterære og den klassiske litterære dannelse, har SK en helt anden profilering, som Albertsen også kommenterer på. De favner en meget bredere målgruppe, hvor der er plads til både dem, der er interesserede i at blive forfattere, men også dem, der skal bruge sine skrivekundskaber til andre ting, f.eks. journalistik, tekstproduktion osv. Derfor tænker Albertsen heller ikke i et decideret konkurrenceforhold til andre forfatterskoler, fordi især den akademiske og teoretiske del er uddybet hos SK (Bilag 4). Man kan dog diskutere, om der måske er fare for, at uddannelsen er for bred og stritter i for mange retninger. Det åbenlyse argument heroverfor ville være, at de studerende på denne måde får indsigt i mange forskellige stilarter og genrer. Det lader også den praktiske del være op til de studerende selv, og det hjælper til at gøre optaget på uddannelsen bredt.

The South Gate Society School of Creative Writing

SGS er en selvstændig forfatterskole, der tilbyder uddannelsesforløb af ét og fire års varighed. Undervisningen foregår både på skolens 'campus', Sebbesundvej 2a, 9220 Aalborg Øst og kan udføres online. Skolen blev oprettet i 2014 af LeAnne Kline Christiansen med Sascha Christensen som medstifter (thesouthgatesociety.com a). Skolen er en del af The South Gate Society Arts Center, og som navnet antyder var der en ambition om at udfolde flere forskellige kreative tiltag, men indtil videre er det kun forfatterskolen, der er aktiv (Ibid.: b).

Ideen om at åbne en forfatterskole startede for Christiansen i USA i 2008, hvor hun var bosat på det tidspunkt. Hun havde tidligere afsluttet sin MFA (Masters of Fine Arts) i Creative Writing på Pennsylvania State University, så interessen for skrivning startede langt før. Hun udarbejdede en forretningsplan, men flyttede i 2010 til Danmark, og fik et job på som ekstern lektor i Engelsk på Aalborg Universitet. Hun havde bl.a. et creative writing kursus, og her oplevede hun en stor interesse fra de studerende, som efterspurgte flere kurser ud over de skemalagte. Det blev startskuddet

til at lave forretningsplanen om, hvilket Christiansen arbejdede på mellem 2012 og 2014. Hun undersøgte markedet for danske forfatterskoler og var overrasket over, at Forfatterskolen var den eneste større, etablerede skole, og at udbuddet for akademiske forfatteruddannelser i Nordjylland var ikkeeksisterende. Formatet for uddannelsen blev nøje overvejet, da Christiansen ikke ønskede at udvande markedets allerede eksisterende tilbud. Idet der allerede eksisterede mange mindre tilbud, såsom højskoleophold og skrivekurser, var Christiansens vision at åbne en forfatterskole med akademisk sigte på linje med universiteterne og i samme tidsformat. I 2014 havde hun mødtes med forretningskonsulenter, lavet et forretningsudvalg, fået CVR-nummer og udarbejdet pensum. I 2015 åbnede skolen døren for de første studerende (Bilag 5).

Skolen har seks forskellige linjer, som de studerende kan følge: skønlitteratur (hhv. populærlitteratur og litterær fiktion), nonfiktion, lyrik, dramatik, manuskript ('screenwriting', dvs. til tv og film) og børnelitteratur. Alle uddannelserne starter med et 1-års 'grundkursus' i creative writing. Man kan stoppe efter det ene år, eller fortsætte med specialisering i en af de seks linjer. Det fjerde studieår er dedikeret til, at eleverne skal skrive deres hovedværk, som de får hele året til (thesouthgatesociety.com c). Christiansen udtrykte, at de mest populære linjer hos de studerende er populærlitteratur- og manuskriptlinjen (Bilag 5). Ift. GS og SK har SGSs uddannelsesprogram en bred profil i den horisontale integration, fordi de omfavner utrolig forskelligartede tilgange til skrivning. Det er dog under opsejling, at litterær fiktion, nonfiktion og lyrik bliver slået sammen som én linje (Ibid.), hvilket vil formindske deres udvalg væsentligt.

SGS forklarer på deres hjemmeside, hvordan de mener, at de adskiller sig fra andre danske forfatterskoler. Argumentet er tredelt: 1) SGS har plads til mange elever, mellem 10 og 15 elever til de seks uddannelsesprogrammer på campus, plus pladser online. 2) SGS tilbyder undervisning, der går ud over klassisk litterær fiktion og nonfiktion. De underviser også i populærlitteratur, såsom sci-fi, fantasy, krimi, fan fiction etc., og de har linjer i børnelitteratur, manuskriptudvikling og dramaudvikling. 3) Slutteligt adskiller skolen sig ved at undervise i branchen omkring forfattererhvervet, som f.eks. kurser i, hvordan man opbygger en forfatterplatform, blogging, hvordan man skriver folgebrev, hvordan udgivelsesprocessen foregår osv. (thesouthgatesociety.com b).

Og de har da også ret i, at de adskiller sig fra andre forfatterskoler på visse punkter. Dog virker den største forskel til at være, at skolen ift. mange af de andre kortlagt forfatterskoler fremstår standardiseret, formaliseret og så er det en fuldtidsuddannelse. Mange skoler, f.eks. GS, har ikke nogen begrænsning for optaget af elever på skolerne. Men det er klart, at en del af de mindre skoler ikke vil kunne have plads til så mange elever på én gang. Det udtrykkes næsten også implicit, at der

sammenlignes med Forfatterskolen, der kun optager 5-8 elever om året i alt (Toft og Øberg 1997: 28). Undervisningen er også speciel, fordi den favner så bredt. Normalvis har en forfatterskole et fokus (f.eks. manuskriptforfatter, børnelitteratur etc.) eller er en almen skole, der underviser i al skønlitteratur. Her divergerer SGS hovedsageligt, fordi seks hovedgrene af litteratur tilbydes som linjefag, også manuskript- og dramatikudvikling, som almindeligvis er selvstændige uddannelser, repræsenteret ved Manuskriptforfatteruddannelsen på Den Danske Filmskole og Dramatikeruddannelsen ved Aarhus Teater. Punkt tre er dog svært at komme udenom. Undervisningen i det forretningsmæssige arbejde bag et forfatterskab giver antageligvis de studerende en god indsigt, som ikke alle forfatterskoleelever får. Dog kan der være andre muligheder for at få kendskab til forfatterbusiness. F.eks. er GS og Writers Academy tilknyttede forlag, der giver en bagvej ind i det litterære redaktionsmiljø.

At SGS synes at være en standardiseret og formaliseret uddannelse understreges samtidig af, at skolen generelt forsøger at fremstå som en professionaliseret og velorganiseret institution. Det illustreres f.eks. af, at uddannelsen er et fuldtidsstudium på hele fire år, at de har en omstændelig ansøgningsproces, som jeg beskriver i afsnittet 'Et formaliseret optag', en velstruktureret hjemmeside samt deres medlemskab af organisationerne EACWP (European Association of Creative Writing, som SDU også er medlem af pga. SK) (Bilag 4) og AWP (Association of Writers and Writing Programs) (awpwriter.org a). Medlemskaberne vidner samtidig om, at skolens sigte er internationalt, og det understøttes af Christiansens amerikanske tilhørsforhold. Andre medlemskaber eller samarbejder, f.eks. af Dansk Forfatterforenings Lærermiddelgruppe eller med Vrå Højskole kunne give mere pondus og troværdighed til skolen i en dansk kontekst. Skæves der til skolens organisering, f.eks. antal ansatte og studerende, bliver det tydeligt, at skolen endnu ikke er nær så langt fra græsrodsniveau, som det måske kunne syne.

Lille institution, lille økonomi

SGS er en selvejende privat institution, der ejes af stifteren Christiansen. Ligesom GS er SGS også oprettet som en IVS-virksomhed. Pt. har SGS ti undervisere, hvoraf tre er aflønnede (Bilag 5). Grundet manglende svar fra Christiansen har jeg ikke en fyldestgørende liste af undervisere, men blot dem, der fremgår af hjemmesiden: LeAnne Kline Christiansen, direktør og stifter, Sascha Christiansen, medstifter og underviser og Marius Padurean, underviser (thesouthgatesociety.com a). De får også besøg af forfattere udefra, f.eks. for nylig Mads Nygaard og Glenn Ringtved (Ibid.: d). Organiseringsstrukturen hos SGS fremstår knap så professionaliseret som hos f.eks. SK, hvis undervi-

sere alle er fast aflønnede. En væsentlig stopklods for at kunne udvide paletten af aflønnede fastansatte er selvfølgelig skolens økonomiske forhold, der indtil videre ikke hviler på et fuldstændigt stabilt leje, men er relativt usikkert. Det forhold understreger Christiansen også selv, idet hovedparten af skolens indkomst kommer fra egen lomme i form af lønnen fra underviserjobbet på Aalborg Universitet samt deltagerbetalingen. Skolen har også et fordelagtigt forhold til Trekanten, hvor skolen lejer lokaler til deres 'campus'. De har en intern aftale med direktøren på Trekanten om, at deres husleje kan svinge med skolens økonomiske konjunkturer (Bilag 5). Når finansieringen også stammer fra Christiansens egne finanser er det et udtryk for, at institutionen endnu ikke har fået ordentligt fodfæste, men det er samtidig et overlevelsesvilkår for små virksomheder uden stabile indtægter.

Uddannelsen hos SGS er deltagerbetalt på linje med GS og SKs deltidsuddannelse. Undervisningsgebyret for den fulde uddannelse (degree program) er 25.000 kroner pr. semester. For denne pris får man på den étårige uddannelse to semestre med i alt 12 kurser á 10 ugers varighed, hvilket svarer til 60 ECTS-point. Som studerende på uddannelsen har man også ubegrænset adgang til skolens workshops, både online og på campus. Skolen udbyder to slags workshops: 4-ugers workshops, hvor man mødes én gang om ugen i to timer, ellers kan workshoppen udføres online. Prisen for 4-ugersworkshoppen er 495 kroner. De udbyder også en ugeworkshop, hvor man mødes lørdage mellem 11-16, og her er prisen 250-500 kroner. Alle events og workshops kan findes på skolens Facebookside (thesouthgatesociety.com b). Prisen for den fulde uddannelse er ifølge Christiansen den faktor, der skræmmer især de danske elever væk, fordi de er vant til, at det danske uddannelsessystem er offentligt finansieret og derfor ikke deltagerbetalt (Bilag 5). Dog har en stor del af forfatter-skolerne i dag undervisningsgebyr, hvor SGSs pris figurerer i den dyre ende. Til gengæld er studiet på fuld tid, hvilket følger kræver flere midler end til et deltidsstudium som f.eks. SK.

Derudover har skolen modtaget støtte fra Statens Kunstfond ad to omgange på 5000 kroner. Det var henholdsvis støtte til Mads Nygaard og Thomas Rydahl, begge forfattere (kunst.dk b). Støtten blev givet fra Forfattercentrumpuljen, som man kan ansøge til, hvis man arrangerer enkeltstående arrangementer med forfattere eller oversættere. Beløbet udbetales til forfatterens eller oversætterens honorar (kunst.dk c). Støtten er derfor ikke en direkte støtte til institutionen, men kan hjælpe institutionen til at få midler til at holde arrangementer. Skolen har også i 2015 medvirket i et tiltag, *Nøglen til ord*, i samarbejde med Ordkraft og sponsoreret af Region Nordjylland, hvor støttebeløbet var 175.000 kroner. Sponsoratet skulle bruges til skriveworkshops til Ordkraft i 2015 og efterfølgende workshops på Bratskov og Aalborg Bibliotekerne (rn.dk a).

Indtil videre er det økonomiske grundlag for SGS relativt ustabil, idet det bl.a. afhænger af, at der rent faktisk går studerende på skolen og evt. at der er efterspørgsel efter deres workshops. Hele organiseringsstrukturen vidner om, at der er et misforhold mellem skolens fremstilling og vision, og den måde, som skolen i virkeligheden er organiseret. Trods den professionaliserede italesættelse og skolens relativt ambitiøse uddannelsesformat med hele seks linjefag på en fireårig fuld-tidsuddannelse, tyder aspekter som finansieringen fra egen lomme, de ulønnede lærere og forholdet til Trekanten på, at SGS på ikke er specielt etablerede som institution endnu, og at de har problemer med at samle nok økonomisk kapital til at etablere sig bedre i feltet. Det er dog i kikkerten, at skolen skal blive SU-berettiget. De har tidligere ansøgt om SU-berettigelse, men ansøgningen kom efter to år tilbage med et nej, fordi skolen alle skolens uddannelsestrin endnu ikke var indkørt. Derfor kan de først ansøge igen, når de har elever på alle uddannelsens undervisningstrin, dvs. næste år, når skolen har eksisteret i fire år og har elever på alle årgange. Derudover opfylder SGS alle de fastsatte krav for SU-berettigelse til private uddannelser: de er erhvervsrettede og er et heltidsstudie, uddannelsen varer mere end tre sammenhængende måneder, den er ulønnet, og den ulønnede praktikperiode må maks. udgøre 20 % af den samlede uddannelsestid (på SGS kun ét semester) (su.dk a). Skolen skal også have eksterne censorer tilknyttede, der skal godkendes af Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte (Ibid.: b). SGS er derfor ved at nedsætte en bestyrelse for eksterne censorer for creative writing, hvor en række folk, f.eks. forlæggere, forfattere og undervisere allerede har sagt ja. Christiansen nævnte også muligheden i at blive en offentlig uddannelsesinstitution, men det var ikke i deres interesse, da de ifølge Christiansen ikke ville kunne beholde samme integritet ift. skolens oprindelige formål, hvis de skulle underlægges statens vilkår (Bilag 5). Her mener Christiansen, at den juridiske og økonomiske intervention fra staten ville være for indgribende.

Bliver SGS SU-berettiget vil den have en langt mere stabilt institutionelt grundlag, fordi indtægten ikke på samme måde er svingende, og den vil antageligvis også tiltrække langt flere studerende, end den gør nu. Ifølge Christiansen ville en SU-berettigelse være gunstig for skolens efterspørgsel, idet hun udtaler, at "we would be turning people away" (Ibid.). Anerkendelsen af uddannelsen igennem SU-systemet ville også tilføre skolen troværdighed og tilgængelighed for de studerende, og derved appellere til et bredere publikum. En SU-berettigelse ville også sætte skolen på institutionelt niveau med Forfatterskolen, Dramatikeruddannelsen og Manuskriptforfatteruddannelsen, som også er SU-berettigede. Men at kun tre forfatterskoler er SU-berettigede vidner også om, at det ikke bare er lige til at opnå SU-berettigelse.

Et formaliseret optag

Optagelsen på SGS er, ligesom på SK, relativt standardiseret. For at blive optaget på SGS skal ansøgeren indsende en række dokumenter foruden egne tekster til vurdering hos skolen. Af hjemmesiden fremgår syv ansøgningstrin, hvor den ansøgende skal sende: 1) Internationale ansøgere: et indscannet billede af fronten på pas og identifikationssiden med id-nummer og foto. Danske ansøgere: et indscannet billede af for- og bagsiden af sygesikringskort. 2) Et CV på ét til tre sider. 3) En motiveret ansøgning, hvori det skal uddybes, hvorfor den ansøgende ansøger til skolen. Der skal også indgå en beskrivelse af de projekter, man ønsker at udvikle, fremtidsmål for skrivningen og forventningerne til uddannelsen. Denne del af ansøgningen skal skrive på engelsk, så der under evalueringen kan vurderes, om den ansøgende vil kunne mestre kurserne på engelsk. Ansøgningen skal være o. tre sider. 4) En smagsprøve på den studerendes egne tekster. Der må sendes op til 20 sider inden for den linje, de ansøger til. Denne del skal også foregå på engelsk. 5) En anmodning om økonomisk bistand. Dokumentet på maks. én side skal klarlægge den studerendes nuværende økonomiske situation og være en forklaring på, hvorfor den studerende ansøger om økonomisk bistand (thesouthgatesociety.com e). SGS uddeler to slags økonomisk bistand: legater og arbejdsstudieaftaler. Legaterne kan enten betales fuldt eller delvist af SGS, og kun to elever har modtaget fuldt legat indtil videre. Arbejdsstudieaftalerne udmønter sig i, at den studerende kan arbejde for SGS op til 20 timer i måneden for 100 kroner i timen, og derved spare op til 2000 kr. månedligt på undervisningsgebyret (Bilag 5). 6) Den studerende skal vedlægge to anbefalinger, hvoraf mindst én skal være en akademisk reference. 7) En kopi af den studerendes eksamensbevis fra det højeste niveau, den studerende har gennemført. Generelt skal de internationale ansøgere (kun europæiske, for nu) ansøge tre måneder før de danske for at sikre, at deres studievisum (opholds- og arbejdstilladelse) kan nå at blive behandlet (thesouthgatesociety.com e).

Sammenlignet med GS og SK har SGS en meget omstændelig optagelsesproces. Som nævnt tidligere er det med til at understrege, at SGS fremstår standardiseret og formaliseret. Punkt 3 og 4 minder om optagelsesprocessen hos GS og SK, mens især punkt 2, 6 og 7 virker en smule unødvendige ift. uddannelsens sigte. Dog er de to sidste punkter bevis for, at den ansøgende besidder det akademiske niveau for at kunne gennemføre uddannelsen. Det vidner om, at rekrutteringsprocessen tages alvorligt hos SGS, og det betyder også, at potentielle studerende skal igennem et stort fodarbejde for at ansøge. Ansøgningens omstændelighed afspejler også den ønskede målgruppe: motive-rede og pligtopfyldende studerende. På den anden side forpligter de studerende sig til enten ét eller fire års uddannelse, og følgelig er det klart, at SGS ønsker seriøse og dedikerede studerende.

SGS har pt. syv fuldtidsstuderende: tre på tredje år, to på andet år og to på første år. Indtil videre er der skrevet én ny fuldtidsstuderende op til efteråret 2018, og der kan stadig nå at komme nye ansøgere til (Bilag 5). Sammenlignet med f.eks. GS har SGS en meget snæver rekruttering, men formatet er følgelig også et helt andet. Som Christiansen understreger, optager de kun elever, der er seriøse omkring deres forfatterskab og ikke kan leve uden skrivningen: "our students are students who can't not write" (Ibid.). Det er fortrinsvis relativt unge studerende, der søger ind på SGS, hvilket understreges af de tre studenterrepræsentanter, der præsenteres på hjemmesiden, og alle ser ud til at være i 20'erne (thesouthgatesociety.com a). En mulig forklaring er, at uddannelsen minder om et universitetstilbud, hvorfor unge efter endt ungdomsuddannelse nok lokkes til. At undervisningen foregår på engelsk kan ifølge Christiansen også være med til at lokke unge til, der ofte er i kontakt med det engelske sprog, mens det f.eks. er med til at ekskludere det ældre publikum. Christiansen udtrykte dog, at et par ældre damer i 50'erne havde vist interesse for skolen, specifikt til børnelitteraturlinjen (Ibid.). Skolen appellerer derved til flere aldersgrupper, men optager flest yngre studerende. Skolen har også nogen succes med deres internationale sigte; pt. har de en studerende fra Azerbaijan, en fra Kroatien og en fra Norge, og til efteråret starter en tysk studerende. Dog er flere studerende droppet ud, også legatfinansierede studerende. Christiansens hypotese er, at hvis SU-berettigelsesansøgningen kommer tilbage positiv, vil rekrutteringen være langt mere omfangsrig, og optagelsesprofilen vil også være bredere, idet uddannelsen ikke kun er forbeholdt dem, der har råd til at betale undervisningsgebyret (Ibid.).

Forfatterbusiness på skemaet

Undervisningen hos SGS divergerer umiddelbart en smule fra de andre cases. Strukturen minder mest om den hos SK, hvor undervisningen også struktureres ud fra teoretisk tilgang, og sideløbende har faget Kreativ skrivning. Derudover foregår undervisningen på engelsk for at tilgodese så bred en målgruppe som muligt. Skønlitteraturen i undervisningen er også på engelsk (Bilag 5). Hos SGS ser det første års undervisning ens ud for alle seks faglinjer, og der undervises i meget bredt anvendelige og introducerende fag, som det ses nedenfor.

Year 1	Creative Writing I	Creative Writing II
	Fall	Spring
Seminar	The Practice of Creative Writing	Close Reading: Introduction to Literature
Toolbox	The Well-Crafted Sentence	Creating Unforgettable Characters
Genre	Selections of Creative Writing	Selections of Creative Writing
Practicum	Student Work	Student Work
Business	Author Platform & Copyright I	Blogging for Profit
Language	Rhetoric and Composition I: Academic Writing	Rhetoric & Composition II: Literary Analysis
Elective 1	4-Week Course	4-Week Course
Elective 2	4-Week Course	4-Week Course

Figur 3: Første års undervisning på SGS (thesouthgatesociety.com f)

F.eks. undervises der i sætningsopbygning, at opbygge en forfatterplatform, karakteropbygning og blogging for profit. Undervisningen består af en række kurser, som alle har forskellige funktioner og læringsudbytte. Christiansen forklarer, at undervisningen har tre tilgange: den praktiske del med creative writing (practicum), den akademiske del (seminar, værktøjskasse, genre, sprog) og businessdelen (business). Seminarkurset er semestrets mastetop, og centrerer sig omkring den litteraturhistoriske kontekst til semestrets hovedemne. Kurset skal generere viden om emnets litteraturhistoriske udvikling, i nogle tilfælde fra biblen til i dag, andre fra senere perioder i litteraturhistorien og op til i dag. Værktøjskassekurset har til formål at lære eleverne forskellige teknikker og stile til skrivning med udgangspunkt i ugens emner, så de lærer at replicere skriveteknikker fra forskellige litteraturhistoriske perioder. I genrekurset læser de studerende primært tekster fra den litteraturhistoriske periode, som de lærer om i seminarkurset, og derved kan sætte i litteraturhistorisk kontekst. Sprogkurset handler om akademisk skrivning på det første år, og udvikler sig til at tilgå litterær kritik igennem forskellige teoretiske tilgange. Sidst men ikke mindst er det i practicumkurset, at de studerende skriver deres egne tekster og praktiserer tekstlæsninger. Disse minder om fælleslæsningen hos GS, hvor teksten skal stå for sig selv, og forfatteren skal lade de andre forfattere og undervisere kommentere og diskutere teksten. Practicumkurset adskiller sig også fra de andre, idet eksamensformen er bestået/ikke-bestået. Den akademiske og praktiske undervisning skulle på denne vis gerne binde en sløjfe om sig selv, således at de studerende: "have learned what it is [seminar], they have read what it is [genre], they have learned how to do it [toolbox] and now they're doing it in the practicum class" (Bilag 5).

Businessfaget er den del af pensum, der skiller sig ud fra de to andre cases. Kursets omdrejningspunkt er at skabe indsigt i forfattererhvervets bagvedliggende arbejdsområder, f.eks. at skabe en forfatterplatform, udgivelsesprocesser, brug af de sociale medier etc. Faget medvirker til at gøre

uddannelsen erhvervsrettet og pragmatisk, og Christiansen kalder blandingen af praksis, erhvervsindsigt og teori for holistisk. Ideen med kurset er, at de studerende skal kunne etablere en levevej af deres forfatterkarriere: "one of the goals is to teach them how they can actually turn this in to a career and make money from it as opposed to this like this romantic idea that we're going to be in this cabin in the words writing and we're going to become famous on our first novel" (Ibid.). Fagets formål lægger i tråd med Escarpits argument om, at forfattergerningen er et erhverv (Escarpit 1968/1972: 14), hvorfor SGS bevidstgør deres studerende om mulighederne for at gøre erhvervet lukrativt. De beskriver selv pensum som følger:

The curriculum is rigorous and combines a traditional approach to the study of literature with contemporary genres, while also incorporating classes in the craft of writing, and integrates a unique entrepreneurial approach by **combining the art of writing with the business of art**. The program endeavors to not only inspire writers to write, but to publish, to find agents, and to leave the school with careers in the field of writing (thesouthgatesociety.com b).

Undervisningen favner bredt, og ift. SK, der sammenholder teori og praksis, tilføjer SGS en tredje dimension: den businessorienterede.

Som sagt udfører SGS også undervisning online, som siden efteråret 2017 har SGS været udført igennem livestreaming på en privat undervisningsgruppe på Facebook. Det praktiske ved denne form er, at streamet kan deles mellem flere grupper, og der kan undervises flere semestre på én gang, og både onlinestuderende via computer og campusstuderende i klasseværelset på én gang. Derefter deles videoen på grupperne, så eleverne kan tilgå den efterfølgende. De studerende kan også kommentere på streamet løbende, hvis de har spørgsmål. Christiansen udtrykte også, at hvis de oplevede en stigning i antallet af onlinestuderende, måtte de ændre formatet til f.eks. webinarer eller blot videooptagelse af undervisningen (Bilag 5). Ift. SKs fjernundervisning igennem Blackboard synes SGS's metode at være mere dialogisk og modsvare plenumundervisning, og derfor undgås forhåbentlig en række af faldgruberne, der fandtes ved Blackboard.

Det første år er en generel introduktion til skrivning i alle former, mens de følgende tre år skal specialisere de studerende inden for én af de seks faglinjer. Undervisningen her er skræddersyet til den pågældende faglinje, og skal give kundskaber til, at den studerende skal kunne skrive sit afsluttende værk på det fjerde år. Det er kun seminar-, værktøjskasse- og genrefagene, der divergerer på de forskellige linjer. Resten af undervisningen er ens eller tilsvarende på linjefagene. Dog er uddannelsens pensum ved at udvikle sig, da Christiansen har ansøgt om institutionel akkreditering og SU

til skolen. Derfor er de ved at omorganisere skolens fireårsstruktur til en tre år + to år, som en universitetsstruktur med bachelorgrad og kandidatgrad. Skolen vil i så fald kunne tilbyde en art Bachelor og Masters of Fine Arts (Bilag 5).

På skønlitteraturlinjen kan der vælges mellem populærlitteratur, såsom sci-fi, fantasy, horror, krimi og romance, mens den litterære fiktion fokuserer på social (samfunds)kritik, politisk kritik og udforskning af de menneskelige vilkår (thesouthgatesociety.com f). På begge skønlitteraturlinjer fokuserer det andet år på historien bag og analysen af noveller. På tredje år undervises der i romanformen (Ibid.: g & h). På nonfiktionslinjens andet år introduceres der til historien og analysen af non-fiktive essays, f.eks. rejse-, natur- og lyriske essays. Det tredje år handler om biografi og memoirer (Ibid.: i). Lyriklinjens andet år er en intro til lyrik i både traditionelle og nytænkende former. Tredje år fokuserer på digtsamlinger, modernistisk lyrik og samtidslyrik (Ibid.: j).

Dramatikforfatterlinjens andet år er en introduktion til drama, herunder konventionerne for dramaskrivning og brydningen med disse. Tredje år fokuserer på teaterstykker i fuld længde, hvor der bl.a. analyseres forhold mellem skrivning og visuelle komponenter, lyd mm. (Ibid.: k). Manuskriptlinjens andet år introducerer til historie og analyse af manuskripter med fokus på Hollywood og Global Cinema. Tredje år fokuserer på samtidsfilm og adaptation, især dokumentar og eksperimentelle manuskripter (Ibid.: l). Slutteligt er andet år på børnelitteraturlinjen en intro til historie og analyse af børnelitteratur med fokus på skrivning, illustrationer og eventyr. På tredje år centrerer der omkring mellemskole- og ungdomslitteratur (Ibid.: m).

Karakteristisk for pensummet på alle linjerne er, at den gradvise progression i niveauet fremhæves på en nærmest rigid måde fra skolens side. Måden at strukturere undervisningen på signalerer, at eleverne skal kunne kravle, før de kan gå – eller: de skal kunne overskue dele, karakterer, kapitler, kendetegn, inden de kan overskue helheden, dvs. selv kaste sig ud i at komponere deres hovedværk. Samtidig følger businessfagene samme progression: fra at bygge en forfatterplatform og lære om copyright til slutteligt at arbejde på CV, udgivelsesplaner og gå i praktik. Pensummet har overlap med f.eks. Engelsk på universitetsniveau, ligesom SK har med Dansk. Opdelingen af pensum i litteraturhistoriske strømninger/emner fremstår også langt mere struktureret, om end ikke nødvendigvis mere gavnlig end hos GS og SK. Imidlertid har SGSs undervisningsform en del til fælles med SK, hvorfor samme faldgruber med at akademisere skrivningen kan finde sted her. Det flerfacetterede pensum giver i det mindste SGS en unik plads i den horisontal integration med deres seks faglinjer. Man kan dog stille spørgsmålstegn ved, om de favner for bredt ift. den nuværende efterspørgsel, da f.eks. børnelitteraturlinjen slet ikke er taget i brug endnu.

Der, hvor undervisningen i høj grad afviger fra både GS og SK, er i de såkaldte businessfag. Fagenes profil virker til at få skolen til at fremstå som et delvist kommercielt tiltag, hvor de studerende kan bygge karrierer som forfattere og profilere sig selv igennem skolen. Dog markedsfører de sig ikke lige så kommercielt som f.eks. Writers Academy, der reklamerer med at skæve til markedet med henblik på, at bøgerne kan blive udgivet (writersacademy.dk a). Ikke desto mindre er hensigten, at SGSs elever bliver udgivet, og derfor underviser de målrettet i f.eks. selvudgivelse og forfatterprofilering. Indtil videre er én af skolens elever debuteret i bogformat, en anden som skribent af magasinartikler, og de resterende studerende er udgivne online på den ene eller anden måde (Bilag 5). Det er dog først fra efteråret, at tredjeårseleverne officielt skal begynde på deres hovedværk, og derfor kommer der sandsynligvis flere udgivelser næste forår.

Internationalt sigte

Som det ovenstående afspejler, adskiller SGS sig væsentligt fra GS og SK på flere punkter. Først og fremmest fordi de i højere grad satser internationalt, hvorfor både alt deres informationsmateriale, f.eks. hjemmesiden og deres undervisning holdes på engelsk. Undervisningen på campus er dog lettere tilgængelig for dem, der er bosat i Danmark, men der kan også ansøges om studievisum til europæiske studerende, og måske engang i fremtiden også internationale studerende. Igennem databaseprogrammet Keystone kan skolen hente statistikker på hvem, der søger yderligere information om SGS, og her udgør efterspørgslen fra USA 12,6 %, mens Italien, Indien, Tyskland, Saudi-Arabien, Rusland og Kina følger efter (Bilag 6). Interessen fra internationale studerende er dermed til stede. Dog kan skolen først få internationale visa til studerende uden for EU når de får deres institutionelle akkreditering (Bilag 5).

Når SGS vælger at satse internationalt, kommer de også til at konkurrere med mange etablerede skoler på verdensplan. Det kunne f.eks. være universiteter, der tilbyder creative writing i England, herunder det veletablerede University of East Anglia, men også på dansk grund f.eks. SK, Manuskriptforfatteruddannelsen på Den Danske Filmskole og Dramatikeruddannelsen ved Aarhus Teater. Især fordi SGS også har en ambition om at få institutionel akkreditering og opbygge uddannelsen som en bachelor-/kandidatgrad vil den skulle forholde sig til mængden af lignende tilbud, både i Danmark, Norden og internationalt.

SGS adskiller sig samtidig på deres ekstremt brede profil i den horisontale integration. Deres uddannelsesprofil svinger helt fra populærlitteratur til manuskriptudvikling og til børnelitteratur. De varetager derved et utrolig bredt spektrum af forskelligartede felter, som ellers normalvis fungerer

som separate uddannelser, f.eks. Manuskriptforfatteruddannelsen på Den Danske Filmskole og Forfatterskolen for Børnelitteratur ved Aarhus Universitet. Af de tre cases er SGS den skole, der forsøger at iscenesætte sin brede uddannelsesprofil, dvs. specifikke indplacering i den horisontale integration i højeste grad, selvom også GS og SK kan varetage forskellige genrer i undervisningen. Udover de mest populære linjer, populærlitteratur og manuskriptudvikling, synes de andre linjer en smule overflødige, hvis der f.eks. kun skal undervises én eller to studerende på en linje. F.eks. har skolen ikke pt. elever indsluset på børneforfatterlinjen. På den anden side taber SGS ikke noget på at have udbuddet, de skal bare være forberedt på en potentiel efterspørgsel.

Men man kan pege på, at den manglende specialisering, som f.eks. Manuskriptforfatteruddannelsen og Forfatterskolen for Børnelitteratur besidder, kan være med til at svække den institutionelle troværdighed – og dens succes i feltet. På den anden side fremstår SGS igennem deres informationsmateriale særdeles professionaliserede og strukturerede kontra f.eks. GS, der fremstår mere laissez-faire i deres tilgang til f.eks. undervisningen. Hvis den institutionelle akkreditering og SU-berettigelsen godkendes af de styrende organer får skolen først og fremmest højnet troværdigheden, og de bliver sidestillet med andre akkrediterede uddannelser. Indtil videre virker det dog til, at flere faktorer, f.eks. skolens format, varighed og især undervisningsgebyr står i vejen for, at skolen kan få ordentligt fodfæste i kontrast til de andre etablerede tilbud.

Den geografiske beliggenhed er også med til at placere SGS i det litterære felt. Der findes ingen deciderede forfatterskoler i Aalborgområdet, og derfor er tilbuddet unikt her. Dog findes Brønderslev Forfatterskole og Vrå Højskoles forfatterlinje, men begge disse har helt andre målgrupper og et helt andet og mindre format end SGS. Campus' beliggenhed i Aalborg Øst langt fra bycentrum vidner også om, at skolen ikke vægter en mondæn og prangende beliggenhed, men nærmere søger det jordnære og beskedne. Med de syv studerende i alt over tre år virker det dog til, at efterspørgslen efter en brugerbetalt længerevarende uddannelse i creative writing ikke er overvældende, hvert fald ikke i Aalborg. I en artikel fra Midt-Vest Avis kommenterer Christiansen, at hun i 2015 ventede, at omkring 100 forfatterspirer ville blive optaget (infomedia.dk a). Om tallet reflekterer både workshop- og fuldtidsstuderende vides ikke, men ikke desto mindre har skolen næppe nået deres forventning for antallet af deltagere, men det kan måske ændres, hvis skolen opnår institutionel akkreditering og SU-berettigelse.

Fordi SGS er en relativt ny forfatterskole, og tilmed er en selvstændig institution i kontrast til GS og SK, der er underlagt allerede etablerede institutioner, har den følgelig ikke haft samme vilkår

til at profilere og etablere sig. Det betyder også, at deres økonomiske kapital ikke kan sammenlignes med de andre skoler, der har hhv. en velfungerende vertikal integration og hhv. delvist statsfinansierede. Som en ny institution har SGS heller ikke opbygget en stor mængde symbolsk kapital endnu, og de har heller ikke tilknyttet personer med høj symbolsk kapital i det litterære felt, såsom f.eks. GSs brug af velkendte forfattere som undervisere. Dog sigter de i højere grad på at etablere en stabil kulturel kapital i form af at akkreditere uddannelsen, så den sidestilles med andre højere uddannelsesinstitutioner, f.eks. universiteterne. Ift. andre forfatterskoler af kortere varighed, adskiller SGS sig ved at være det umiddelbart mest ambitiøse tilbud hvad angår varigheden af uddannelsen, der er hele fire år.

Forfatterskoletendenser anno 2018

I denne afsluttende del af specialet vil jeg reflektere over analysedelen, og dernæst sætte vidvinklen for øjet ved at forsøge at pege ud over specialets rammer. Det første afsnit vil fungere som en refleksion over analysedelen, og den vil samtidig gøre det ud for specialets konklusion, idet jeg her opsummerer de vigtigste pointer fra analysen for at kunne sammenholde de tre forfatterskoler og belyse deres ligheder og forskelle. Jeg vil også med afsæt i analysen af de tre forfatterskoler tegne et billede af, hvordan den danske forfatterskoleinstitution kan se ud anno 2018. Derefter vil jeg forsøge at skitsere hvilke tendenser, der ser ud til at forme det litterære felt, og herunder pege på nogle sociale, økonomiske og historiske forudsætninger for de nyopståede forfatterskoler. Herefter følger et afsnit, hvor jeg vil diskutere skrivningens rolle for individet i dag, og jeg vil give nogle bud på, hvorfor individet vælger at udfolde sig på skrift i dag.

Afsluttende refleksioner over analysen

Som den ovenstående analyse afspejler, findes der i dag væsensforskellige måder at drive en forfatterskole på. Hvis hele kortlægningen medtages skabes et endnu bredere spektrum, der spænder fra små skriveklubber i private hjem på græsrodsniveau, f.eks. Harald & Handbergs skriveklub, til ekstremt professionaliserede og institutionaliserede former såsom Forfatterskolen. Imellem yderpunkterne findes et virvar af forskellige institutionelle former, både selvejende institutioner, græsrodsinstitutioner, statsstøttede institutioner, akademier, talentskoler, universitetsuddannelser etc.

Men hvordan placerer skolerne sig i feltet? De tre valgte cases, GS, SK og SGS har alle forskellige udgangspunkter, til dels forskellige målgrupper, forskellige finansieringer og forskellige visioner, der påvirker skolernes plads i feltet. GS med de mange skoler fordelt rundt i landet, de an-

erkendte forfattere som undervisere og identiteten som mellemvægterforlag italesætter sig selv særdeles aktivt som en forfatterskole med ben i næsen. Gladiator er ikke blot et forlag og en skole, de fremstiller sig selv som litterære aktivister med en mission om at skabe og udgive god og udfordrende litteratur. Derudover besidder Gladiator en bred vertikal integration igennem forlagets mange funktioner, f.eks. GS, udgivelse af litteraturblade, salg af bøger etc., som også giver dem mange ben at stå på økonomisk. Deres fokus er hovedsageligt skønlitterært.

Heroverfor findes SK i Odense, der skiller sig ud ved at være en universitetsuddannelse, der omfatter både en akademisk, teoretisk del og en kreativ, praktisk del i undervisningen. Derudover fokuserer den praktiske undervisning på både fag- og skønlitteratur, hvilket giver dem en bredere profilering ift. f.eks. GS, der udelukkende fokuserer på skønlitteratur. Fordi SK udspringer af SDU er det institutionelle grundlag stabilt, endog også mere rigtigt og langt mindre intuitivt end de to andre cases, da det er underlagt universitetets love og bestemmelser.

SGS er lokaliseret i Aalborg, og tager inspiration fra den amerikansk BFA og MFA-model. Skolen adskiller sig ved, at de studerende skal kunne danne sig en karriere som forfatter. Dette gøres igennem en businessstilgang, hvor skrivningen forbindes med forfattererhvervets bagvedliggende processer såsom udgivelse, etablering af forfatterplatform etc. Escarpits tese om, at forfattergerningen er et erhverv (Escarpit 1968/1972: 14) sættes derved i højsædet hos SGS. Skolens undervisning spænder over seks forskellige linjefag, og den har den bredeste profilering af de tre cases. Skolens akademiske profil er et resultat af, at et lignende tilbud ikke fandtes i Nordjylland.

De tre cases har også en række fundamentale forskelligheder, bl.a. ift. intern organisering, hvor især GS og SK synes at være diametrale modsætninger. Underviserne hos GS er forlæggere og forfattere, mens de hos SK er akademikere foruden forfatteren Trisse Gejl, underviseren i Kreativ Skrivning, og en række forfattere som gæstelærere. Den praktiske erfaring, og dermed den kulturelle kapital i form af objektiveret kulturel kapital (udgivelser) og erfaring, vægtes højere hos GS, hvor den akademiske erfaring, dvs. institutionaliserede kulturelle kapital, vægtes hos SK. Finansieringen er også forskellig: SK modtager statsstøtte ved siden af deltagerbetalingen, mens GSs økonomi hviler på private investorer og deltagerbetaling. Bliver SGS godkendt til SU-berettigelse får den dog muligvis gunstigere økonomiske forhold end de to andre.

Undervisningen ved de tre forfatterskoler udføres også på tre vidt forskellige måder. SKs deltidssuddannelse foregår online, hvilket i nogle tilfælde kan forekomme uhensigtsmæssig ift. gængs plenumundervisning, som også Albertsen var inde på (Bilag 4). Heroverfor foregår undervisningen

på GS om aftenen (16-20 el. 16-21) på de kortere forløb eller i weekenderne på 1-årsskolen. Formatet minder her mere om en art aftenskole. På SGS er det derimod nærmere en slags ordinær klasseundervisning, der også livestreames til de onlinestuderende.

Skeles der til rekrutteringen af studerende, har GS uden tvivl det største gennemtræk med de gennemsnitligt 150 studerende om året fordelt på alle skolerne. Her kan også peges på, at forløbene hos GS er af kortere varighed (tre, seks eller 12 måneder), og undervisningsgebyrets størrelse er også derefter. GS har også en institutionel fordel ved at være tilknyttet et fremadsynet forlag, der kan agere efter markedets efterspørgsel, og ikke holdes tilbage af økonomiske og juridisk intervention som f.eks. SK. Der er også mulighed for udgivelse på forlaget, hvis talentet er til stede. Selvom gennemtrækket på SK også er nogenlunde stabilt med et udsving sidste år, kan de ikke på samme måde som GS bevæge sig efter markedet. Deres fordel er i stedet, at deres institutionelle grundlag er stabilt, fordi de hører under SDU og modtager statsstøtte. Der er dog ikke uendelige midler til et så lille fag som SK, hvorfor f.eks. timekompensationen på deltidsuddannelsen er ringe og optaget er begrænset. Rekrutteringen hos SGS er den laveste af de tre skoler, og den tydeligste årsag hertil må være, at skolen endnu ikke har fundet sit institutionelle fodfæste. Samtidig er undervisningsgebyret her det højeste af de tre skoler, og det kan være en forhindring, når der skal lokkes studerende til.

Selvom de tre forfatterskoler er vidt forskellige, har de også en række ligheder. De er alle selvejende institutioner i en eller anden form. De har også alle et undervisningsgebyr. Underviserne er også på alle tre skoler kvalificerede ved selv at have erfaring med at skrive, udgive bøger eller undervise på akademisk niveau. Både GS, SGS og SK har undervisere fra produktionsleddet, dvs. forfattere og GS fra distributionsleddet i form af forlæggere. Undervisningen i skrivning centrerer sig også hovedsageligt om samme metodiske fremgangsmåde: fælleslæsninger af de studerendes egne tekster, hvor hele klassen, både undervisere og andre studerende, kan komme med feedback. Som Toft og Øberg pointerer ift. Forfatterskolen er undervisningen dannende og bevidstgørende for eleverne (Toft og Øberg 1997: 23), hvilket også er en del af formålet med undervisningen på GS, SK og SGS.

Alle de fælles karakteristika på nær undervisningsgebyret har skolerne også til fælles med den helt store aktør i feltet, Forfatterskolen. Forfatterskolen var den første af sin slags i Danmark, da den blev grundlagt i 1987, og senere blev den SU-berettiget og sidestillet med lignende videregående kreative uddannelser (forfatterskolen.dk a). At skolen er prominent understreges af rekrutteringen: skolen optager kun mellem fem og otte studerende hvert år (Toft & Øberg 1997: 28). I 2017 var der f.eks. 335 ansøgere til skolen (forfatterskolen.dk b), hvilket gør optaget utrolig snævert. Derudover

har en række anerkendte forfattere bestridt rektorposten, bl.a. Poul Borum, Niels Frank, Hans Otto Jørgensen og Pablo Henrik Llambias og senest Jeppe Brixvold.

Dominerende aktører i feltet, som f.eks. Forfatterskolen, kan fungere som såkaldte *gatekeepers*. En gatekeeper har, som navnet antyder, magten til at hjælpe nye aktører med at få adgang til det pågældende felt (Bourdieu 1993: 133ff). Gatekeeperfunktionen er også til stede i det litterære felt. F.eks. byder Forfatterskolens daværende rektor, Pablo Llambias, GS velkommen, men udtaler, at han ikke ser den som en trussel mod Forfatterskolen (Bangsgaard 2014). Dermed udføres gatekeeperfunktionen, mens at der implicit siges, at skolen institutionelt set ikke vil nå Forfatterskolens status i feltet. Da Jørgensen er tidligere rektor på Forfatterskolen, medbringer han kapital (både social, kulturel og symbolsk) fra sin tid på Forfatterskolen, hvilket muligvis gør det lettere for GS at opnå accept i feltet, og han fungerer også som en art gatekeeper på indersiden. Også SK fungerer som gatekeeper, da de anbefalede SGS til European Association of Creative Writing, som de sidenhen er blevet medlem af.

Selvom Bourdieus kampdiskurs sikkert gør sig gældende i nogle felter, virker den påfaldende nok uoverensstemmende med den reelle status i forfatterskolefeltet. Alle de interviewede parter, Sandvad ved GS, Albertsen ved SK og Christiansen ved SGS, var enige om, at de ingen konkurrence mærkede, ergo at kampen ikke synes eksplicit. Derfor var der heller ikke et særlig stort krav om at positionere sig og 'kæmpe' aktivt (hvert fald endnu), måske med undtagelse af de københavnske skoler, hvor centraliseringen er størst. I stedet 'kæmpes' der nærmere om prestige i feltet og anerkendelse, både af de studerende og af andre institutioner, dvs. symbolsk og kulturel kapital. Selvfølgelig kæmpes der også i højere eller mindre grad om de studerendes gunst, hvor f.eks. GS livligt anvender de sociale medier til rekruttering og SGS hellere antager elever på skolens regning, end at have ingen elever (Bilag 5).

Skolernes kapitaler er også med til at placere dem i feltet. Da skolernes funktion er at uddanne forfattere, og skolernes tiltrækningskraft er betinget af kvalifikationer for dette, vil de dominerende kapitaler i feltet være den kulturelle men også til dels den sociale og symbolske. På GS er den kulturelle kapital høj, både grundet undervisernes kompetencer og mængden af udgivelser (objektiveret kulturel kapital). SK besidder også stor kulturel kapital, men her i form af undervisernes akademiske uddannelser (dvs. institutionaliseret kulturel kapital). SGS og SK adskiller sig også ved at kunne give de studerende institutionaliseret kulturel kapital (dvs. ECTS), men det er ikke nødvendigvis en institutionelt succeskriterium. Begge steder er der f.eks. væsentligt færre udgivelser og et lavere optag.

Fordi GS og SK er en del af allerede etablerede institutioner, overføres en del af hhv. den sociale og symbolske kapital fra Forlaget Gladiator og SDU til skolerne. Begge stederne, men især hos GS, ses det tydeligt, hvordan den sociale kapital vandrer: bl.a. underviserne figurerer på både forlag og forfatterskole, og på SDU og SK. At skikkelserne omkring forfatterskolerne har været i berøring med andre forfatterskoler, f.eks. Jørgensens tidligere rektorstatus på Forfatterskolen samt tilhørsforhold til Vestjyllands og Testrup Højskoles skrivekurser og Anne-Marie Mais rolle som formand for Forfatterskolens bestyrelse giver anerkendelse og troværdighed og dermed symbolsk kapital til skolerne. Det giver GS og SK en fordel i feltet, at de både er en del af større institutioner, og samtidig har tilhørsforhold til andre skoler, idet deres kapitaler hurtigere akkumuleres herved.

Derudover vægter GS også den økonomiske kapital, og det kan være en af grundene til, at de kan agere så frit, som de gør. SGS derimod har problemer med at samle den rette mængde økonomisk kapital, hvilket også besværliggør synliggørelsen af dem i feltet (f.eks. reklamer). SK har et stabilt økonomisk leje, men ikke desto mindre er den økonomiske kapital hos dem ikke overvældende. Selvom GS er et forsøg på at revitalisere feltet for forfatterskoler, både hvad angår finansiering, ideologi og kombinationen af forlag og forfatterskole under samme tag, virker de til at være bedst stillede i feltet af de tre cases. Men det er ikke udelukkende pga. mængden af kapitaler, at de har succes, men også grundet deres vertikale integration.

Som nævnt i analysen har Gladiator et fordelagtigt flerfacetteret virke. Dette især økonomisk, fordi de kan beholde ressourcerne inden for virksomhedens rammer, hvorved nogle tiltag finansierer andre. Den vertikale integration hos SGS består i, at skolen udbyder forskellige uddannelser på den samme skole, men de bedriver ikke anden virksomhed, hvor de kan få supplerende indtægter fra, hvorfor den vertikale integration her ikke er økonomisk profitabel, hvert fald ikke endnu. Heroverfor er SKs muligheder for vertikal integration begrænsede, fordi skolen er underlagt SDU og derfor ikke kan træffe relevante beslutninger ift. markedet og tilpasse sig det. Derimod har de et stabilt økonomisk grundlag grundet statsstøtten, hvilket bevirker, at den vertikale integration hos dem ikke behøver at være udtalt. Akkumulerede kapitaler og vertikal integration kan påvirke en institution, når GS ekspanderer bl.a. grundet succes med disse, mens SGS formindsker sine tilbud, muligvis pga. manglende kapitaler og en måske unødvendig bred profilering.

Der kan dog være ulemper ved at være statsstøttede. Både Sandvad hos GS og Christiansen hos SGS udtrykte, at skulle de udvikles til offentlige institutioner, ville en del af den kreative frihed ophøre (Bilag 3 & 5). Det illustreres også hos SK, hvordan de styrende organer på SDU kan spænde ben for de ideer og tiltag, f.eks. ansættelse af nye undervisere, som uddannelsen er interesseret i at

få gennemført eller at oprette faget som en kandidatuddannelse. Anita Albertsen fra SK mente også, at undervisningen sagtens kunne optimeres og gøres mere hensigtsmæssig, men at de stramme økonomiske tøjler var en stopklods (Bilag 4). På denne måde har GS og SGS en række fordele i endnu ikke at være statsstøttede og dermed underlagt statslig tilsyn, idet de beholder deres kreative friheder og kan følge med markedets efterspørgsel.

Forfatterskoleinstitutionen i dag

Det nærværende speciale skulle gerne have opridset et billede af, hvordan en forfatterskoleinstitution kan se ud i Danmark anno 2018, igennem udvalgte, forskellige aktualiseringer af den. Som tidligere nævnt har jeg valgt forskelligartede institutioner, der ser forskellige ud både mht. geografi, organisation, finansiering og undervisning. Der er dog nogle gennemgående karakteristika, der kan være med til at skitsere forfatterskoleinstitutionen i dag.

Kendetegnende for alle forfatterskoler er, at de centrerer sig omkring produktionsleddet i det litterære kredsløb. Formålet er at producere litteratur, og herefter kan følge en række andre målsætninger, såsom udgivelse, samarbejder eller noget helt tredje. Nogle skoler, f.eks. SGS og Writers Academy sigter mod udgivelse og inkluderer derfor også distributionsleddet i deres strategier. For at kunne undervise i produktion af litteratur er det også kendetegnende, at forfatterskolernes undervisere er kvalificerede ved enten akademiske eller praktiske skrivekundskaber.

Også kendetegnende ved de valgte cases og de fleste kortlagte forfatterskoler er, at de er selvejende institutioner i større eller mindre formater. Dog adskiller de sig i et vist omfang fra den gængse selvejende institution ved ofte at have en mere kompleks målsætning, der ikke udelukkende handler om økonomisk profit (og kapital), men på linje med offentlige uddannelsesinstitutioner også vægter dannelse og at levere tilfredsstillende undervisningstilbud til forfatterspirer. Institutionelt har forfatterskolerne derfor også en del tilfælles med det regulære uddannelsessystem, selvom deres interne organisering er en helt anden. Både SGS og SK udtrykte også, at det ikke var den økonomiske profit, der var i højsædet, men nærmere tilfredse studerende (Bilag 4 & 5). Det er derfor mit indtryk, at forfatterskoleinstitutionen i dag i højere eller mindre grad anser sig selv som en kreativ forlængelse af anden skolegang. Det understreges også bl.a. af formatet hos SK og det ønskede format hos SGS; et universitetsstudie.

Forfatterskolerne kan samtidig sammenholdes med de to kulturbegreber hos Fjord Jensen, da det er sigende for, hvordan de opererer. Omkring forfatterskolerne, især de større af slagsen, opstår et litterært miljø, hvor undervisere og forfatterspirer samles om litteraturen, producerer den, disku-

terer den og teoretiserer over den. Denne del er indeholdt i det relativistiske kulturbegreb, dvs. kultur forstået som "way of life", som udmønter sig i en art litteraturkultur eller forfatterskolekultur, om man vil. Teksterne og de færdige værker, som forfatterskolerne er med til at fostre, afspejler det universalistiske kulturbegreb. På skolerne sker derved en vekselvirkning mellem de to kulturbegreber, hvor frembringelserne udspringer af skolens miljøer, og miljøerne igen udvikles og forandres af frembringelserne og forfatterne bag dem.

På forfatterskolerne sker der herved en kulturel dannelse, hvor skolen og alle dets individer konstant akkumulerer kulturel kapital. Det er også et væsentlig aspekt i spørgsmålet om, hvordan forfatterskolerne påvirker eller bidrager til samfundet. Som institutioner bidrager de til at gøre markedet for kreative uddannelser større og mere tilgængelige for alle danskere i alle demografiske grupper. Samtidig findes der også en del forfatterskoler og f.eks. skriveklubber på biblioteker, aftenskoler og skrivekurser, hvorfor markedet oversvømmes med de samme tilbud. Det tyder dog ikke på, med interviewene i mente, at markedets efterspørgsel er mættet endnu. Både Sandvad og Albertsen er også inde på, at forfatterskolerne også i høj grad skaber flere bevidste og bedre læsere, dvs. bidrager til almen kulturel dannelse (Bilag 3 & 4). Samtidig udfylder skolerne en niche, hvor der igennem længere tid har været panderter inden for f.eks. billedkunst (Kunstakademiet), musik (Konservatoriet) og teater (Den Danske Scenekunstskole). At en mulighed for uddannelse inden for skrivning af skønlitteratur skulle dukke op, var derfor muligvis blot et spørgsmål om tid.

Et sammensat felt

Det ser dog ud til, at det litterære felt i dag er sammensat, og at der tegner sig flere tendenser inden for feltet. Tendenser, der på én gang problematiserer forfatterskolernes eksistensgrundlag og samtidig forstærker dem. På den ene side er markedet præget af nogle få dominerende aktører, f.eks. Forfatterskolen, der er den mest ansøgte forfatterskole. På den anden side findes en understrøm af små forfatterskoler, skrivekurser mm. Feltet er derved præget af en polarisering, hvor der bliver stadig større afstand mellem små aktører, f.eks. den private forfatter (produktionsleddet) og store aktører, f.eks. den store litterære industri (distributionsleddet), som også Hertel argumenterer for (Hertel 2016: 13f). Det understreges også af, at der kun er tre SU-berettigede forfatterskoler i dagens Danmark, mens der findes en lang række selvejende og selvfinansierede skoler i mindre format.

Forfatteren Mikkel Thykier peger også i *Over for en ny virkelighed* (2011) på, at arbejdsprocesserne er blevet mere og mere overladt til forfatterne selv, f.eks. det redaktionelle arbejde og til dels distributionen. Han konkluderer noget melankolsk, at arbejdet som forfatter "bliver til en form for negativ ansættelse, at være (livsvarigt) ansat, af ingen, hos ingen" (Thykier 2011: 11). Det bliver

tydeligt, at Thykier repræsenterer en negativ pol i vurderingen af det litterære felts nuværende status. Med polariseringen in mente er det interessant, at der opstår så mange forfatterskoler for tiden. Det kan have mange årsager, men som Thykier pointerer, er markedet for forfattere ikke specielt gunstigt, og det kan være en af grundene til, at så mange søger nye veje, f.eks. på forfatterskoler. Nogle skoler, f.eks. Writers Academy og SGS, som er kommercielt funderede, kan være med til at afhjælpe forfatterspirenes problemer med udgivelse igennem traditionelle forlag.

På trods af polariseringen og omstillingerne i feltet har bogmarkedet samtidig oplevet et opsving i nyere tid, både i stigning i antallet af udgivne bøger (dst.dk a), en stigning i antallet af ansøgninger til forfatterskolerne (Valeur & Christiansen 2014 & Bilag 4) og en stigning af antallet af uopfordrede ansøgninger til landets forlag, f.eks. Gyldendal (Himmelstrup 2013: 176f). Himmelstrup og Hertel er noget mere positivt indstillede over for feltets nuværende status, og de fremfører et håb om, at feltet nok skal klare sig igennem diverse prøvelser (Himmelstrup 2013: 176f & Hertel 2016: 22). Det virker også til, at produktionsfeltet er i opblomstring i det litterære felt lige nu, understreget af de mange nye forfatterskoler og initiativer til forfatterspirer. Som Himmelstrup pointerer, er der i dag nærmest lige så mange, der vil skrive bøger, som der er læsere (Ibid.: 177). Det virker også til, at den stigende interesse for at skrive afspejles i antallet af udgivne bøger. F.eks. blev der i 2013 udgivet 200 flere skønlitterære bøger end året før (dst.dk b), og fra 2010 til 2016 er der sket en stigning i det samlede antal udgive førsteudgaver på o. 8.500 titler (dst.dk a). Det virker også til, at den angelsaksiske creative writing-universitetstradition smitter af på den danske, idet både SK og SGS udtrykte, at de var inspirerede af denne (Bilag 4 & 5).

Men hvorfor kan så mange forfatterskoler eksistere side om side i det litterære felt i dagens Danmark? Det vil jeg vove at sige, at der kan være mere end ét svar på, men det mest åbenlyse må være, at efterspørgsel skaber udbud og visa versa. Flere i det litterære miljø giver også udtryk for, at interessen for skønlitterær skrivning er i et opsving, bl.a. Sandvad hos GS (Bilag 3) og Albertsen hos SK (Bilag 4). Trisse Gejl, underviser på SK, udtaler også til Kristeligt Dagblad at det strømmer ind med studerende til SK, fordi flere gerne vil skrive, og forhenværende rektor ved Forfatterskolen, Pablo Llambias, udtaler til samme dagblad at antallet af ansøgninger til skolen er støt stigende (Valeur & Christiansen 2014).

Der må også være nogle historiske og sociale omstændigheder til stede, før institutioner kan opstå (Himmelstrup 2013: 263f). Både liberaliseringen og digitaliseringen har medvirket til at fremme konkurrencen, men også åbne markedet op for selvudgivere, og derved gøre det nemmere for forfattere at udgive bøger (Ibid.: 175f). Ligesom med alle andre virksomheder skal markedet

ikke være mættet, ellers får virksomhederne svært ved at løbe rundt. Det litterære felt skal på denne måde opfattes som et mikrosystem inden for makrosystemet (Hertel 1972: 8), hvori forfatterskolerne udgør et mikrofelt i feltet, om man vil. Hvis efterspørgslen er til stede, og de litterære miljøer er åbne over for at oprette forfatterskoler, er der sociale omstændigheder til stede. Der skal dog også være økonomisk baggrund for at kunne drive institutioner, og den seneste danske højkonjunktur har været medhjælpende til at give luft under vingerne til en gunstig markedsøkonomi (nationalbanken.dk a). Med et begreb fra sociologen Anthony Giddens kan oprettelsen af forfatterskolerne i et gunstigt marked kaldes 'tingsliggørelse' (commodification), som "henfører til de processer, hvor varer og tjenesteydelser i stigende grad produceres til et marked" (Giddens 1991/1996: 14).

Forfatterskolerne udformes også forskelligt, hvorfor de når forskellige målgrupper. Mange af skolerne ligner umiddelbart hinanden, men som nævnt i redegørelsen viser der sig en række tendenser, der peger mod, at forfatterskolerne i dag er kendetegnet ved at være specialiserede, enten inden for rekrutteringen, under nicher eller bestemte genrer. Her kan nævnes f.eks. Writers Academy (kommercielt anlagt), GS (specialisering i målgruppe og niche, f.eks. Ungdomsskolen, Tegneserieskolen etc.), Forfatterskolen for Børnelitteratur (specialisering i niche) m.fl. Andre skoler oprettes i forlængelse af allerede etablerede institutioner, såsom f.eks. forlag med Writers Academy (TURBINE forlaget) og GS (Forlaget Gladiator) eller universiteter, f.eks. Forfatterskolen for Børnelitteratur (Aarhus Universitet) og SK (SDU). Skæves der til kortlægningen, er det faktisk utrolig få forfatterskoler, der ikke er specialiserede eller en del af en anden institution. Heroverfor er den største mængde af udbud, både forfatterskoler og skriveklubber og -kurser en del af f.eks. forlag, universiteter, talentskoler, kunstskeoler, højskoler eller efterskoler og altså ikke selvstændige tilbud. Ved at vokse ud af en anden institution kan man også, som f.eks. GS, sikre et nogenlunde stabilt økonomisk leje ved at opretholde en vertikal integration, og samtidig kan skolen drage nytte af institutionens kapitaler.

Skrivningen som vilkår – og som valg

Den nye forfatterskoletendens kan også ses i lyset af en historisk kontekst, hvor skrivningen i den bredeste forstand ifølge flere teoretikere er blevet en slags livsvilkår. Professor Charles Bazerman ved Department of Education på University of California, Santa Barbara skriver i *Handbook of Research on Writing* (2008): "In the 21st century, literacy is part of almost every human activity" (Bazerman 2008: 1). Bazermans brug af "literacy" henfører både til læsning og skrivning, og han peger på, at aktiviteter lige fra offentlige til private berører det skrevne ord, som vi møder i f.eks. nyhederne, underholdningsindustrien, lovgivninger osv. Bag disse aktiviteter står skrivningen centralt,

fordi den muliggør at lagre viden som tekst. Set i lyset af dette bliver skrivningen en slags grundvilkår for det moderne individ: "[a]lmost everyone today in the developed world is to some degree a pencil pusher or a computer nerd [...] Literacy is a key competence for contemporary life" (Ibid.).

Deborah Brandt, professor emerita i Engelsk på University of Wisconsin-Madison, argumenterer i *The Rise of Writing* (2015) samtidig for, at udviklingen af de digitale medier har medvirket til at fostre en slags informationsøkonomi, hvor masseskrivning i stigende grad bliver en vare på linje med andre materielle produkter (Brandt 2015: 3). SDU markedsfører som sagt også SK ved at betone, hvordan flere virksomheder i dag er på udkig efter kreative (sproglige) kompetencer hos akademiske medarbejdere (sdu.dk d). Skrivningen og det skrevne ord har derfor en stor rolle i menneskets liv i dag, og det bliver nærmest et almenmenneskeligt vilkår at møde skrivningen i én eller anden form, både i arbejdsmæssige og private sammenhænge. Bazerman sætter tematikken på spidsen ved at videre argumentere for, at

A world in which we read but don't write is a world in which we do not have primacy agency. To gain direct agency it is necessary to be able to write, to produce the texts that will reach out to others, that will interact with others and influence them [...] It is by writing that we inscribe our place in the literate world and all the social systems that depend on literacy (Bazerman 2008: 1).

Det står klart, at skrivningens funktion for Bazerman er uomgængelig for nutidens individ, idet den netop er med til at stadfæste individet ift. andre individer. Skrivningen bliver også særdeles nødvendig i dag, hvor de fleste områder af livet på den ene eller anden måde indebærer at kunne udtrykke sig på skrift. Man kan vanskeligt forestille sig en (i det mindste vestlig) verden, hvor skrivningen og skriftsproget *ikke* har en fremtrædende rolle.

Når Bazerman understreger, at skrivningen medvirker til at slå individets status som handlende væsen fast, kan der associeres til en dynamisk individopfattelse, som findes i en såkaldt senmoderne kontekst, som f.eks. sociologen Anthony Giddens repræsenterer. Centralt hos Giddens står netop selvet, der ikke er en passivt determineret størrelse, hvis livsbane bestemmes af udefrakommende påvirkninger (Giddens 1991/1996: 10). I stedet er det et individ, der igennem handlinger med en refleksiv bevidsthed (gen)skaber og opretholder sit selv og sin selvidentitet (Ibid.: 68). Ifølge Giddens er individualiteten et kendetegn ved senmoderniteten, idet globalisering og udlejningsmekanismer er med til at sætte individerne fri fra traditionelle (ofte lokale) fællesskabsformer (Giddens 1990/1994: 22-32). Derfor skaber individet selv sin livsbane i dag; det bliver som Giddens pointerer et "refleksivt projekt", hvor individet reflekterer over og skaber sine biografiske fortællinger igennem valg om f.eks. livsstil (Giddens 1991/1996: 14).

Skrivningen, igen i bredeste forstand, kan også spille en rolle i det refleksive projekt og livsstilen når den, som Bazerman pointerer, berører nærmest alle menneskelige aktiviteter i dag. Selvom skrivningen i den bredeste forstand på nogle punkter i tilværelsen fremstår som et vilkår på f.eks. arbejdet, har individet også valgt at udfolde den i en privat sammenhæng for egen skyld, og at integrere det i sin livsfortælling. Hos flere forfatterskoler understreges det også, hvordan skrivningen kan bidrage til selvudvikling, f.eks. hos den nyligt opståede CPH: School of Creative Writing, hvis mission er at: ”skabe trygge rammer for kursisterne, hvor skriveglæde, personlig udvikling og livskvalitet er i centrum” (cph-creativewriting.com a). Bemærk også, at Giddens italesætter det refleksive projekt med ”fortællinger”, hvilket understreger, hvor sammenfiltret identitetsdannelsen og italesættelsen af denne igennem skriftlige eller mundtlige udtryksformer er.

Der er åbenlyst grundet bl.a. globaliseringen og udlejningsmekanismerne også i dag et større fundamentalt behov for at kunne kommunikere på skrift med andre mennesker rundt om i verden. Fremkomsten af de nye medieformer, f.eks. digitale og sociale medier, har også haft en indflydelse på vores muligheder for at kunne udtrykke os på skrift. Giddens skitserer også, hvordan skriftsproget og massekommunikationens opkomst har stor indflydelse på individet og dets udvikling i samspil med andre:

Formidlet erfaring har siden den første erfaring med skriftsproget påvirket både selvidentiteten og den grundlæggende organisering af sociale relationer. Med udviklingen af massekommunikation, og særlig den elektroniske kommunikation, bliver den gensidige indtrængningsproces, som finder sted mellem selvudvikling og sociale systemer helt op på et globalt niveau, stadig mere udtalt” (Ibid.: 13).

Her slås fast, hvordan skriften har en stor rolle i mellemmenneskelige forhold, både i kraft af, at vi kan nå stadigt flere mennesker med skriften, men også fordi den er med til at udvikle os som individer. I dag kan de elektroniske – og sociale – medier også anvendes som sociale arenaer for udvikling af selvidentiteten. F.eks. et fænomen som blogging, der er opstået langt efter Giddens’ synspunkter blev fremført, kan stadig ses i lyset af tanker om en proces mellem selvudvikling og sociale systemer (relationer).

Skrivningen kan på denne måde findes i både mere eller mindre forpligtende former, tænde fra den relativt uforpligtende brug af de sociale medier til den tids- og ressourcekrævende skrivning og udgivelse af bøger, eller slet og ret udføres i offentlige eller arbejdsammenhænge. At skrivningen i dag er forbundet med både arbejdsmæssige og private arenaer understreger, at der kan være forskellige grundlag og motivationer for at skrive. Vendes perspektivet mod skrivningen i privat øjemed, dvs. f.eks. litteratur, findes der flere perspektiver på, hvorfor individet vælger at skrive.

Som eksemplet med CPH: School of Creative Writing viser, kan én motivation være selvudvikling. Flere forskere, f.eks. psykoterapeuten Ira Progoff argumenterer også for, at skrivning kan være en metode til selvrealisering (Young & Sullivan 1984: 216). Ifølge Trisse Gejl ansføres nogle også til at skrive for at mærke og opleve sig selv igennem skrivningen, hvorfor hun har døbt dem 'onani-skribenter' (Bilag 4).

Forfatteren George Orwell giver også i essayet "Why I write" (1946) fire bud på, hvorfor man vælge at skrive, og selvom Orwells tanker er af ældre dato, har de stadig aktualitet i dag, hvilket jeg vil demonstrere i det følgende. Først og fremmest kan man ifølge Orwell skrive af ren egoisme, dvs. som et ønske om at virke klog, blive et samtaleemne eller at blive husket efter sin død (Orwell 1946). Trisse Gejl underbygger denne pointe ved at udtale, at "Man kan selvfølgelig ikke undgå, at professioner forbundet med bohème-livet, skrivekunst såvel som billed- og scenekunst, altid vil have tendens til at tiltrække personer med drømmen om at blive kendt" (Valeur & Christiansen 2014). Forfatteren kan også skrive ud fra en æstetisk entusiasme, hvor forfatterens optagethed af den ydre verden, ordenes sanselige former og rytmen af den gode historie f.eks. er motivationen. Her ligger også et ønske om at dele oplevelsen med andre. Inger Christensens *Sommerfugledalen* (1991), der æstetisk og sanseligt gengiver sonettens formsprog, er et eksempel på denne æstetiske entusiasme. Orwell nævner også historie og at gemme den for eftertiden som et grundlag. Ikke kun selvbiografisk og historisk materiale, men forstået som om, at al litteratur består af en mere eller mindre imiteret virkelighed. Åbenlyst kan her nævnes en række selvbiografier og historiske værker, f.eks. den selvbiografiske *Min Kamp* (2009-2011) af Karl Ove Knausgård. Slutteligt peger han på, at forfatterens motivation kan være politisk, forstået i den bredeste forstand. Her er ønsket at skubbe verden i en bestemt retning, eller ændre folks syn på det ønskværdige samfund (Orwell 1946). Denne form for motivation findes også hos Forlaget Gladiator, som er "et politisk foretagende, et forlag med holdninger" (forlagetgladiator.dk e). Der findes også mange politisk orienterede forfattere, f.eks. Casper Colling Nielsen, der med *Den Danske Borgerkrig 2018-2014* (2013) giver et kritisk indspark til den aktuelle status i det danske samfund.

Der kan, set i lyset af det ovenstående, være mange grunde til at skrive i privat øjemed, og skrivningen i den bredeste forstand møder os mange steder i livet. Fra vugge til grav benyttes skriften til adskillige formål, og der findes i dag et væld af platforme, hvor den kan udøves. Åbenlyst er forfatterskolerne og skrivetilbud i mindre formater, f.eks. skrivekurser, -klubber, talentskolelinjer, højskoleophold osv. eksempler på sådanne platforme. Forfatterskolerne kan derved være med til at

give rum til at udtrykke sig, at skabe synlighed om sin (litterære) person, realisere eller udvikle sig selv, danne og bevidstgøre sig, eller blot komme ud med en god historie.

Litteraturliste

Primærmateriale

Interviews

Bilag 2: Transskription af interview med Jakob Sandvad, direktør, redaktør og underviser hos Gladiatorskolen.

Bilag 3: Transskription af interview med Anita Nell Bech Albertsen, underviser i Narratologi på Skrivekunst.

Bilag 4: Interview med LeAnne Kline Christiansen, ejer, stifter og underviser hos The South Gate Society School of Creative Writing.

Forfatterskolernes hjemmesider og Facebooksider

facebook.com a: Gladiators Facebookside, @IngenNykkerBareDetRykker. Hentet fra <https://www.facebook.com/IngenNykkerBareDetRykker/>

forlagetgladiator.dk a: "Udgivelsespolitik". Hentet fra <https://forlagetgladiator.dk/pages/udgivelsespolitik>

forlagetgladiator.dk b: "Gladiatorskolen". Hentet fra <https://forlagetgladiator.dk/pages/gladiatorskolen>

forlagetgladiator.dk c: "Om Gladiator". Hentet fra <https://forlagetgladiator.dk/pages/gladiator>

forlagetgladiator.dk d: "Forfatterne". Hentet fra <https://forlagetgladiator.dk/pages/forfatterne>

forlagetgladiator.dk e: "Manifest". Hentet fra <https://forlagetgladiator.dk/pages/manifest>

forlagetgladiator.dk f: "Kontakt". Henter fra <https://forlagetgladiator.dk/pages/kontakt>

forlagetgladiator.dk g: "Gladiators forfatterskole i København". Hentet fra <https://forlagetgladiator.dk/pages/gladiators-forfatterskole-i-kobenhavn>

forlagetgladiator.dk h: "Ungdomsforfatterskolen". Hentet fra <https://forlagetgladiator.dk/pages/ungdomsforfatterskolen>

forlagetgladiator.dk i: "Den jyske Forfatterskole". Hentet fra <https://forlagetgladiator.dk/pages/den-jyske-forfatterskole>

forlagetgladiator.dk j: "Den fynske Forfatterskole". Hentet fra <https://forlagetgladiator.dk/pages/den-fynske-forfatterskole>

forlagetgladiator.dk k: "Gladiators forfatterskole: 1-årsskolen". Hentet fra <https://forlagetgladiator.dk/pages/gladiators-forfatterskole-1-arsskolen>

mitsdu.dk a: "Udbudte fag/kurser: Studieplan for Skrivekunst, Heltidsuddannelsen, forår 2018". Hentet fra https://mitsdu.dk/da/mit_studie/tilvalg_sidefag/skrivekunst_tilvalg/undervisning/udbudte_fag/f18_iframe

sdu.dk a: "Skrivekunst (deltid)". Hentet fra https://www.sdu.dk/da/efter_videreuddannelse/deltid/skrivekunst

sdu.dk b: "Kontakt os". Hentet fra https://www.sdu.dk/da/efter_videreuddannelse/deltid/skrivekunst/kontakt_os

sdu.dk c: "Pris". Hentet fra https://www.sdu.dk/da/efter_videreuddannelse/deltid/skrivekunst/pris

sdu.dk d: "Jobmuligheder". Hentet fra https://www.sdu.dk/da/efter_videreuddannelse/deltid/skrivekunst/jobmuligheder

sdu.dk e: "Adgangskrav". Hentet fra https://www.sdu.dk/da/uddannelse/tilvalg_sidefag/skrivekunst/adgangskrav

sdu.dk f: "Adgangskrav". Hentet fra https://www.sdu.dk/da/efter_videreuddannelse/deltid/skrivekunst/adgangskrav

sdu.dk g: "Optagelse på tilvalg/sidefag". Hentet fra https://www.sdu.dk/da/uddannelse/tilvalg_sidefag/indskrivning_paa_tilvalg

sdu.dk h: "Praktiske oplysninger". Hentet fra https://www.sdu.dk/da/efter_videreuddannelse/deltid/skrivekunst/praktiske+oplysninger

sdu.dk i: "Mere om studiet". Hentet fra https://www.sdu.dk/da/efter_videreuddannelse/deltid/skrivekunst/mere_om_studiet

sdu.dk j: "Uddannelsens opbygning". Hentet fra https://www.sdu.dk/da/efter_videreuddannelse/deltid/skrivekunst/uddannelsens_opbygning

sdu.dk k: "Fagbeskrivelser". Hentet fra https://www.sdu.dk/da/efter_videreuddannelse/deltid/skrivekunst/uddannelsens_opbygning/fagbeskrivelser

thesouthgatesociety.com a: "School of creative writing/Passion led us here". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/>

thesouthgatesociety.com b: "FAQs". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/faqs/>

thesouthgatesociety.com c: "Academics". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/academics/>

thesouthgatesociety.com d: "4 Days to CWC 18!". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/4-days-to-cwc-18/>

thesouthgatesociety.com e: "Student Application". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/ads/student-application/>

thesouthgatesociety.com f: "Fiction Degree". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/fiction-degree/>

thesouthgatesociety.com g: "Popular Fiction Degree". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/popular-fiction-degree/>

thesouthgatesociety.com h: "Literary Fiction Degree". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/literary-fiction-degree/>

thesouthgatesociety.com i: "Nonfiction Degree". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/nonfiction-degree/>

thesouthgatesociety.com j: "Poetry Degree". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/poetry-degree/>

thesouthgatesociety.com k: "Playwriting Degree". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/playwriting-degree/>

thesouthgatesociety.com l: "Screenwriting Degree". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/screenwriting-degree/>

thesouthgatesociety.com m: "Children's Literature Degree". Hentet fra <http://www.thesouthgatesociety.com/childrens-literature-degree/>

Studieordninger

Studieordning a: "Studieordning for Tilvalg i Skrivekunst. Deltidsuddannelse 2017 (Åben uddannelse)".

Studieordning b: "Studieordning for bacheloruddannelsen i dansk og bacheloruddannelsen med sidefag i dansk, 2017".

Studieordning c: "Tilvalg i Skrivekunst. Heltidsuddannelse 2017".

Andet præsentationsmateriale

Brochure a: *DELTIDSUDDANNELSE: Skrivekunst*, SDU Institut for Kulturvidenskaber. Hentet d. 9. maj fra https://www.sdu.dk/da/efter_videreuddannelse/deltid/skrivekunst

Sekundærmateriale

Bazerman, Charles (2008): "Introduction" i Charles Bazerman (red.) *Handbook of Research on Writing. History, Society, School, Individual, Text*. Taylor & Francis Group.

Bjerring-Hansen, Jens & Jelsbak, Torben (2010): "Introduktion" i Jens Bjerring-Hansen & Torben Jelsbak (red.) *Boghistorie*. Aarhus Universitetsforlag, Århus.

Bourdieu, Pierre (1986): "The Forms of Capital" i John G. Richardson (red.) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Greenwood Press, Westport Connecticut.

Bourdieu, Pierre & Wacquant, Loïc J. D. (1992): *An Invitation to Reflexive Sociology*. Polity Press.

- Bourdieu, Pierre (1997): *Af praktiske grunde. Omkring teorien om menneskelig handlen*. Hans Reitzels Forlag, København.
- Brandt, Deborah (2015): *The Rise of Writing*. Cambridge University Press.
- Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (2015): *Kvalitative metoder. En grundbog*. Hans Reitzels Forlag.
- Dawson, Paul (2005): *Creative Writing and the New Humanities*. Routledge.
- Elmholt, Claus (2006): "Cyberspace alternativer til ansigt-til-ansigt interviewet" i *Tidsskrift for Kvalitativ Metodeudvikling*, nr. 41.
- Escarpit, Robert (1972): *Bogen og læseren* (oversat af Marianne Hedeltoft, Ulf Hedeltoft og Hans Hertel). Hans Reitzels Forlag, København.
- Frederiksen, Sara Ejersbo (2013): "Overproduktion?" i *Litteraturmagasinet Standart*, 27. årgang, nr. 1, marts 2013.
- Furuland, Lars (1995): "Litteratur och samhälle" i Erland Munch-Petersen (red.) *Litteratursociologi*. Dansk BiblioteksCenter. 2. udgave.
- Gejl, Trisse (2013): "Hvorfor lander en albatros aldrig i æbletræet, ti minutter før man skal ud af døren? Om modstanden mod kreativ tænkning" i Maria Davidsen et al. (red.) *Litteratur på stedet. Til Anne-Marie Mai*. Syddansk Universitetsforlag, Odense.
- Giddens, Anthony (1990/1994): *Modernitetens konsekvenser*. Hans Reitzels Forlag, København.
- Giddens, Anthony (1991/1996): *Modernitet og selvidentitet*. Hans Reitzels Forlag, København.
- Hertel, Hans (1972): "Indledning" i *Bogen og læseren*. Hans Reitzels Forlag, København.
- Hertel, Hans (2016): *Bogmennesker*. Tiderne Skifter, København K.
- Himmelstrup, Kristian (2013): *Kulturformidling. Grundbog i kulturens former og institutioner*. Hans Reitzels Forlag.
- Jensen, Johan Fjord (1988): "Det dobbelte kulturbegreb – den dobbelte bevidsthed", i Hans Hauge & Henrik Horstbøll (red.) *Kulturbegrebets kulturhistorie*. Aarhus Universitetsforlag, Århus.
- Kjældgaard, Lasse Horne (2006): "Kulturkrise og kætteri" i *Dansk litteraturs historie bind 4: 1920-1960*. Gyldendal.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2015): *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. 3. udgave. Hans Reitzels Forlag, København.
- Mathiesen, Anders & Willig, Rasmus (2006): "Pierre Bourdieu og Axel Honneth: Sociologisk og socialfilosofisk kritik af den anerkendte orden" i Thomas P. Boje, Anders Mathiesen & Rasmus Willig (red.) *Dansk Sociologi* nr. 4, februar 2006.
- McKenzie, D. F. (1986): *Bibliography and the sociology of texts*. London, The British Library.

- Michelsen, Knud (2008): "1800-1870" i *Dansk litteraturs historie bind 2: 1800-1870*. Gyldendal.
- Morrison, Blake (2013): "The Rise of Creative Writing Programmes" i *Changing English*, vol. 20 nr. 1. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Orwell, George (1946): "Why I write". Først udgivet som *Gangrel*, GB, London, 1946. Hentet fra http://orwell.ru/library/essays/wiw/english/e_wiw
- Ringgaard, Dan (2012): "Creative writing" i Kjældgaard et al. (red.) *Litteratur. Introduktion til teori og analyse*. Aarhus Universitetsforlag.
- Royle, Nicolas & Bennet, Andrew (2004): *An Introduction to Literature, Criticism and Theory*. Pearson Education Limited.
- Svedjedal, Johan (1997): "Det litteratursociologiske perspektivet. Om en forskningstradition och dess grundantaganden" i Lars Furuland & Johan Svedjedal (red.) *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. Studentlitteratur, Lund.
- Thykier, Mikkel (2011): *Over for en ny virkelighed*. Edition After Hand nr. 33.
- Toft, Anne & Øberg, Dorte (1997): *Det litterære væksthus. Forfatterskolen og prosaen 1987-96*. Odense Universitetsforlag.
- Troelsen, Anders (1985): "Introduktion til institutionsanalyse" i Anders Troelsen & Morten Kyndrup (red.) *Kulturarbejde og tværæstetik*. Aarhus Universitet.
- Wilken, Anne (2011): *Bourdieu for begyndere*. Samfundslitteratur.
- Williams, Raymond (1958/1983): *Culture and Society, 1780-1950*. Colombia University Press, New York.
- Young, Richard & Sullivan, Patricia (1984): "Why Write? A Reconsideration" i Robert J. Connors, Lisa S. Ede & Andrea A. Lunsford (red.) *Essays on Classical Rhetoric and Modern Discourse*. Southern Illinois University Press.

Digitale artikler

- Bangsgaard, Jeppe (2016): "»Det ligner en epidemi«". Berlingske. Hentet fra <https://www.b.dk/kultur/det-ligner-en-epidemi>
- Hansen, Ask (2013): "Alliancen mellem den smalle kunst og den store kapital", information.dk. Hentet fra <https://www.information.dk/kultur/2013/12/alliancen-mellem-smalle-kunst-store-kapital>
- Jensen, Thomas Hjort (2018): "Prima vista" i *Den Store Danske*, Gyldendal. Hentet fra <http://denstoredanske.dk/index.php?sideId=145077>
- Lykke, Joachim (2017): "Gladiatorerne kommer!", *This Is Odense*. Hentet fra <http://www.thisis-odense.dk/da/2417/gladiatorerne-kommer#.WrtkJ4hubIX>

Munk, Anne Myrup (2008): "Dygtige debutanter", information.dk. Hentet fra <https://www.information.dk/kultur/2008/11/dygtige-debutanter>

Staun, Susanne (2009): "Ensidighed i Statens Kunstfond", politiken.dk. Hentet fra <https://politiken.dk/debat/kroniken/art5435271/Ensidighed-i-Statens-Kunstfond>

Valeur, Pauline & Christiansen, Silke Høj (2014): "Flere vil skrive skønlitteratur", kristeligt-dagblad.dk. Hentet fra <https://www.kristeligt-dagblad.dk/kultur/2014-05-26/flere-vil-skrive-sk%C3%B8nlitteratur>

Vuorela, Mikkel (2016): "Velkommen på det litterære tæskehold", politiken.dk. Hentet fra <https://politiken.dk/kultur/boger/art5611914/Velkommen-p%C3%A5-det-litter%C3%A6ret%C3%A6skehold>

Digitale informationssider

aschehoug.no a: "Litteraturskaperne". Hentet fra <https://www.aschehoug.no/Forfattere/Aschehougs-forfatterskole/Litteraturskaperne>

awpwriter.org a: "Member Institutions: Creative Writing Programs". Hentet fra <https://www.awpwriter.org/application/public/pdf/about/AWPMemberPrograms2015.pdf>

cph-creativewriting.com a: "Skriv dig frem". Hentet fra <https://www.cph-creativewriting.com/>

erhvervsstyrelsen.dk a: "Iværksætterselskaber (IVS)". Hentet fra <https://erhvervsstyrelsen.dk/ivaerksaetterselskaber-ivs>

faberacademy.co.uk a: "Writing Courses". Hentet fra <https://www.faberacademy.co.uk/creative-writing-courses.html>

forfatterskolen.dk a: "Historie". Hentet fra <http://www.forfatterskolen.dk/skolen/historie/>

forfatterskolen.dk b: "Nye studerende". Hentet fra <http://www.forfatterskolen.dk/nyheder/nye-studerende/>

kunst.dk a: "Tildelinger", søgning: gladiator. Hentet fra https://www.kunst.dk/kunststoette/tildelinger/?tx_lftilskudsbase_pi5%5Barea%5D=0&tx_lftilskudsbase_pi5%5Byear%5D=0&tx_lftilskudsbase_pi5%5Bstype%5D=0&tx_lftilskudsbase_pi5%5Bsword%5D=gladiator&x=8&y=16&tx_lftilskudsbase_pi5%5Bborder%5D=dato+desc

kunst.dk b: "Tildelinger", søgning: south gate society. Hentet fra https://www.kunst.dk/kunststoette/tildelinger/?tx_lftilskudsbase_pi5%5Barea%5D=0&tx_lftilskudsbase_pi5%5Byear%5D=0&tx_lftilskudsbase_pi5%5Bstype%5D=0&tx_lftilskudsbase_pi5%5Bsword%5D=south+gate+society&x=15&y=11&tx_lftilskudsbase_pi5%5Bborder%5D=dato+desc

kunst.dk c: "Forfattercentrum". Hentet fra <https://www.kunst.dk/kunststoette/puljestamside/tilskud/forfattercentrum/>

infomedia.dk a: Midt-Vest Avis, 6. maj 2015: "Ambitiøs forfatterskole slår sig ned på Trekanten". Hentet fra <http://mo.infomedia.dk/ShowArticle.aspx?Duid=e5047aaa&UrlID=6b1166c7-0e52-4fb3-bb32-3c88e33110fe&Link>

nationalbanken.dk a: "Analyse: Moderat højkonjunktur i de kommende år". Udsigter for dansk økonomi, marts 2018. Kan tilgås fra: <https://www.business.dk/oekonomi/nationalbanken-ser-dansk-oekonomi-vokse-med-19-pct.-i-2018>

ordnet.dk a: "Institution". Hentet fra <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=institution&select=institution>

rn.dk a: "Kulturpuljen 2014". Hentet fra <http://www.rn.dk/regional-udvikling/kultur-turisme-og-oplevelse/kulturpuljen/kulturpuljen-2014>

su.dk a: "Om SU til private uddannelser". Hentet fra <http://www.su.dk/su/om-su-til-private-uddannelser/>

su.dk b: "Procedure for godkendelse af censorer - private uddannelser". Hentet fra <http://www.su.dk/su/om-su-til-private-uddannelser/procedure-for-godkendelse-af-censorer-private-uddannelser/>

uea.ac.uk a: "Creative Writing". Hentet fra <https://www.uea.ac.uk/literature/creative-writing>

veluxfoundations.dk a: "Det har vi støttet", søgning: gladiator. Hentet fra <http://veluxfoundations.dk/da/om-os/det-har-vi-stoettet#/>

writersacademy.dk a: "Skrivekurser med folk, der kender forlagsbranchen indefra". Hentet fra <http://writersacademy.dk/om-den-professionelle-forfatterskole>

Statistisk materiale

dst.dk a: BOG03: Bogproduktion efter emne, originalsprog, udgivelsessprog og medie (2018). Hentet fra <http://www.statistikbanken.dk/BOG03>

dst.dk b: Bogproduktion 2013 (2014): *Nyt fra Danmarks statistik* nr. 372. Hentet fra www.dst.dk/nytudg/20371

Lovgivning

Bekendtgørelse a: "Bekendtgørelse af lov om universiteter" (2018), Uddannelses- og Forskningsministeriet. Hentet fra <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=198434>

Bekendtgørelse b: "Bekendtgørelse om deltidsuddannelse ved universiteterne" (2009), Uddannelses- og Forskningsministeriet. Hentet fra <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=127800>

Alle links er sidst tilgået d. 28.05.2018.